

ÉSZAKI EVANGÉLIKUS
EGYHÁZKERÜLET

2023

KERÜLETI KRÓNIKA

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ
ÉSZAKI EGYHÁZKERÜLETÉNEK ESEMÉNYEIBŐL

Tartalom

Előszó	1
1. Az év témái	2
1.1. Konfirmáció és elköteleződés éve (2023)	2
1.2. Egymás emberei vagyunk!	8
1.3. Népszámlálás 2022: Nem válaszolnak	11
2. Így élünk mi: Hírek egyházmegyéink és gyülekezeteink életéből	17
Borsod-Hevesi Egyházmegye	17
Budai Egyházmegye	20
Dél-Pest Megyei Egyházmegye	28
Észak-Pest Megyei Egyházmegye	31
Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye	35
Nógrádi Egyházmegye	41
3. Így szolgálunk mi: Intézményi hírek	45
Diakónia	45
Oktatás	48
Országos Gyűjtemény	51
4. Konferenciák és lelkigyakorlatok	54
5. Szemelvények a Budavári Evangélikus Szabadegyetem előadásaiból ..	59
6. Kapcsolatban vagyunk: Külügyi hírek	63
7. Pillanatfelvételek a püspöki szolgálatokból	69
8. Közgyűlések az egyházkerületben	73
9. Az egyházkerületi elnökség jelentései	75
Püspöki jelentés: Meggyökerezve, építkezve, megerősödve	75
Püspöki szolgálatok 2023. évi statisztikája	78
Fabiny Tamás 2023. évi publikációi	80
Felügyelői jelentés: Meglelt testvérek	82
Személyi változások	86
Lelkészszentelések	87

Előszó

Ötszázkilencvenketten: adódjatok össze!

DR. FABINY TAMÁS • PÜSPÖK
(ÉSZAKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET)

Köszöntöm az Kerületi Krónika olvasóit! Ebben a kiadványban a 2023-as esztendőre tekintünk vissza, ami a Magyarországi Evangélikus Egyház életében a konfirmáció és elköteleződés éve volt. A rendelkezésre álló statisztikák szerint ebben a tematikus évben egyházkerületünkben 366 konfirmációra került sor, amelynek alkalmával 517 fiatal és 75 felnőtt térdelt le az oltárhoz. Meg kell jegyezni azt is, hogy tizenöt gyülekezetben e tematikus évben nem volt konfirmáció.

„*Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis*” – Erősítsd meg Istenünk, amit cselekedtél bennünk”. Ezt a himnuszt az óegyház a húsvét utáni első, úgynevezett fehér vasárnapon énekelte, amikor hagyományosan a keresztelezéseket tartották. Az ősi dallamnak a konfirmációi istentiszteleten is méltó helye van, hiszen a konfirmáció nem más, mint *mege erősítés*. De minek a mege erősítése?

Elsősorban a keresztségé. Az öntudatlan kisgyermeket keresztszülei tartják a keresztvíz alá. Ezzel az első szentséggel kezd cselekedni benne az Úristen. A majdnem felnőtt fiatal már maga térdel az Úr oltárához, hogy a kenyérben és borban megpecsételt másik szentséget magához vegye.

Reménységem, hogy egyházunk egészét is erősíti majd az ötszázkilencvenkét új testvér. Hogy szükség van a sorok rendezésére, azt a legutóbbi népszámlálás 2023-ban nyilvánosságra került adatai is igazolják. Országunkban sajnos csökken az evangélikusok száma. Ennek okait tudatosan vizsgálni kell, nemcsak országos szinten, hanem az egyes települések számait is alaposan kutatva. Szerencsés helyzetben vagyunk, hogy dr. Fábri György, az északi egyházkerület felügyelője, évtizedek óta figyeli a tendenciákat és megosztja kutatásait. Ezek alapján a tapasztalatok alapján erő-

síti ő is közösségünket abban, hogy hitvalló egyházzá kell válnunk.

Ha a konfirmandusok ünnepi vallástételét követi az ő folyamatos lelki kísérése, szolgálattal való megbízása, akkor van esélyünk igazi megújulásra.

Isten áldja meg ezt az ötszázkilencvenkét konfirmandust. Azt kívánom, hogy úgy adódjanak össze, amint azt egy éppen száz évvel ezelőtt, 1924 elején írt, *A számokról* című versében József Attila megfogalmazza:

„*Tanultátok-e a számokat?
Bizony számok az emberek is,
Mintha sok 1-es volna az irkában.
Hanem ezek maguk számolódnak
És csudálkozik módfölött az irka,
Hogy mindegyik csak magára gondol,
Különb akar lenni a többinél
S oktalanul külön hatványozódik,
Pedig csinálhatja a végtelenségig,
Az 1 ilyformán mindig 1 marad
És nem szoroz az 1 és nem is oszt.
Vegyetek erőt magatokon
És legelőször is
A legegyszerűbb dologhoz lássatok -
Adódjatok össze,
Hogy roppant módon felnövekedvén,
Az Istent is, aki végtelenség,
Valahogyan megközelítsétek.*”

Erős vár a mi Istenünk!

2024. pünkösdjén, a Szentlélek ünnepén

Dr. Fabiny Tamás
az északi egyházkerület püspöke

1. Az év témái

1.1. Konfirmáció és elköteleződés éve (2023)

„Mindenre van erőm a Krisztusban,
aki megerősít engem.” (Fil 4,13)

DR. PÁNGYÁNSZKY ÁGNES • TANSZÉKVEZETŐ EGYETEMI DOCENS
(EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM)

2

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata 2022 őszén hozott határozatot arról, hogy az úrvacsora tematikus ünneplése után a konfirmáció és elköteleződés kérdéskörének szenteli a 2023-as évet. A döntés háttérében a konfirmáció szolgálatának és jelentőségének teológiai hangsúlyozása, a gyülekezetekben történő konfirmációi szolgálat gyülekezetpedagógiai szempontú megerősítése, valamint azok a gyülekezetépítési célok álltak, amelyek hangsúlyozzák a gyermekek és fiatalok felé végzett egyházi és gyülekezeti szolgálatot és azt a jövőképet, amelyben a konfirmáltak felnőtt keresztényként élnek meg evangélikus egyházunkban Istenbe vetett hitüket.

A tematikus év igéje a Filippiekhez írott levél 4. fejezetének 13. verse volt: „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.” A konfirmáció

mint megerősítés elsősorban afelé irányítja az ember figyelmét, hogy rácsodálkozhasson arra az erőre, ami az Istennel való kapcsolatból fakad. A felnőtté válás során egyre tudatosabban éljük meg az emberlét kudarcait, de nem mindegy, hogy ennek tudatosodása közben találunk-e olyan erőforrásokat, amelyek segítenek reménységgel tekinteni a felnőttkorra és az egész emberi életútra. Ahogyan a Filippi levélből származó igevers is rámutat: az Istentől jövő erőforrás egész életünkre, teljes emberi létezésünkre vonatkozó kegyelmi ajándék, amelynek a konfirmációban történő elfogadásakor a Szentlélek erejével megerősödve egész életre szóló Isten melletti elköteleződés formálódhat ki. Az igevers emellett reménységgel tölthet el bennünket akkor is, amikor a kikonfirmálódás sajnos meglévő jelenségére gondolunk, mert a Krisztusban való megerősödés ezzel szemben egy új kezdetet jelent, egy a jelenre és a jövőre

vonatkozó elköteleződést, az istenkapcsolat lehetőségéből fakadó erőforrásokra való bátor ráhatározást.

A konfirmáció mai megvalósulásának vizsgálata akár tapasztalataink, akár a gyakorlati teológiai kutatásokon keresztül egyre világosabban mutatja egyházunk számára, hogy az Isten felé történő elköteleződés nem csupán kognitív, ismereteken alapuló folyamat. Az egyház, a gyülekezetek, a keresztény közösségek „szeretete”, az azokban létrejövő szocializáció összetett történés, amelyben egyre tudatosabban és érzékenyebben érdemes Istenbe vetett hitünkről nem csupán a tudásátadás által, de a spiritualitás és az érzelmek területén is bizonyítást tennünk a gyermekek és a fiatalok felé. Generációs változások tanúi vagyunk, a konfirmáció már nem a felnőttkorba átlépés küszöbélménye, nem tudásalapú vizsga, ami során egy 12-13 éves fiatalnak felnőttként kellene döntést hozni arról, hogy elfogadja az egyház tanításait. Ma már olyan pedagógiai, pszichológiai és szociológiai felismerések birtokában vagyunk: amelyek a konfirmációval kapcsolatban is új kérdéseket vetnek fel előttünk. Evangélikus egyházunk jövőjének nagy reménysége lehet, ha ezeken az új utakon együtt indulunk tovább, és úgy őrizzük meg evangélikus tradícióinkat a konfirmációval kapcsolatban is, hogy azok alkalmassak legyenek a ma generációinak megszólítására és a velük való párbeszédre.

A 2023-as év nagy egyházi találkozói, köztük a Csömörön rendezett Találkozó Veled is, ilyen párbeszédre nyitott helyé válhattak. Mindazok, akik ott evangélikus hitükről, a konfirmációjukról és az Istenbe vetett reménységükről beszéltek, életformáló történeteket osztottak meg magukról. Krisztus mai tanítványaiként élük meg hitük hatását mindennapjaikra, családi életükre, tanulmányaikra, munkájukra. A konfirmáció egy fontos állomás lehet mindenki számára a tanítvánnyá válás útján, a hit megélésének és gyakorlásának mindennapi életpasztalataiban.

A konfirmáció és elköteleződés éve így lehetőséget is teremtett a Magyarországi Evangélikus

Egyház számára, hogy a hagyományból és sokszor a megszokás rutinjából végzett konfirmációi szolgálatára építő kritikával és a megújulás reménységével tekintsen. Ebben a folyamatban a konfirmáció történetére való visszaemlékezéssel figyelembe kívántuk venni evangélikus egyházunk több évszázados gyakorlatát, hogy érezzük, nem légtüres térben végezzük a konfirmációi felkészítést, hanem – még ha megváltozott teológiai értelmezés mellett is –, tulajdonképpen a kora kereszténység óta kialakult egyházi hagyomány továbbvivői lehetünk.

A konfirmandusokra úgy tekintünk mint akik a jövő reménységei, akiknek szülők, nagyszülők és a gyülekezet közössége Isten iránti hálával adja át azt az evangélikus identitást, ami az evangélikus egyházat jellemzi. A tematikus év segített abban, hogy közelebb kerülhessünk a konfirmandusok különböző hátteréhez, jobban megértsük serdülőkori identitásbizonytalanságukat, és tisztelettel fogadjuk el azt, ahol ők éppen a hitfejlődés útján tartanak. Gyülekezetpedagógiai és gyülekezetépítési szempontból pedig lényeges tanulsága a konfirmáció évének, hogyan tudnak a tradicionális konfirmanduscsoportok jobban elmozdulni az érdeklődésen, a közös hittapasztalatokon, az önálló döntésen és az elköteleződésen alapuló csoportformálódás irányába.

A konfirmációi felkészítés és a konfirmáció szolgálatában mint egyház kapunk lehetőséget arra, hogy jelen legyünk azoknak a fiataloknak az életében, akik szívesen felkészülnek a konfirmációra, a felnőtt keresztényi, tanítványi életre. Nem csupán a konfirmáció évében konfirmáló fiatalok, de a jubiláló konfirmáltak is együtt ünnepelheték, hogy a konfirmáció is hozzájárulhatott evangélikus identitásukhoz, ahhoz az örömhöz és hálához, hogy az evangélikus egyházon keresztül tartozhatnak Isten népéhez. A Krisztustól kapott megerősítés, a konfirmáció így válhat Isten Szentlelkének munkája által hitben való megerősödésé, az Istenbe vetett hit felé történő nyitottsággá, és reménység szerint egész életen át tartó Krisztuskövetéssé.

„Senki sem él, és senki sem hal önmagának.” Róm 14, 7

Bujdosó ERIKA • PEDAGÓGIAI SZAKÉRTŐ,
GYÜLEKEZETI TAG (FÓTI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG)

Elmúltam ötvenéves. Nyitottsággal, mégis kívülről éltem. Világnézetemet pontosan elrendeztettem, Istennel teljesnek tudtam, ugyanakkor sem a felekezethez tartozás, sem a gyakorló vallásosság hiányát nem éreztem. A hiány helyét elfogadással és az átlagostól erősebb tájékozottsággal próbáltam kitölteni.

Nem változtatott ezen a 2018 őszi kezdődő időszak sem, amikor az Evangélikus Pedagógiai Szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet pedagógiai szakértője lettem. Hálás vagyok, hogy az egyházi munkahelyre kerülés semmiféle presszióval nem járt együtt a felekezeti elköteleződés irányába. Lojalitásom – miként korábban is – most is segített a közösségvállalásban.

Sok-sok hitéleti élmény, nevelési-oktatási intézményeinkben megélt alkalom után 2021 őszi, egy nem a munkámmal kapcsolatos alkalmon érintett meg Isten hívó szava. Ekkor már hónapok óta baráti indíttatásból rendszeres látogatója voltam a fóti gyülekezet vasárnapi istentiszteleteinek, de ugyanennyire hívogató volt Cserhátiné Szabó Izabella lelkésznek és a közösség tagjainak szeretetteljes elfogadásának megtapasztalása.

2021. november 14-én, az egyházi esztendő utolsó előtti vasárnapján, Reménység vasárnapján a prédikáció egy gondolata „betalált”. Meg sem kíséreltem a pontosabb idézést, csupán a bennem megmaradó és el nem hessegethető munkálkodásba kezdő üzenetet idézem föl: „...mindnyájan oda fogunk állni Isten ítélőszéke elé. Mert megvan írva: »... minden nyelv megvallja majd, hogy én va-

gyok az Isten«.” (Róm 14,10–11) Ha úgy éljük az életünket, hogy magunkban azt gondoljuk: keresztény vagyok, az nem elég. Föl is kell vállalni a Jézushoz tartozást, a közösséget. Az Istennel való kapcsolatot aktívan meg kell élnünk, ki kell mondanunk, hogy keresztények vagyunk, és minden tettünkben eszerint kell cselekednünk. Szép jelképként éltem meg, hogy erre az élményre az év záró és ugyanakkor mégis valami újra megnyíló időszakában került sor. Nagyon erős megszólítás volt ez, szorongató élmény, talán két hét is kellett az elhatározás megérlelődéséig, hogy odaálljak tisztelendő asszony elé a vágyakozás mondatával, és kérem, készítsen fel a felnőttkeresztségre.

Hosszú, ráérős beszélgetéseink voltak. Miért is siettem volna? Már megérkezett tudtam magamat. Hálás vagyok az időzítés ajándékáért: az ókeresztény gyakorlathoz hasonlóan, húsvét vasárnapján a hajnali istentiszteleten részesültem a keresztség szentségében. A prédikáció Márk evangéliuma alapján az üres sírhoz érkező asszonyokról is szólt, a keresztlési emléklapomon a szakasz egy mondata még felkiáltójellel szerepelt: „...*menjetek el, mondjátok meg...*” (Mk 16,7)

Pünkösdvasárnap lett teljes az elköteleződésem. A hitvallás szavai a fótiakhoz és rajtuk keresztül minden evangélikus testvérhez is szóltak: a tőlük kapott támogatásra a felelősségteljes közösségvállalás feleletét adtam. Válasz volt ez Isten hívására is, elindultam azon az úton, amire az első pünkösdkor háromezer ember lépett, ugyanazon, az egyetlen úton – szívemben a megérkezés nyugalmával.

„Isten a mi oltalmunk és erősségünk.” Zsolt 46,2a

PÁLMAI KRISTÓF • KÁNTOR
(GYŐRI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG)

A konfirmáció és elköteleződés két olyan szó, ami nagyon közel áll egymáshoz, de a konfirmáció idején – hagyományosan 7-8. osztályban – nem feltétlenül tudja az ember, hogy ezek mit takarnak, és hogy mennyi közülük van egymáshoz.

Nyolcadikos koromban konfirmáltam, de ekkor még nem teljesen fogtam fel ennek a jelentőségét. Katolikus iskolába jártam, így az osztályom többi tagja a bérnálásra, én pedig a konfirmációra készültem. Ekkor talán inkább a kötelező részét láttam az egésznek, nem azt, amit most, érettebben, 20 éves fejjel.

Sok minden történt a konfirmációm óta, és hiszem, hogy ezek nem a véletlen művei voltak. Kiskoromtól fogva érdekelt a zene és az orgona. Ennek ellenére furulyán kezdtem tanulni. A konfirmáció után született meg bennem a terv, a testvérem konfirmációján én szeretném játszani az „Erős vár a mi Istenünk...” című éneket (Evangélikus Énekeskönyv 254.). Ennek kapcsán elkezdtek keresni a lehetőséget, hogy hol tudnék orgonálni tanulni, és ekkor találtunk rá a főtí kántorképzőre.

Nagyon elkötelezetten, szorgalmasan tanultam, gyorsan haladtam a korálokkal. Talán az az egy jó oldala volt a covid miatti karanténnak, hogy a sok felszabadult időben tudtam otthon gyakorolni. Azonban az én saját tervem mellett ott volt az Isten terve is, mégpedig a kántori szolgálatra való elhívás.

Az első kántorképzős nyaram óta folyamatosan végzek kántori szolgálatot. Jelenleg a győri Öregtemplom egyik kántora vagyok, de több más helyen is van szerencsém szolgálni, így például a Luther Otthonban, a budapesti egyetemi gyülekezetben, valamint a budagyöngyei kápolnában is. A kántori szolgálat mellett örömmel tölt el, hogy a győri Evangélikus Szeretetházát támogató Pálmai Lajos Alapítvány kuratóriumának elnöke lehetek. Úgy gondolom, hogy az életemre nagy hatással volt a konfirmáció, még ha ezt, akkor nem is tudtam. Örömmel tölt el, hogy mindez így alakult, és remélem, hogy a jövőben is folytatni tudom mindazt, amit Isten kijelölt és kijelöl nekem az életben.

„Víz tört elő, patakban folyt a pusztán végig.” Zsolt 105,41

DR. SÜLI NIKOLETTA • ÜGYVÉD, GYÜLEKEZETI TAG
(CEGLÉDI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG)

Nem emlékszem már, hogy tizenkét vagy tizenhárom évvel ezelőtt hogyan kerültem a ceglédi evangélikus templomba a húsvét hajnali feltámadási istentiszteletre. Kisgyermekként református édesanyám és katolikus édesapám Cegléden a református gyülekezetbe vittek el, hogy a keresztség szentségében részesüljek, gimnáziumi éveimből kettőt Debrecenben, a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában és Diákotthonában töltöttem. Egyetemi éveim alatt pedig az akkor még egyedülként létező egyházi kollégiumban, a Mi-asszonyunkról Nevezett Kalocsai Iskolánővérek apácarendje által vezetett leánykollégiumban éltem. A kollégiumban megéltem az ökumené élményét, katolikus, görögkatolikus, baptista, unitárius és zsidó vallású társnőimmal beszélgettünk esténként hitről, vallásról.

Fiatal családanyaként, immár saját gyermekeimmel kerestem sikertelenül gyülekezetet, ahol otthon éreztem volna magam. Sok költözés, a munkája miatt az év nagy részét külföldön töltő férjem mellett nem tudtunk meggyökeresedni sokáig, míg végül hazakerültünk Ceglédre, a szülővárosomba. Itt Cegléden, húsvét vasárnapján a mag, amit a Magvető elvetett egykor a szívemben, éltető vízhez jutott. Ahogyan a zsoltár mondja: „*Sziklát nyitott meg és víz tört elő, patakban folyt a pusztán végig.*” (Zsolt 105,41)

Elfogadó és befogadó helyi gyülekezet és egy országos közösség része lettem. A *Napi ige* kiadvány reggeli gondolatai, a vasárnapi istentiszteletek, a kerületi napok, a Szélrózsa rendezvény, a

Luther-konferencia, a helyben és az online térben zajló bibliaórák, asztali beszélgetések, a Luther Kiadó könyvesboltjának otthonossága, a kulturális programok az életem részévé váltak, immáron évek óta minden nap oltja valami a szomjamat. Mély barátságokra találtam. Megtapasztaltam, hogy az egyházunk befogadó egyház. A szociális és humanitárius kérdésekre adott válaszokban, és a mindennapi életben tapasztalt egymáshoz fordulás során is hitelesnek és megvalósulónak éltem meg azt a kívánságot, amit püspökünk fogalmazott meg egy egyházkerületi napon, miszerint azt szeretné, hogy az evangélikus egyház a „kereszt egyháza” legyen.

Több mint tíz, az evangélikus közösségben megélt év után feltört bennem a kívánság, hogy vallást tegyek a közösség előtt a hitemről, és hálát adjak a lutheri örökségért és a közösségért. Értelmet nyert az *Énekek énekében* olvasható kívánság: „*Tégy engem mintegy pecsétet a te szívedre*” (8,6). Szerettem volna a pecsétet a szívemre és a karomra tenni a közösség előtt, aki befogadott, és aminek része lettem. Így álltam tavaly felnőtt konfirmándusként a húsvét hajnali feltámadási istentiszteleten, és léptem be az evangélikus egyház tagjai közösségébe.

Hálás szívvel mondom köszönetet Istennek az elhívásért, és nem szűnök Weöres Sándor *Vonj sugaradba Istenem* című versének soraival minden nap Őt ostromolni: „*Vonj sugaradba Istenem! [...] / Vonj hevesebben! / Ön-erőmből nem jutok én soha hozzád.*”

„Veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.”

Mt 28,20

DR. VASS PÉTER • BÍRÓ, GYÜLEKEZETI TAG
(BUDAVÁRI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG)

A konfirmációm egy életre elkísérő, maradandó élményként tudom meghatározni, bár korántsem történt szokványos időben és módon. Feleségem félig evangélikus gyökerekkel bírt, de az édesanyja után római katolikus hitben nőtt fel, az én családom anyai ágon római katolikus, apai ágon pedig görögkatolikus volt, így engem a görögkatolikus templomban kereszteltek. Közös életünkben a gyermekek megszületése után éreztük egyre inkább szükségét annak, hogy személyes hitünkhöz közösséget is találjunk, de hosszú ideig nem értünk révbé e tekintetben. Jártunk ugyan templomba, de a valódi közösséget, befogadást, az otthon érzését akkor tapasztalhattuk meg, amikor a budavári evangélikus gyülekezetet kezdtük látogatni. Először csak istentiszteletre jártunk, de később – Bence Imre lelkész javaslata alapján – csatlakoztunk a középgeneráció számára tartott Fügefa alkalmakhoz, először a feleségem, később pedig – amikor már elindult a teológia irányába – én „vettem át a helyét” a csoportban.

A Fügefa kör egyedisége és nagyszerűsége abban rejlett, hogy nem volt benne semmiféle kényszer. Mind a lelkész, mind a társak olyan nyitottsággal fogadták az újonnan érkezőket, mintha mindig is ismertük volna egymást. A hitbéli kíváncsiság, a kérdező jelenlét elegendő volt a „tagsághoz”, olyannyira, hogy ezek az alkalmak természetes módon váltak az életem részévé; és azt kezdtem el érezni, hogy ha valamiért kimaradt egy alkalom, már hiányzik. A bibliamagyarázatok, és az azt követő beszélgetések, játékos feladatok által ugyanis elkezdtek a helyére kerülni a

dolgok, nevet kaptak az érzések, fogalmat és értelmezést a sejtések. A másfél-két órás együttlétek alatt ugyanúgy lehetett kétkedni, kérdezni, ahogyan lelkesedni vagy akár elcsendesedni. Jézus volt jelen köztünk ebben a nyitott és szeretetteljes közösségben, amelyben úgy ismertük meg Őt egyre jobban, hogy közben a másik emberhez is egyre közelebb kerültünk.

A konfirmáció, és hitem nyilvános megvallása, az evangélikus egyházhoz és a gyülekezethez tartozás vágya mindezekből már természetesen következett, amire végül 2020 októberében került sor.

Konfirmációs ígémnek, Máté evangéliumának a címben is szereplő jól ismert zárósort választottam, mert Jézus bátorító szavai mindig nagyon közel álltak hozzám, hiszen igazolva éreztem és érzem általa az egész életemet végigkísérő bizonyosságot, hogy az Úr mindig velem van, mellettem áll, irányít és terelget.

A konfirmáció azonban nemcsak a hitem megvallása és a közösséghez tartozás miatt volt fontos számomra. Kiskoromtól kezdve, amikor a templomban ültem, és a többiek felálltak, hogy az áldozáshoz járuljanak, úgy éreztem, hogy van valami, amiből kimaradok; van valaki, akitől el vagyok zárva. A konfirmációm napján végre élhettem az úrvacsorával. Megrendítő, egyben felemelő érzés volt, olyannyira, hogy az úrvacsora nélkül már nem tudnám elképzelni az életem.

A konfirmáció kinyitotta ezt a kaput is, a kaput Jézus Krisztus felé, amelyen ráadásul – a legnagyobb örömömről – a két fiammal egyszerre léphettem be.

1.2. Egymás emberei vagyunk!

Találkozó Veled – egyházkerületi nap Csömörön¹

KÉZDI BEÁTA • FŐSZERKESZTŐ
(EVANGÉLIKUS INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT)

Sokféle találkozásban és élményben lehetett részük az Északi Evangélikus Egyházkerület missziói napja résztvevőinek május 13-án Csömörön. A már hagyományos módon Találkozó Veled címmel meghirdetett alkalomnak ezúttal a Van embered! mottót választották a szervezők. Az idei tematikus évhez kapcsolódva több program is foglalkozott a konfirmáció és az elköteleződés kérdéseivel.

Mosolygós önkéntesek és polgárőrök fogadták Csömörön az Északi Egyházkerület missziói napjára érkezőket – jöttek bár autóval, busszal vagy éppen HÉV-vel a fővárossal szomszédos, Pest vármegyei nagyközségbe.

A település sportcsarnoka hamar megtelt. A regisztráció után közös éneklésbe kapcsolódhattak be a résztvevők. Bence Gábor, a fóti Evangélikus Kántorképző és Egyházzenei Intézet igazgatója és Eszlényi Ákos csömöri lelkész vezetésével száznál is több lelkes lutheránus dalolt így már kora reggel.

8

Szeretett gyermekei vagyunk

A Csömöri Tót Hagyományaink Háza kis kamarakórusának fellépése után nyitóáhítatában Kende K. Péter csömöri lelkész a Betesda tavánál fekvő

beteg történetéről (Jn 5,1–9) beszélt. „Nincs emberem!” – mondja a harmincnégy éve ott fekvő ember, aki már megbékélt az identitásával: pont az vagyok, akinek látsz, beteg és magatehetetlen. Ám Jézus újjáteremti őt.

Kende K. Péter párhuzamot vont közte és a misszió napra érkezettek között, akiknek mindmind megvan a külön életútjuk, megvannak a saját terheik. „Az »akarsz-e meggyógyulni?« kérdésre mi talán úgy válaszolnánk: »Nem vagyok beteg, csak nem az vagyok, aki lenni szeretnék, de ezzel a hiánnyal vagyok, aki vagyok. Pont az vagyok, akinek elfogadtam magamat. És egyébként is hogyan lehetne meggyógyulni?«” Majd ezekkel a szavakkal folytatta: „Isten szüntelenül azért van, hogy visszaadja nekünk azt az identitásunkat, ami akár szilánkjaira töredezett is lehet. Mert minden mélyén és mindenén túl, minden ellenére Isten szeretett gyermekei vagyunk! Van embered, te saját magad, aki ott hordozod magadban Istened vonásait, minden töredezettséged ellenére. Van embered, saját magad, akit elképzeltetetlen szeretettel szeret az Isten!”

Van gyógyulás

Fabiny Tamás püspök a köszöntőjében – miután hangsúlyozta a találkozás örömét és a csömöriek vendégszeretetét – az 1999-es országos missziói napról megőrzött keresztre hívta fel a figyelmet. Mint mondta: „Az evangélikus egyház a kereszt egyháza szeretne lenni. A theologia crucist, azaz

¹ A tudósítás megjelent 2023. május 15-én az *evangelikus.hu* oldalon (<https://www.evangelikus.hu/hireink/itthon/egymas-emberei-vagyunk-gazdag-programok-csomoron-az-eszaki-egyhazkerulet-misszioui-napjan>)

a kereszt teológiáját képviseljük. A sok változás közepette a kereszt az, ami állandó.” A kereszt hordozása egyúttal terhek hordozásával is jár, de – ahogy a betesdai beteg is megtapasztalhatta – van lehetőség a gyógyulásra, lelkileg is, testileg is, méghozzá a kereszt Krisztusa által.

Csömör nagyközség nevében Fábri István polgármester a szlovák evangélikusság és a német-sváb közösség fontos, településformáló szerepéről szólt, de megemlítette a többi helyi keresztény – római katolikus, baptista, református – felekezetet is, amelyeknek a tagjaival jó az együttműködésük, és akik a legszilárdabb bástyái Csömörnek.

A polgármester köszöntőjét rövidfilm követte, amelyből a csömöri evangélikusokat, a gyülekezet megalakulásának történetét ismerhették meg a jelenlévők.

Legyünk egymás erőforrásai!

Az első pódiumbeszélgetés a missziói nap mottójára – Van embered! – épült. Szlaukó-Bobál Orsolyával, az egyházkerület missziói lelkészével Cserháti Péter, az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet orvos igazgatója, Fábri György északi egyházkerületi felügyelő, Mészáros Attila, egyházunk menekültügyi referense és Nagy Panka diakóniai munkatárs, a pilisi Bizsu közösségi tér szakmai vezetője beszélgetett.

Nagy Panka úgy fogalmazott, hogy a munkája során hidakat építenek, például akár vallásos és nem vallásos emberek között, és a sokféle háttérű ember megtalálja a közös hangot. Ez a sokféleség és a közös hang megtalálásának öröme az, ami a munkájában vonzza.

Cserháti Péter doktori értekezésének a konklúzióját idézte: a gyógyítás nemcsak a műtétből, nemcsak a rehabilitációból, hanem az ember emberiségéből és az embertársaiból is adódik. Fábri György a gyülekezetekkel, lelkészekkel való találkozásokat emelte ki. A közösség megtapasztalása során „erőforrás tudunk lenni egymás számára”.

Mészáros Attila az ukrán háborúról szólva úgy fogalmazott: a legtöbb, amit a menekültekért te-

hetünk, hogy odaállunk melléjük, amikor bajban vannak, és segítünk az első kríziseken átlendülni akár információátadással, akár fordítással vagy bármilyen apró vagy éppen fajsúlyosabb segítséggel. Abban, hogy ne féljünk a menekültektől, a párbeszéd, a megismerés segít, mert így a folyamatokat is megértjük.

A beszélgetés a gyülekezetben különböző feladatokat vállaló testvérek felé kifejezett hálával, a még szerepet nem vállalók felé pedig biztatással zárult, és annak hangsúlyozásával, hogy „egymás emberei vagyunk”.

Megszóltva így is, úgy is

A szekcióprogramok igen gazdag kínálata révén az evangélikus templomban Bence Gábor énekelte meg az érdeklődőket az *Igehirdetés a zene nyelvén* című, telt ház mellett zajlott programon.

A Mátyás Király Általános Iskolában a betesdai beteg, a sareptai özvegy, az irgalmas samaritánus, valamint az emmausi tanítványok történetét beszélhették meg az érdeklődők a négy, szabadon választható bibliakörön. A gyülekezeti házban Sággy Kata és Sággy Balázs lelkészek várták ifjúsági programokkal a fiatalokat.

A sportcsarnokban a konfirmáció és az elköteleződés éve kapcsán, ebben a tematikában tartott beszélgetést Pángyánszky Ágnes lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) adjunktusa, a Gyakorlati Intézet vezetője, a tematikus év egyik

felelőse. Vendégei Süli Nikoletta jogász, ceglédi gyülekezeti tag, a pilisi Bizsu ház önkéntese, Vass Péter bírósági, budavári gyülekezeti tag, Bujdosó Erika, az Evangélikus Pedagógiai Intézet pedagógiai szakértője, az EHE másoddiplomás képzésének hallgatója, fóti gyülekezeti tag, és Pálmay Kristóf elsőéves villamosmérnök-hallgató, győri gyülekezeti tag, a Luther Otthon lakója voltak. Pángyánszky Ágnes a felvezetőjében úgy fogalmazott: az alkalom célja, hogy megmutassák, a mindenható Isten bárhol és bármilyen körülmények között meg tudja szólítani az embert, és beszélgetőtársai a saját életük példáján mesélik el, mikor és hogyan lettek megszólítva.

Az érdeklődők ezután az EHE harmadéves teológushallgatóinak megrázóan szép és különleges passiójátékát nézhették meg a csordultig megtelt sportcsarnokban.

Nekünk is van mondanivalója

10

Az ebéd és a záró istentisztelet előtti utolsó program pont *A konfirmáció ajándéka* című kötet bemutatója volt. *A megerősödés útján* címmel meghirdetett többretegű beszélgetést Boda Zsuzsa, a Luther Kiadó munkatársa vezette, társai pedig Szabó Lajos, az EHE nyugalmazott rektora, a kötet szerkesztője, Szabóné Mátrai Marianna nyugalmazott lelkész és Stifner-Kóháti Dorottya újságíró, az Evangélikus Információs Szolgálat főmunkatársa voltak.

Szabó Lajos elárulta: a kötet összeállításakor ugyan az volt az elsődleges célja, hogy „kedvet csináljon a konfirmációhoz”, ugyanakkor a könyv valójában mindenkinek szól, aki szeretne az evangélikus egyházban elgondolkodni, érzésekkel dolgozni, a saját konfirmációjára visszatekinteni vagy épp most a konfirmációra készülve a mögöttes érzéseket, tartalmakat megismerni.

A missziói napot záró úrvacsorai istentiszteleten a liturgiában Kendeh K. Péter helyi lelkész és Mekis Ádám, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye esperese, a zenei szolgálatban a maglódi Magdala kórus, valamint Ecsedi Zsuzsa és Remenár Krisztina egyházzenei – előbbi az Evangélikus Kántorképző és Egyházzenei Intézet tudományos főmunkatársa, utóbbi a csömöri gyülekezet kántora – működtek közre. A dialógusprédikációt ApCsel 3,1–10 alapján Fabiny Tamás püspök és Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes tartotta.

Az igehirdetés Péter apostol és a meggyógyított sánta egy későbbi találkozásának elképzelt beszélgetésén alapult. Az epizódok azt szemléltették, hogy mit jelent, ha valakit meglát, észrevesz Jézus, ha az ő tekintete találkozik a miénkkel, és egymásra nézünk, ha meghalljuk a hangját. Neki mindig van mondanivalója – akár egy szava, akár egy érintése, egy mozdulata – a számunkra. És mi is lehetünk egy csoda részesei, eszközei úgy, hogy nem is tudjuk, mire használ fel bennünket. Megízlelhetjük a gondoskodását is, tapasztalhatjuk, hogy jó az Úr, és ma is tud csodákat tenni, ma is tud gyógyulást adni. „Milyen jó, hogy együtt lehetünk az Isten szeretetének hálójában” – hangzottak a záró gondolatok.

Az egész nap folyamán lehetett találkozni a Luther Kiadó kiadványaival, az Ökumenikus Segélyszervezet munkatársaival, de meg lehetett nézni a Petőfi200 vándorkiállítását, részt lehetett venni játékokban vagy éppen a Meselabirintusban, és be lehetett ülni a lelki sátorba is elcsendesedni. A frissítő pontokon a csömöri gyülekezet tagjai által elképesztő mennyiségben felajánlott finom süteményeket lehetett megkóstolni.

1.3. Népszámlálás 2022: Nem válaszolnak

DR. FÁBRI GYÖRGY • EGYHÁZKERÜLETI FELÜGYELŐ
HABILITÁLT EGYETEMI DOCENS
(ELTE PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR)

A vallás vigaszfunkciójának közhelyszerű fel-fogása, hogy egyéni vagy társadalmi bajok ide-jén megnő a spiritualitás és ezzel a vallás, az egyházak vonzereje. S mint minden közhely mögött, ennek kapcsán is meg találjuk az általános tapasztalatot, amely történetileg valóban ezt mutatta. Emellett akár a pszichológia, akár a szociálpszichológia vagy a történelem-egyháztörténet evidenciáit tekintjük, a spiri-tualitás megnövekedése az egyes ember és a közösségek részéről is logikus és jól alátámasz-tott reakció.²

Innen nézve az elmúlt évek történései és folyama-tai szinte terelték a társadalmat a vallásosság, az egyházak felé. A világválság sokkja, a gazdasági válságból fakadó egzisztenciális kiszolgáltatottság, a szomszédunkban zajló háború, a világszer-te nem szűnő, sőt brutálisan fellobbanó erőszak, a kényelmes egyensúlyok teljes megbomlása a napi hírek ritmusában billentik ki biztonságérze-tünket. A klímaszorongás, az elmagányosodás, a gyűlölet mindennapossá válása, az értékek és identitások elbizonytalanodása pedig folytonos alaptónusként rombolja lelki egészségünket, za-varja össze önmeghatározásunkat, jövőképe-nket.

Mégsem láttunk fordulatot az egyházak meg-szólító erejének érvényesülésében Magyarorszá-gon. Nem lettek tele a templomok, nem nőttek a gyülekezetek és a bennük zajló aktivitás, sőt. Adat-szerűen is ezt közvetítik a 2022. őszi népszámlálás eredményei: a magukat valamilyen valláshoz, felekezetekhez sorolók száma és aránya jelentős mértékben csökkent. Tekinthejtük ezt egyfajta egyházkritikának is: nem volt meghallásra érde-mes mondandójuk, mondandónk a kereső, kapaszkodni vágyó emberek számára.

De éppen a bizonytalanságok korában lehet érdekes azoknak a tényezőknél a vizsgálata, ame-lyek nem a kifejezetten vallástalanokat, hanem a

„valamilyen módon” keresőket, távolodókat vagy közömbösöket jellemzik. Ennek az attitűdnek az elemzése mind a társadalmi mentalitás megisme-résében, mind az egyházak missziós mozgásteré-nek és gyengeségének feltárásában segíthet. Jelen írás adataalapú kiindulópontokkal próbál hozzájárulni ehhez, részint a KSH adat bázisai, társadalmimentalításkutatások, részint saját ku-tatási anyagok alapján.³

A téma sajátossága, hogy bizonytalanságokat vizsgál, ezért a vonatkozó adatokat kell előbb kör-vonalazni. Ilyenek mindenekelőtt a 2022-es nép-számlálás vallásosságra vonatkozó eredményei. Ezek feldolgozása során egy adattípus eddig sajnos a statisztikai trükközés kapcsán került legtöbbször szóba: a „Mi a vallása, felekezete?” kérdésre nem válaszolók rendkívül magas száma (3,4 mil-lió fő, a teljes népesség 40%-a) alkalmat adott arra, hogy a jelentős létszámú veszteségekkel szem-besülni kénytelen felekezetek az arányok kiszá-molásához számukra kedvező módon vegyék fi-gyelembe ezt az igen népes csoportot.

Ezzel nem is a nyilvánvaló önámítás a gond. Hanem az, hogy kikerüli (sőt rossz színben tünte-ti fel) annak a kérdésnek a megválaszolását, hogy vajon milyen motivációi lehetnek ennek a maga-tartásnak, mit jelez a társadalom és az egyházak számára, egyáltalán, mit mutat a magyarországi népesség mentális állapotáról és azon belül a val-lásosság szerepéről. Egyházi szempontból ezért is

² A tanulmány megjelent a *Credo* evangélikus folyóirat 2024/1. számában (3–9. o.).

³ A KSH népszámlálási adatbázisa: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/adatbazis/>. (Megtekintés: 2024. április 30.) Továbbá egyebek mellett FÁBRI György 2010. Nekünk így is jó? Egyházzociológiai felmérés tükrében a magyarországi evangélikusság. *Credo*, 16. évf. 3–4. sz. 101–114. o. FÁBRI György 2016. Létezik-e alulról jövő egyházi kritika? Van e létjogosultsága a civil kontrollnak teológiai kérdésekben? *Lelekipásztor*, 91. évf. 8–9. sz. 324–325. o. FÁBRI György 2016. Média és etika. In: Kodácsy Simon Eszter (szerk.): *Értelmes szívvel. Etikai témák az evangélikus oktatásban*. Luther Kiadó, Budapest. 143–167. o. FÁBRI György – KISSNÉ VISZKET MÓNICA 2019. Hitmegélés az evangélikus középiskolákban. *Lelekipásztor*, 94. évf. 8–9. sz. 309–314. o.

lényeges foglalkoznunk vele, hiszen a korunkra jellemző vallási élmény, megragadás és közösségi lét alaposabb megismerése segíthet abban a teológiai frissülésben és missziós újrapozicionálásban, amely megítélésem szerint Magyarországon is a kereszténység nélkülözhetetlen feladata. Ezt szolgálja, hogy a statisztikai adatbázisok és azokhoz kapcsolódva a döntően saját kvantitatív kutatások elemzése alapot kínálnak a tartalmasabb – hitmegélési, valláselméleti és filozófiai, valláspszichológiai, kognitív tudományi és morálfilozófiai – vizsgálatok számára. Jelen tanulmányban ezt az adatelemzést mutatom be, jelezve, hogy mely kérdéseket tartom érvényesnek és végiggondolandónak az utóbbi diszciplínák felől megközelítve.

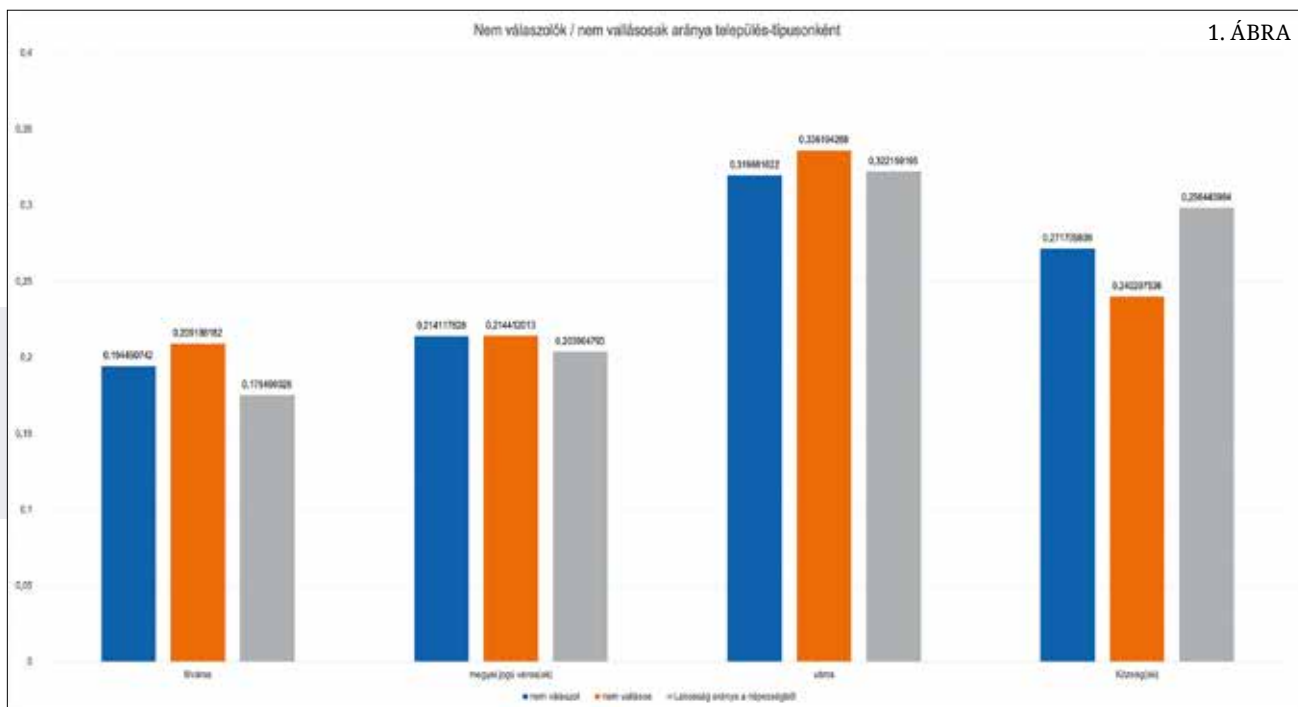
Hogyan számoljunk a nem válaszolókkal?

A nyers eredmények alapján azt látjuk, hogy 3 852 533 fő nem válaszolt a vallási, 1 086 239 fő a nemzetiségi és 2 712 209 fő az egészségi állapotra vonatkozó kérdésre. A részadatok elemzése alapján az látszik, hogy mintegy 10%-nyi megkérdezett a három opcionális kérdés közül egyikre sem válaszolt. Akár tudatos elutasítóként, akár az érdeklődést teljességgel mellőzőkként interpretáljuk őket, elmondható, hogy magas azoknak a száma, akik számára a nemzeti közösséghez tartozás meglehetősen indifferens motiváció még egy olyan csekély energiaigényű közreműködéshez is, mint egy kérdőív néhány rubrikájának a beikszelése.

Ugyanakkor az is bizonyos, hogy legalább hárommillióan vannak, akik a vallási kérdésre nem válaszoltak. A nem válaszolók teljes állományának korosztályi összetétele markánsan eltér az átlagtól: míg a népesség egészét tekintve az ötven év

alattiak aránya 60%, a fiatal felnőtteké 40,5%, addig a nem válaszolók körében dominánsabbak a fiatal felnőttek: az ő arányuk 45%, a hatvan év alattiaké pedig 65%. Megfordítva, az utóbbi csoport 43%a tartozik ide, míg a húsz–hatvan közöttiek 44,6%a, az idősebbeknek pedig a 31,9%a. Az életkorhoz hasonlóan egyértelműen értelmezhető a többi statisztikai jellemző is: minél kisebb egy település, annál kevesebben nem válaszoltak. Az országos 40%-ot a tizedével haladja meg a fővárosi, és ugyanennyivel kisebb a községekben lakók aránya, tehát a köztük levő különbség igen jelentős, közel a tizedével vannak többen a fővárosiak, és ha nem is ilyen mértékben, de a városokban jóval több a nem válaszolók aránya. Ha pedig az életkor és a lakhely közös metszetét tekintjük, akkor a nem válaszolók legmagasabb, közel 50%-os állománya a fővárosi és nagyvárosi félmillió húsz–huszonkilenc éves közül került ki, míg a másik végletet a községekben lakó hatvan–nyolcvan év közötti hatszázezer lakos teszi ki, akiknek a negyede sem tartozik ide. (1. ÁBRA.)

Ez persze visszaigazolja a vallásosságról kialakult intuitív képünket (városi visszaszorulás – vidéki erősség), azonban számunkra most a nem válaszolás attitűdje a lényeges. E tekintetben ugyanis az iskolázottsági adatok más megvilágításba helyezik a számokat. A nem válaszolók között és a teljes népességen belül közel azonos az iskolázottak aránya (érettségizettek 29%–28%, diplomások 18%–19%), vagyis a választól való tartózkodásnak ez nem indikátora. Hasonló a helyzet a gazdasági aktivitás terén is, ahol egyedül az el látottak tekintetében alacsonyabb szignifikánsan, közel 5%-kal a nem válaszolók aránya – ez nyilván-

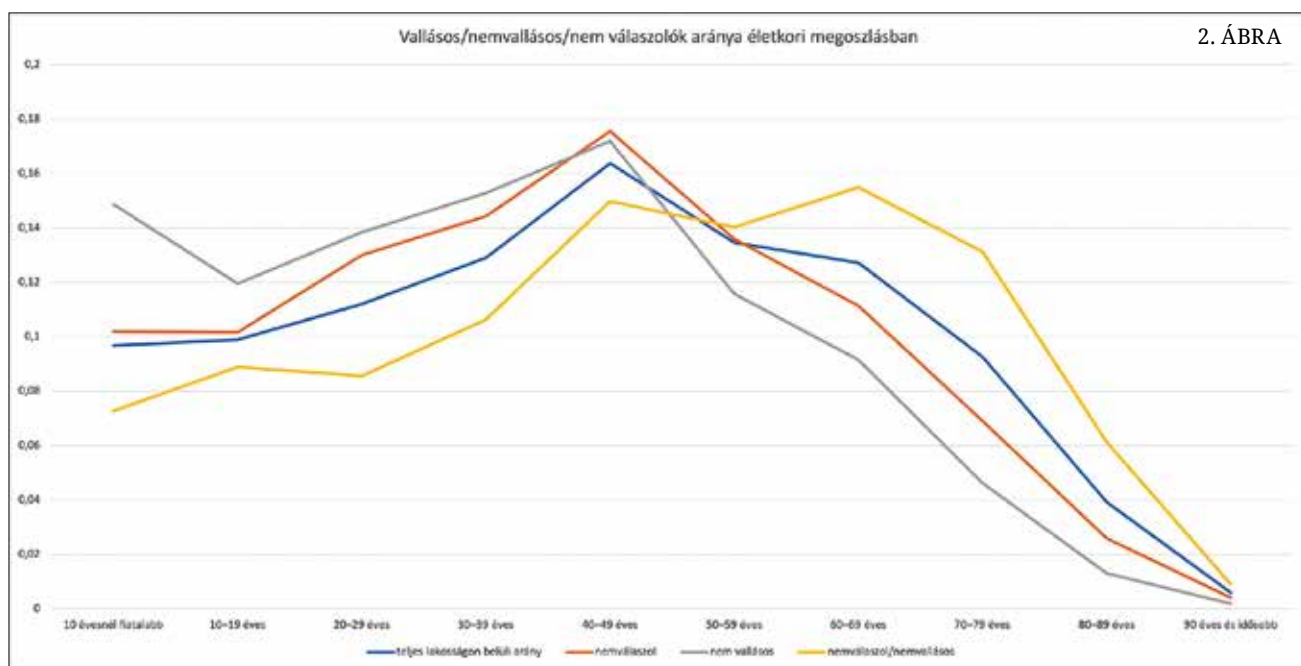
valóan összefügg az életkori megoszlásban talált különbséggel, az idősebbek nagyobb válaszolási kedvével.

Mindebből arra következtethetünk, hogy általánosságban a nem válaszolók szociáldemográfiai profilja követi a lakosságét, kivéve a fiatal felnőtt városiakét, akik között érdemben magasabb az arányuk. Vagyis szociológiai profil szerint a leginkább dinamikus, egyszersmint kellő felelősséggel bíró társadalmi csoport a nagyobb mértékben elutasító e kérdés megválaszolásában. De vajon ez egyet jelente a vallásos érzület vagy az egyházak elutasításával?

Ennek megválaszolásához érdemes egy eddig kevésbé elvégzett összehasonlítást is megtennünk, nevezetesen a vallást egyértelműen elutasító,

A vallási hagyomány mint mentális védelem?

A népszámlálási adatok mélyebb elemzése alapján tehát azt láthatjuk, hogy általánosan nem a szociodemográfiai tényezők játszanak döntő szerepet a nem válaszolásban. Két kivételt látunk: egyfelől a nem vallásosak arányaival való együtt mozgást (márpedig a vallásosság erős összefüggést mutat a lakhellyel, az életkorral és a kulturális státusszal), illetve a jól ismert életkori hasonlóságot a vallásosság/vallástalanság indikátoraiként. Ebből kitűnik, hogy szociodemográfiai jellemzőiket tekintve a nem válaszolók közelebb állnak a nem vallásos csoportokhoz, így jó eséllyel ők is inkább a vallással és/vagy az egyházakkal szemben elutasítók közé tartoznak. Ez azért fontos számunkra, mert így pontosabban tudjuk rájuk vonatkoz-

ugyancsak milliós népességnek és a nem válaszolóknak a jellemzőit rávetíteni a vallási kérdésre pozitívan válaszolókéra, szem előtt tartva, hogy az utóbbiak esetében nem felétlenül van szó vallásosságról. Az adatsorok azt mutatják, hogy ugyan nem jelentős mértékben, néhány százaléknival, de a nem vallásosak a nem válaszolókhöz állnak közelebb mind az iskolázottság, mind a gazdasági aktivitás tekintetében. Az életkor és a lakhely azonban némileg eltér, az ötven év alattiak és a nagyvárosiak valamivel nagyobb arányban nem válaszoltak. A regionális különbségek ugyanakkor szembetűnőek: míg a nem válaszolók aránya Budapesten 44,5%, addig Zala vármegyében 33,3%. Viszont az is látszik, hogy a határozott nem vallásosság („Nem tartozom vallási közösséghez”) területi eloszlása alig érintkezik a nem válaszolókéval. (2. ÁBRA)

atni az egyéb, az egyéni és társadalmi mentális állapotot feltáró kutatási eredményeket.

Ezek között első helyen említendő a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és Családokért támogatásával végzett Hungarostudy idősoros felmérés⁴ a magyar társadalmi lelkiállapot különféle aspektusairól. Ennek eredményei a magyar népességi és lelki állapotának jól ismert negatív tendenciáit mutatják, amelyeket hazai és nemzetközi kutatások is megerősítenek. Egyházi megközelítésből külön érdekes, hogy ezeket a problémákat a vallásosság dimenziójával állítják összefüggésbe a szakemberek. A vallásosság mentális állapo-

⁴ ENGLER Ágnes et al. (szerk.) 2023. *A magyar lelkiállapot 2021. Család – egészség – közösség. Hungarostudy 2021. Tanulmányok.* Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért, Budapest.

tokra gyakorolt hatását nagyban meghatározza, hogy egyáltalán mennyire van jelen a vallásosság egy adott közösségben. A népszámlálás adataival és minden hasonló kutatási eredménnyel összhangban a Hungarostudy is a vallásosság, különösen az egyházas vallásosság jelentős visszaszorulását jelzi. A nem hívők aránya a 2002-es 25%-ról 2021-re 37% ra nőtt, míg a vallásukat nem gyakorlóké 18%-ról 21%-ra, tehát összességében 58% azoknak az aránya, akik számára indifferens tényező a vallásosság. Ezt érdemes összevetni a fent részletezett népszámlálási adattal, hiszen ott a magukat vallási közösséghez nem tartozónak mondók aránya 16%, ami megerősíti, hogy a nem válaszolók között jelentős többségben lehetnek a vallástól távolabb állók. Ezt húzza alá, hogy 40% azoknak az aránya, akiknek nem fontos a vallás, és azoké, akik kissé fontosnak tartják – feltételezhetően ez a háttér jellemzi a népszámláláskor nem válaszolók vallási affinitását is. A maguk módján vallást gyakorlók száma viszont 27-ről 32%-ra emelkedett, ők azonban nagy valószínűséggel az egyházas vallásosságból léptek ki, amely az egyházban vallást gyakorlók esetében 17%-ról 5%-ra csökkent, vagyis ugyanolyan mértékben, mint a vallásukat rendszeresen egyházi keretek között gyakorlók esetében, csak ott 13%-ról. A számok csökkenésén túl a vallásosság társadalmi erejének megcsappanását mutatja, hogy jelentősen meggyengült a vallásos hit és a mentális lelki jóllét között korábban fennálló egyértelmű pozitív összefüggés. Például amíg a depresszióval küzdők a maguk módján vallásosak között voltak a legtöbben, a számarányuk a 2021-es eredmények tekintetében a vallásukat gyakorlók között volt a legmagasabb. Viszont ez az érték a harminc–negyvenöt év közöttieknél a vallásukat rendszeresen gyakorlók körében a legalacsonyabb, amelyet a vallás fontossága érdemben nem befolyásol. A szubjektív jóllétet mérő WellBeing Index⁵ sem igazolja a vallás pozitív hatását, a nem hívők értékei ugyanis még jobbak is a vallásosokéinál.

Mindez fontos adalékokat kínál a népszámláláskor nem válaszolók alaposabb megismerésének tartalmi valláspszichológiai kutatásához. Láthatjuk, hogy ők döntő részben valóban nem csupán távolabb vannak az egyháztól, hanem a vallási érdeklődésük is csekély, illetve nem létező. Élet-

stratégiájuk semmivel sem tűnik bizonytalanabbnak, és a mentális állapotukban sem feltételezhetünk szignifikáns különbséget más csoportokéhoz képest. Mindebből levonhatjuk a következtetést, hogy hagyományos kvantitatív eszközökkel csak nagyon korlátozott eredményeket hozhat ennek a csoportnak a kutatása.

„I did it my way” – a Sinatra-doktrína a fiatalok körében

A számosított adatokból is egyértelműen látszik ugyanakkor, hogy Magyarországon merőben korlátozott az egyházaknak a társadalmi köz érzületre, a mentalitásra való ráhatása. És ebben még a transzcendencia iránti affinitás szélesebb körű megléte sem kínál kedvező terepet. Ezt azért érdemes megemlítenünk, mert a reprezentatív kutatások alapján a nem válaszolók – számottevő arányuk ellenére – nagy valószínűséggel nem határozottan vallástalanok, csak az egyháziasság áll tőlük távolabb, vagyis a „maguk módján vallásosak” kutatási kategóriába tartoznak.

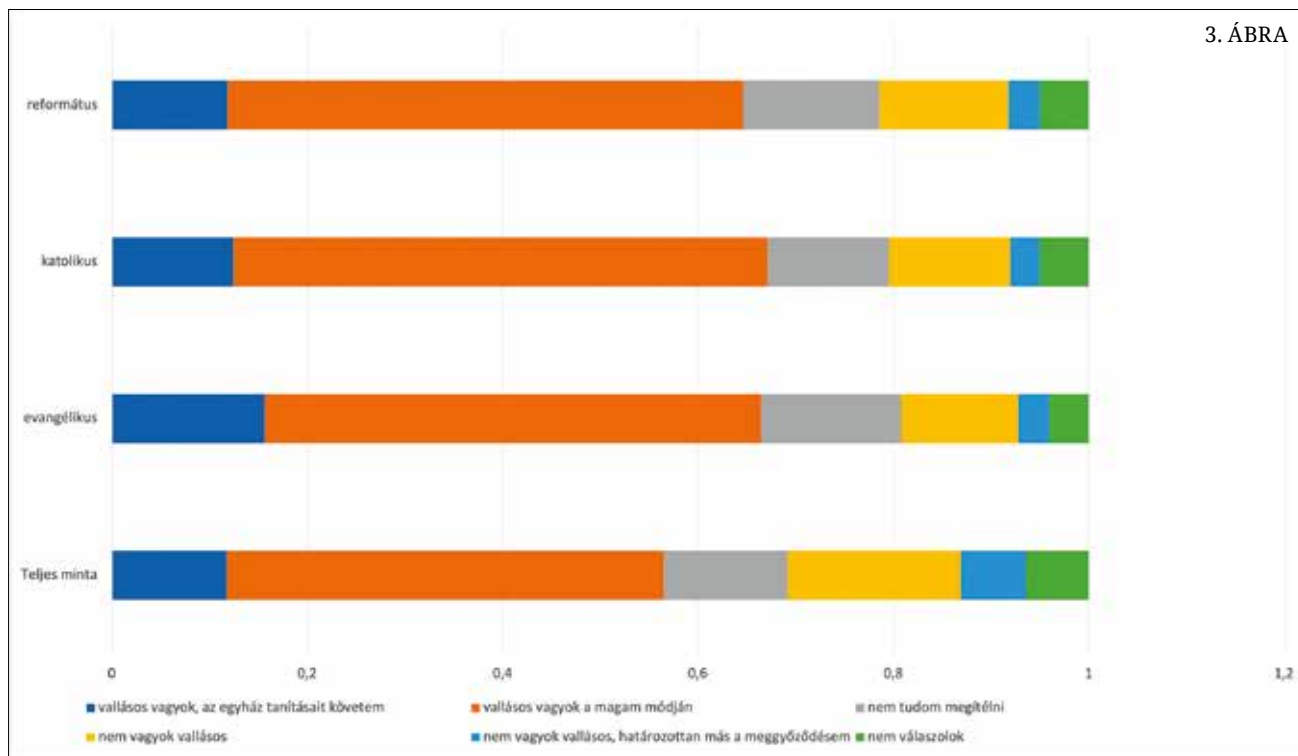
Két olyan adatbázis is rendelkezésre áll, amelyből feltárhatjuk ennek az egyháztól való távolságtartásnak néhány aspektusát. Egyebek közt azt, hogy vajon milyen szerepet játszanak benne az egyházi hagyományt kifejező, abban formálódott ceremóniák, rítusok. Ez azért is érdemi kérdés a fiatalokat tekintve, mivel „a formalitások” kevésbé kétségesek azok számára, akik szocializációjukkal „belenőttek” az egyházak társadalmi létét keretező gyakorlatba, vagy éppen eltávolítóknak találják azt.

Erről a saját benyomások mellett többféle adat is rendelkezésünkre áll. A 2022-es népszámlálás korosztályi megoszlása egyértelmű: a tíz–huszonkilenc év közöttiek 34%-a vallotta magát valamilyen felekezethez tartozónak, míg 44%-uk nem kívánt válaszolni erre a kérdésre. Más kutatások pontosabban mérik a vallási affinitást: az említett Hungarostudy szerint a fiatalok 6%-a gyakorolja a vallását, egyházi keretek között rendszeresen csak 2%-uk. A Magyar Ifjúságkutatás 2020 értékeit alapul véve az egyházi tanítás szerint vallásosak aránya a tizenöt–tizenkilenc évesek között 5% volt. Sőt továbbmenve, az evangélikus egyházi iskolákba járó 10–12. évfolyamos diákok között is csak 10% az arányuk.

Hogy miért lehet érdekes az egyház ceremóniális megnyilvánulásaihoz való viszonyuk? Mert közben mind az országos ifjúsági, mind az evangélikus egyházi iskolai mintán évről évre magas, 50% körüli a maguk módján vallásosak aránya. Vagyis nagyon is jelen van a transzcendencia iránti nyitottság, csak éppen az egyháziasság nem ragadja meg őket. Ennek lehet az egyik motívuma,

⁵ A Well Being Index online önértékelési eszköz, amelyet a Mayo Klinika kutatói fejlesztettek ki a mentális problémák, illetve a jóllét mérésére. A bevallás anonim módon zajlik, a felhasználók maguk vezethetik és követhetik az eredményeiket, továbbá lehetőség van a pontokat mások eredményeivel összehasonlítani az online felületen: <https://www.mywellbeingindex.org/>. (Megtekintés: 2024. április 30.)

hogy miképpen tekintenek az egyház intézményesült megnyilvánulásaira. (3. ÁBRA)

Nehéz értékelni, hogyan hat rájuk például az istentiszteleti forma, hiszen alig vesznek részt rajta. Az országos mintán legfeljebb 2%uk jut el értékelhető gyakorisággal vallási alkalomra. Az egyházi intézményekben ez az arány lényegesen nagyobb, a diákok mintegy negyede számol be érdemi sűrűségről (legalább havi egykét alkalomról), ezért az ő viszonyulásuk informatív lehet. Feleannyian vannak a körükben, akik számára többnyire nem unalmasak az istentiszteletek, de a negyedük számára igen. Ezzel együtt a templomba járók fele szerint jó istentiszteletre járni, de figyelemre méltó, hogy a negyedük szerint nem. Jelentős többsége van ugyanakkor azoknak, akik majd egyházi esküvőt szeretnének kötni (közel a négyötödük), ami a ceremoniális hagyományok erősségét is jelzi. Érdekes viszont, hogy a maguk módján vallásosak sem gondolják érdemben unalmasabbnak a templomi alkalmakat, a negyedük szerint jó rendszeresen járni istentiszteletre, sőt több mint 30%uk számára fontos az egyházhoz tartozni.

Ami viszont azt mutatja, hogy mennyire nem esik egybe az egyház tanítása szerinti vallásosság és a transzcendencia iránti nyitottság, az az utóbbi megélésének magas aránya a maguk módján vallásos fiatalok körében. A Teremtő mély tiszteletét közel a kétharmaduk vallja, az Istennel való egységben levést közel az egyharmaduk érzi, és csupán az egynegyedük nem vagy inkább nem. Jellemző azonban, hogy az egyházhoz való szemé-

lyes kapcsolódásuk még gyengébb, hiszen a személyes gondolataikkal csupán 17%uk fordulna lelkészhez.

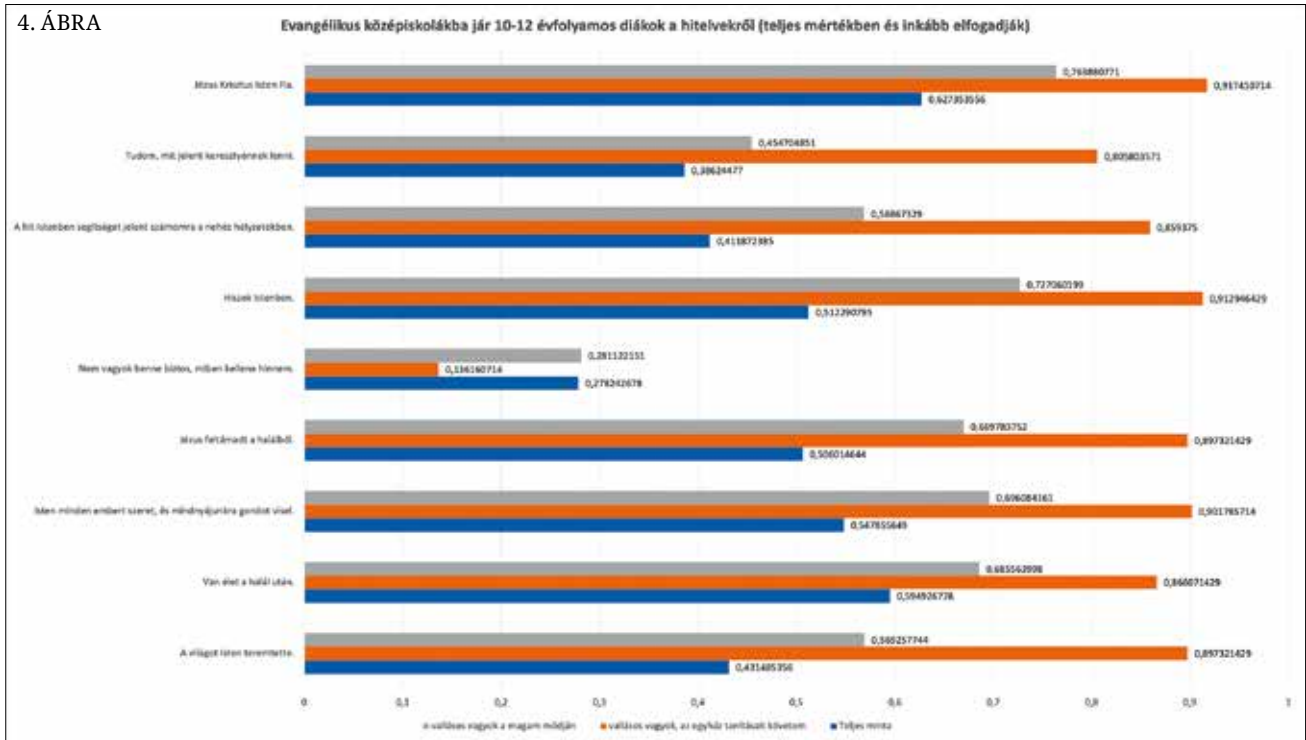
Még élesebben mutatkozik meg mindez a keresztény hittételek elfogadásában. A világ Isten általi teremtettségét 57%uk, a halál utáni életet és az isteni gondviselést a bő kétharmaduk fogadja el. Istenben közel a háromnegyedük hisz, és hasonlóan sokan elfogadják, hogy Jézus Krisztus Isten Fia, amit ráadásul 54,7%uk teljes mértékben vall. Az is külön megemlítené, hogy az elutasítások aránya 10% alatt van szinte az összes állításnál. (4. ÁBRA) Mindez bizonyítja, hogy itt az egyházi tanítások és a vallásosság közötti diszkrpanciát találjuk – a tartalmát azonban nem tudjuk megragadni hasonlóan kvantitatív módon.

Vallás pusztán a psziché határain belül?

Az eddigiekben a maguk módján vallásos ön meghatározók és a népszámlálás vallási kérdésére nem válaszolók lehetséges jellemzőit vizsgáltuk. Kiderült, hogy a meglévő adatbázisok alapján a vallási, illetve társadalmi mentalitásbeli karakterisztikájuk csak korlátozottan rajzolható meg. A róluk való kvantitatív alapú tudásunk kiterjesztése, elmélyítése és aktualizálása azonban nem csupán az egyházak önképe vagy missziós stratégiája szempontjából szükséges ismeret, hanem magának a vallási jelenségnek a megértését teszi teljesebbé.

Hiszen nézzük meg korunk három, gyakran hangoztatott kulcsfogalmát: *szekularizáció, érték-válság és a népegyházi jelleg felbomlása*. Ezek csak

4. ÁBRA

első pillantásra dominánsan egyház, illetve társadalomszociológiai fogalmakkal megragadható fejlemények. Természetesen ilyen módszertanra és szemléletre is szükség van – ahogy a jelen tanulmányban is alkalmaztunk ilyeneket. Azonban az euroatlanti kultúrkörnek az a sajátos transzcendenciafelfogása, amelyet kereszténységnek hívunk, benne nagy hangsúllyal a krisztusi megváltástanon, eredetében és üzenetében kifejezetten az egyéni megszólítottságot, a személyességet hordozza – gondoljunk csak Jézus konkrét cselekedeteire és tanítására.

Kétségtelen, hogy a korai kereszténység társadalmi hatása, majd az intézményesülése jócskán bővítette a Szentlélek elérési lehetőségeit, amely a kazamaták és a cirkuszporondok gyötrelmeihez képest nyilvánvalóan alkalmasabb csatornákat kínált mind szélesebb körök elérésére. A rítusok, a ceremóniák, a hierarchia, a kanonizálások védelmet és egyben alkalmas kereteket nyújtottak az istenkeresésre való szocializálódáshoz. A konstantini fordulatnak viszont ára volt, az egyházi szervezet elidegenedése és a közhatalmi funkcióival együtt járó korrumpálódása majd másfél ezer éven át elnyomta-ellenpontozta Krisztus felrázó áldozatpéldáját és üzeneteit. A nagy visszatérítő kísérletek – köztük is az általunk követett lutheri reformáció – ehhez keresték az utat teológiájukban.

Ironikus, hogy a többek által egyházrombolónak és vallásellenesnek tekintett felvilágosodás hozta el (fontos előzményekkel, a reneszánsztól Pascalon át a pietizmusig) az egyénnek és a „tisz-

ta észnek” azt a felszabadítást, amely nyomán Krisztus szavának megértését és személyes küzdelemként való elfogadását a gondviseléstől kapott emberi tudással közelíthetjük meg. Sőt ez a kísérlet csak erősödött a megkísértések zsákutcái által, azaz az „ész csele” itt is bevált: a technokrata *hübrisz*, a Gonosz diabolikus jellege (a megosztásra, ellenségességre való törekvése), a közösség egyénteremtő és megtartóerejének kétségbevonása, az igazságigény feladása, a nihilista gátlástalanság *Zeitgeist*-je a vonzerejével együtt kellően elrémítő hatású is egyben.

Mindezekkel szemben az emberi elmére irányuló tudományos ismeretek alkalmazása és az emberi lélek megértésének irodalmi programja adhat további belátásokat a vallási jelenségről. Tehát a társadalmi dinamikák adatszerű feldolgozása, a szociálpszichológia, a történelem, a szociológia, az adattudomány módszerei nélkülözhetetlenek, de az általuk is felvetett kérdések, tapasztalatok, határok segítenek a (neuro)pszichológia, a kognitív tudomány, az elmefilozófia, a morálfilozófia és az irodalomértés hermeneutika kompetenciáinak és szükségességének a felismerésében. Utóbbiak visszahozzák az élményt, a materiális meghatározottságot, az emelkedettséget és a tudás révén születő személyes megértést – és vele együtt a megbocsátást, az irgalmasságot is. Így lesz teljesebb a lélekismeret, az igazság révén nyert szabadságélmény. Röviden szólva, a teológiai frissülést és a színről színre látást adhatja meg, ha Krisztus tanítására nyitott szívvel és értelemmel lépünk a válaszokkal a nem válaszolókhoz.

2. Így élünk mi: Egyházmegyéink életéből

BORSOD-HEVESI EGYHÁZMEGYE

GERLAI PÁL • ESPERESHELYETTES, LELKÉSZ
(TOKAJ ÉS KÖRNYÉKE EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG)

Az egyházmegyében máig összetartó, szigetszerű evangélikus közösségek alakultak ki a 17-18. században (Arnót-Újcsanáros, Fancsal-Hernádvécse, Sajókaza, Putnok), amelyek mai napig az egyházmegye ismert, ám kis létszámú (100-200 fős) gyülekezeteit alkotják. Miskolcon a Türelmi rendeletig, de például Sátoraljaújhelyen egészen a 19. század végi kedvező egyházi törvények megszületéséig a lutheránusok a református gyülekezet részeként voltak jelen. A reformátusoktól való függetlenedés mára csökkenéshez vezetett: Miskolc 0,8%, Sátoraljaújhely 0,23%, Szerencs 0,2%, Sárospatak 0,16%.

A 19-20. század fordulóján az iparterületek értelmiségi rétegéből, szakembereiből jöttek létre a gyárak által is támogatott kisebb egyházi közösségek (Diósgyőr, Ózd), de például Kazinbarcika település a szocialista iparfejlesztés eredménye, így az egyház ebből az előzőekkel ellentétben nem profitálhatott, így máig kis létszámú szórványként működik.

A bortermelésre épülő, többnyelvű települések (Tállya, Abaújszántó, Tokaj, Monok) evangélikus közösségei már a 20. század közepére leépültek, napjainkra gyakran egy számjegyű településenkénti evangélikussággal rendelkeznek, missziói egyházközségeként történik a gondozásuk.

Eger teljesen különálló, enklávéyszerű helyzetben van, kevesebb mint 200 evangélikussal (<0,4%).

A népszámlálási és demográfiai adatok markáns folyamatokra mutatnak rá: a születések száma csökken, és a várható élettartam az országban egyházmegyénkben az egyik legalacsonyabb. Az utóbbi tizenöt évben a belföldi és külföldi elvándorlás hatását is fájóan tapasztaljuk, ez az evangélikusokat (viszonylagos mobilitásuk és jó képzettségük miatt) kiváltképp érinti. A jelenséget a gyülekezetekben tompította, hogy sok helyen többféle korcsoportba tartozó gyermek konfirmál.

A lelkészek szolgálati erőfeszítéseire és jelen-

létére bizonyíték, hogy bár az evangélikus hívek száma az országos átlag egynegyede alatt van (1,8% / 0,4%) ennél az aránynál jobb értéket mutat a kazuális alkalmak száma, valamint az szja 1%-os felajánlása. Az arnóti-csenyétei szeretetszolgálat is folyamatosan fejlődik. Az egyházmegye lelkészei küzdelmes helyzetben a nem evangélikus érdeklődőket is igyekeznek elérni, megszólítani. Az egyházmegye minden lelkésze kész és nyitott arra, hogy szórványhelyzet ellenére szolgálatával az egész egyház építésén fáradozzon.

Pünkösdi templomdíszítés

Május 28–29.

Hernádvécse – Egészen az 1970-es évekig élt a gyülekezetben a pünkösdi templomdíszítés gyönyörű szokása. Ilyenkor a harangozók nyárfaágakkal és az ágak közé tűzdelt pünkösdi rózsával, virágokkal, valamint piros szalagokkal díszítették fel a templomot. Idén a maroknyi hernádvécsei gyülekezet azzal lepte meg lelkészét – aki Maglódról származik, ahol szintén él ez a szokás –, hogy pünkösdi vasárnapjára ismét díszbe öltöztette a templomot. Ezzel felelevenítve ezt a majdnem elfeledett, csodálatos pünkösdi hagyományt. Istennek adunk hálát, hogy Benjamin Schmolck énekének első versszaka ismét valósággá válhatott gyülekezetünkben: *„Szálljon hálaének, Mert itt a Szentlélek! Tárj ajtót, kaput! Légyen száz virággal, Zsendülő faággal Ékes most az út! Fogadd be, úgy lesz tele Szíved-lelled fényözönnel, Ujjongó örömmel!”* (EÉ 240,1)

18

Énekektől zengett az ózdi templom

Június 3.

Ózd – Megtartották a IX. felvidéki–magyar kórus-találkozót. Az ÓMÉK (Ózdi Művelődési és Kommunikációs NKft.) által szervezett eseménynek az ózdi evangélikus templom adott otthont. Három kórus mutatkozott be. Az eseményen Riz Gábor

országgyűlési képviselő, miniszteri biztos tartott ünnepi köszöntőt. Elmondta, hogy családjában a közös éneklésnek komoly hagyománya van, valamint visszaemlékezett arra az időre, amikor ő maga is tagja volt a városi vegyes karnak. Elsőként a Jázmin női kar állt ki a megjelentek elé. A kórus Ragyolcra érkezett a városba. Őket követte a Tiszaföldvári férfikórus, majd az Ózdi városi vegyeskar énekét hallhatta a közönség. Az esemény végén a három kórus tagjai közösen álltak ki a megjelentek elé, és örömmel zengték a záróéneket.

Látogatás a felvidéki evangélikusoknál a nemzeti összetartozás napján

Június 3–6.

Háromnapos felvidéki kirándulást szerveztek a Tokaj környéki evangélikusok. Az utazás első napján a kuntapolcai templomban jártak, ahol a helyiek képviselésében Drenko Oszkár gondnok fogadta a vendégeket. Másnap Batizfalván két nyelvű istentiszteleten vettek részt, amelyen Gerlai Pál és Mirosláv Mat'ó evangélikus lelkészek hirdették Isten igéjét. Ezután a tokajiak megtekintették Késmárkon a háromszáz éves artikuláris fatemplomot, ahol a gyülekezet vezetőjével, Roman Porubän lelkésszel is találkoztak. Az új templomban a kirándulók megkoszorúzták az evangélikus Thököly Imre földi maradványait, ennek alkalmával felolvasták id. Fabiny Tibor egyháztörténész-

professzor a fejedelmi hamvak hazatérésének századik évfordulójára írt tanulmányát, majd elénekelték a *Himnusz*t. A kirándulás utolsó napján Árva várához utaztak, ahol az ellenreformáció idején a Thurzó és Szunyogh nemesi családok oltalmában élt a szláv Luther, Tranovszky (Tranoscius) György. Ezt követően a lipcsei evangélikus templomban Vladimír Ferenčík lelkésszel megemlékeztek a szlovák nyelvterületen évszázadokig használt Tranoscius-énekeskönyv szerzőjéről. A nemzeti összetartozás napi utat Lőcsén zárta a csapat, ahol bejárták a lutheránus szászok által épített történelmi belvárost, és megtekintették a Szent Jakab-bazilikát, amely sokáig evangélikus templomként is működött.

Huszonegy keresztelő

„Gyümölcstermés” a Kossuth-iskolában

Június 9., június 18.

Miskolc – Húsz gyermek és egy felnőtt részesült ezekben a napokban, két istentisztelet keretében, a keresztség szentségében a belvárosi evangélikus templomban. A keresztelkedők mindannyian a Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium közelébe tartoztak – diákok, testvéreik, az iskola egyik dolgozója, valamint az egyik munkatárs gyermekei. Ezekben a különleges alkalmakon szolgálhatott a tanév utolsó napjaiban Pethő Judit iskolalelkész, aki Buday Barnabás esperessel együtt olyan gyermekeket részesített a keresztség szentségében, akikkel napi kapcsolatban van. A miskolci Kossuth-iskola iskolalelkésze a heti rendszerességű iskolai áhítatok és a hittanórák mellett mindig ott van a gyerekek számára, ha szükségük van rá. Az intézmény szemlélete és az iskolalelkész munkája kiemelkedő eredményt hozott ebben a tanévben, ami a keresztelkedők számában is látszik.

Gyülekezeti kirándulás

2023. november 4–5.

Fancsal-Hernádvécse – Közös, buszos kirándulásra indultak a Fancsal-Hernádvécsei Evangélikus Egyházközség öt gyülekezetének (Encs, Fancsal, Hernádvécse, Rásonysápberencs és Szalaszend) tagjai. A kétnapos kirándulás úti céljával Fótot és környékét választották. A résztvevők a gödöllői királyi kastély meglátogatása után a fóti Mandákvillában foglalták el szálláshelyüket, és pihentek meg a hosszú út után. Az első nap zárásaként a Nemzeti Lovasszínház *Kincsem* című darabját nézte meg a csapat, néhányan még nyeregbe is ültek. A kirándulás második napján a fóti evangélikus gyülekezetben vettek részt úrvacsorás istentiszteleten, majd a jó kedélyű és szeretetteljes beszélgetéseket követően, a fóti római katolikus templomba látogattak. Bár a karácsony még messze volt, a hazafelé úton mégis néhány percig előre utaztak az időben, és a gödöllői Karácsonyház pompájának, díszinek és fényeinek köszönhetően, mondhatni, ünnepi hangulatban indultak hazafelé.

Ádventi taizéi igemeditációs sorozat

December 7., 14., 21.

Encs – Ökumenikus körben három egymást követő csütörtökön élhették át a résztvevők Isten szeretetteljes jelenlétének csodáját az evangélikus templomban az ádventi taizéi igemeditációs áhítatok alkalmával. Mindegyik estének megvolt a maga mottója. Isten nincs messze egyikünkől sem! (ApCsel 17,27) – az első alkalmon megtapasztalhatták a jelenlévők, mit jelent Isten közelségében megélni életünk napjait. Mit lát a Szeretet? – második ádventi alkalmunkon Nagy Vanda verse (*Mit lát a Szeretet*) segítségével fedezték fel, hogy

vajon hogyan lát bennünket Jézus. Szeretetteljes közösségben élték meg hitük felfoghatatlan csodáját a résztvevők. A záróalkalmon pedig már a karácsony evangéliumán keresztül készülhettek lélekben az Úr Jézus megtestesülésének ünneplésére. „*Ne féljete, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz: üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.*” (Lk 2,10–11)

BUDAI EGYHÁZMEGYE

KECZKÓ PÁL • ESPERES, LEKÉSZ
(BUDAHEGYVIDÉKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG)

Azt gondolom, hogy velem együtt sokan vártuk a népszámlálás adatait, azonban az evangélikus egyházzal kapcsolatos számokat. 2023 őszén végül megjelentek, majd elkezdődhetett ezek feldolgozása, publikálása. Itt köszönöm meg Fábri György egyházkerületi felügyelő *Hol van a te testvéred – Északon? Népszámlálás – népmozgalom – 1% – kutatások* című összeállítását, melyben egyházmegyékre, azonban is számos gyülekezetre lebontva ismerteti a népszámlálás legrelevánsabb adatait és az elmúlt két évtized tendenciáit.

Azt mindannyian tudtuk előre, hogy nemcsak a népesség, de evangélikus híveink száma is csökkenni fog, a nagy kérdés csak a fogyás mértéke volt. A 2011-es népszámlálási adatokhoz képest Budán az evangélikusság létszáma 5,46%-kal csökkent, ugyanez számokban: 18 260 főről 17 262 főre, tehát 998 fővel vagyunk kevesebben. Noha a tendencia negatív, mégis más felekezetekhez viszonyítva ez a képzeletbeli dobogó második helyét jelenti, egyedül a görögkatolikus felekezet tudott növekedni 2011-hez képest (117,17%). Ha a budai létszámváltozást az összlakossági veszteséghez hasonlítjuk (3,46%), akkor látjuk, hogy a ránk vonatkozó adat 2 %-kal rosszabb (5,46%). Azonban országos szinten ez az egyik legjobb számadat, hiszen az evangélikus fogyás 17,94%-os, tehát majdnem a budai kilencszerese. Összességében tehát elmondható, hogy bár Budán is zsugorodott valamelyest az evangélikusság, de az országos átlaghoz

képest lényegesen kisebb mértékben, illetve más felekezetekhez viszonyítva is jobban állunk.

Fábri György kutatásának fontos eleme, hogy az idősebb (65 év felettiek) és a fiatalok (15 év alattiak) létszámarányának változására is felhívja a figyelmet: „A mai hatvan év felettiek lakossági és egyházi létszáma hasonlóan változott az elmúlt tíz évben, a negyven év alattiaké [köztük a 15 év alattiaké is – szerk.] azonban lényegesen nagyobb veszteséget mutat az evangélikusságban.” Az adatok egyértelműen mutatják társadalmunk elöregedését, tehát egyre többen vannak a 65 év felettiek, miközben a fiatalok, köztük a 15 éven aluliak száma folyamatosan csökken. A budapesti adatok az országos átlaghoz közelítenek, attól kicsivel rosszabbak.

A számos negatív adat mellett fontos kiemelni az szja 1% felajánlások változását, amely Budapesten az elmúlt három évben folyamatos növekedést mutat: 17 161 (2020); 17 255 (2021); 18 168 (2022); 19 222 (2023). Elmondható tehát, hogy az elmúlt három évben több mint 12%-kal nőttek a Magyarországi Evangélikus Egyház számára történt 1%-os felajánlások.

A Budával kapcsolatos adatok azt mutatják, az evangélikusságnak egy igen erős bázisa él a fővárosnak ezen a felén, s hogy az itt folyó gyülekezeti szolgálataink kiemelten fontosak. Imádságos lélekkel várhatunk a gyülekezetplántálási tervek jó eredményeire, nemcsak az agglomerációban,

de a város központjától távolabb eső kerületekben is. Meglátásom szerint ezek folytatásának, újabbak elkezdésének ott kell szerepelnie terveink között.

2024-re az evangélikus egyház az ifjúság és az elköteleződés évét hirdette meg. Látható, hogy gyülekezeteink életében ezen a területen nagyon sok deficitünk van. Még nagyobb erőt és figyelmet kell arra szánunk, hogy megkeressük és megtartsuk a gyermekeket és családjaikat. Ebben reménység szerint ez a központi kezdeményezés vagy a nyíregyházi Szélrózsa találkozó is segíthet, de minden gyülekezetnek és lelkészének fel kell tennie a kérdést: mit tehetünk azért, hogy fiataljainkat megtartsuk?

A magam környezetében is több olyan embert ismerek, akik nem tagjai egyházunknak, mégis nekünk ajánlják fel 1%-ukat. Bármennyire is kis egyház vagyunk a másik kettő testvérfelekezet mellett, mégiscsak látnak bennünk, közösségi életünkben, társadalmi szerepvállalásunkban valamit, amit elismernek, amit jó szívvvel támogatnak. Ez a visszajelzés is motiválhat abban, hogy még nagyobb elszántsággal végezzük szolgálatunkat, és tegyünk eleget Krisztus Urunk missziói parancsának.

Ötletbörze

Az egyházmegye hitoktatói találkoztak

Február 18.

Budapest-Budavár – Immár negyedik alkalommal nyílt lehetőség az egyházmegyében szolgáló hitoktatók találkozására. A kezdő áhítatot Kovács Kata, budavári hitoktató tartotta a gyülekezet Godly Play-termében, mely egyúttal módszertani bemutatóra is lehetőséget adott. Ezt követően Molnárné Friedrich Katalin budafoki-budaörsi hitoktató osztotta meg tapasztalatait a megismert módszerrel kapcsolatban, egyúttal bemutatta saját készítésű eszközeit is. Számos kérdés és építő megfigyelés hangzott még el a bemutatókat követő beszélgetésben. A szakmai programot kötetlen együttléttel követte. A szakmai nap zárásaként Erdélyi Kata pesthidegkúti hitoktató számolt be zarándok útról. A közös program után még többen egyeztettek egy rövid megbeszélés keretében az egyházmegyei hittanversennyel kapcsolatos feladatokról.

Egyházmegyei felügyelői találkozó

Március 18.

Piliscsaba – Immár többéves gyakorlatot követve találkoztak a budai egyházmegye gyülekezeteinek felügyelői. Az alkalom a gyülekezet új templomában kezdődött Kézdy Péter helyi lelkész áhítatával. Ezt követően a lelkész vezetésével körbejárták az impozáns templomot, amely Krizsán András tervei alapján bajor egyházi támogatással épült 2022-ben. Dobó György egyházmegyei felügyelő a béke mihamarabbi megvalósulásáért könyörgő imalánc megszervezését javasolta a közösségnek. Ezt követően a felügyelők a gyülekezetek elmúlt évi eseményeiről számoltak be, és az egyházmegye előtt álló jövőbeli feladatok elvégzéséről is egyeztettek.

Újra Németországban járhattak a budahegyvidéki konfirmandusok

Április 14–17.

Schrobenhausen – A pandémiás időszak kényszer-szünete után újra a gyülekezet német testvérgyülekezetébe tehettek látogatást a budahegyvidéki konfirmandusok. A fogadtatás igencsak szeretetteljes volt, hiszen a helyi konfirmandusok szülei gondoskodtak a magyar vendégek ellátásáról. A pénteki megérkezést követően ismerkedési estet tartottak, ahol a két közösség fiataljai találkozhattak egymással. A következő napot Augsburgban

töltötte a csoport, majd másnap közösen vettek részt istentiszteleten, amelynek liturgiájába számos magyar és német konfirmandus is bekapcsolódott: ők olvasták a bibliai szakaszokat, az imádságokat. Az istentisztelet után a búcsúprogramra gyülekeztek össze. A gyülekezet lelkészei – Keczkó Pál, Keczkó Szilva és Nagy Szabolcs – mellett Mátyás Viktória, Dankó Dóra, Lipovits Ráhel, Szepesfalvy Luca és Slezák Bence kíséerte a csoportot segítőként.

Tanévzáró családi nap

Június 11.

Budapest-Budavár – A tanévzáró családi istentiszteletet követően közös, szabadban elfogyasztott ebéddel vette kezdetét a gyülekezet családi

napja. A Czakó Utcai Sport- és Szabadidő Központban megrendezett akadályverseny alkalmával totó formájában feltett kérdésekre a helyszínen elrejtett információk segítségével kellett választ találniuk a gyerekeknek. Vegyes, fiú-lány csapatok számára focibajnokság is volt, amelybe minden jelentkező lelkesen és nagy erővel vetette bele magát. A rutinos, középkorú dörzsölt apukákat is felvonultató csapat tapasztalata és összjátéka első helyet ért, még a lelelkesebb ifjabb csapatok sem tudták legyőzni őket. Két szabadtéri asztalnál pingpongbajnokság is zajlott. A kisgyermeket a gyülekezet hitoktatói meseolvasással, játékkal foglalkoztatták. A tanévzáró családi nap a templomunkban a gospel kórusunk koncertjével zárult.

Budaváriak nyári tábora

Július 2–8.

Zselickisfalud – Futballpálya és kiváló táborhely várta a mintegy nyolcvan fős, kisgyermekes családokból és egyetemista ifivezetőkből álló táborozó csapatot a Somogy vármegyei településen. Isten Józsuének adott biztatása és az Evangélikus énekeskönyv 338-as éneke (Isten nékem erőm, bizodalمام...) adták a tábor központi témáit. A résztvevők a reggeli áhítatokat a templomban, az esti elcsendesedéseket a naplemente fényeinél, az udvaron tartották. Korosztály szerint bontott csoportokban dolgozták fel az ige, a keresztség, az áldás, a Szentlélek, a hitvallás és az úrvacsora témáit. Az ifivezetők naponta különféle bátorságpróbák elé állították a tábor családjait. A hitéleti programok mellett sportolásra, kalandjátékokra is volt lehetőség. A kirándulós napon a Szennai Skanzenbe vagy a Zselici Csillagparkba látogathattak el a táborozók. A lenyugvó nap fényében tartották meg az utolsó esti áhítatot is, majd táborút köré ülve beszélgetésekben eleveníthették fel a hét során átélt élményeiket a tábor résztvevői. A heti program istentisztelettel zárult.

A budahegyvidéki ifitábor

Július 17–20.

Csöngé – Két év szünet után újra harminchét fős ifjúsági csoporttal tartotta meg nyári táborát a budahegyvidéki gyülekezet. A megérkezés estéjén egy rövid játék keretében oszthatták meg a fiatalok, hogy mit várnak az itt eltöltött négy naptól. A válasz egyértelmű volt: töltökeztést. Testi és lelki megerősödést a megterhelő tanév után. Minden reggel a gyülekezet lelkészei – Keczkó Pál, Keczkó Szilvia és Nagy Szabolcs – osztottak meg néhány gondolatot a megerősödésről vagy éppen a bennük lévő bizonytalanságokról. Esténként Németh Kitti bobai lelkész volt a tábor vendége, aki személyes példákkal áhítatok keretében mesélt elhívásáról és Isten iránti elköteleződéséről. Ezeket mélyítették el a táborban megnézett filmek segítségével és az azt követő beszélgetésekkel, amelyek sokszor az éjszakába nyúltak.

Zenei élményekben és vendégszeretetben gazdag sokadalom

Protestáns testvériség a nemzeti ünnepen a Várnegyedben

Augusztus 19.

Budapest-Budavár – A szabadtéri színpad változatos műfajú zenei produkciókkal, a színpad előtti téren valódi találkozásokra lehetőséget adó standokkal, a Bécsi kapu téri evangélikus templom pedig orgonamuzsikával, gosszellel várta az érdeklődőket. A sokadalom nyitányaként a templomban az Evangélikus Kántorképző Intézet Mandák kórusának koncertje csendült fel, majd a Nőé bárkája című interaktív előadásra várták a résztvevőket. Életöröm és lelkesedés áradt a Budavári gospelkórus által előadott spirituálékból, gosszellekből

és jazzkánonokból. De régebbi korok zeneművei is megszólaltak a délutáni hatkoncertes orgonamaron során. Hallhatta a közönség a Bach korabeli orgona másolatán a Bach fesztivált létrehívó Bán István, továbbá Finta Gergely, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszéke vezetőjének orgonajátékát. De távolabbról is érkeztek kiváló orgonaművészek, Grazból Szeitl Zita, az evangélikus Heilandskirche kántora, Veszprémből Varga Áron református egyházzene-szorgonaművész karnagy, valamint Sárosi Dániel, a Debreceni Református Egyetem és Szilágyi Gyula, a Nyíregyházi Egyetem Zenei Intézetének adjunktusa. A protestáns sokadalom a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa ökumenikus hálaadó istentiszteletével ért véget a budavári evangélikus templomban. Az eseményen Balog Zoltán püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke hirdetett igét.

Napközis tábor Budavárban

Augusztus 21–24.

Budapest-Budavár – A *Küldetés* elnevezésű táborban minden reggel egy különleges főzőműsorhoz hívogattuk a gyermekeket, amit a BENT TV (Budavári Evangélikus Napközis Tábor) „csatornáján” sugároztunk. A „négyadós” műsorfolyamban 4 próféta érkezett a gyerekek közé kedvenc ételeikkel, valamint történeteikkel. Így a tábor vendége volt Ámósz, Illés, Ézsaiás és Keresztelő János. A gyerekek megismerhették a próféták személyiségét és küldetését. Megtudhatták, hogyan szólította meg őket Isten, mit bízott rájuk, és azt hogyan teljesítették. Közösén készítették el a prófétáktól kapott receptek alapján a különféle ételeket: fügésalátát, lepénykét, parázson sült kolbászt és mézeskalácsot, amelyet azután együtt fogyasztottak el. A napok zárásaként a templom hűsítő falai között foglalták össze a tanultakat, ahol a közös

éneklésben sok szülő is részt vett. A huszonkét gyermek örömteli táborozását tíz lelkes középiskolás önkéntes is segítette a lelkészek és hitoktatókon kívül.

A finn testvérek látogatása

Szeptember 15–18.

Budapest-Budahegyvidék – Hosszas előzetes egyeztetések után került sor tuusulai gyülekezet tizenöt fős csoportjának látogatására. Szombaton délben érkeztek, és rögtön egy rövid budapesti városnézésen vehettek részt, majd ezt követően délután érkeztek meg a budahegyvidéki gyülekezetbe. A templomkertben fogadták őket, ahol a közösen elköltött grillvacsora után élénk ismerkedő beszélgetés bontakozott ki. A vacsora végeztével két csoportot alkottak a résztvevők. A kisebbik csoportban a gyülekezetek vezetőségei beszélgettek közösségeik múltjáról, jelenéről, az együttműködés lehetőségeiről. Ezalatt a másik csoport vidám közösségi játékokat játszott. Késő este a finn csoport tagjai szép énekkel búcsúztak. Vasárnap ünnepi istentiszteletre gyűltek össze, amelynek alkalmával az ígét Ulla Rosenquist, a tuusulai gyülekezet vezető lelkésze hirdette. Az istentiszteleten megemlékeztek a gyülekezet elmúlt hetven évének történetéről, amelynek mintegy felét már a finn testvérgyülekezettel együtt éltek meg. A közös ebéd után a ven-

dégek átadták ajándékaikat, majd az esti órákban dunai sétahajózásra indultak. Hétfőn a látogatás programja szentendreai városnézéssel zárult. A vendégek énekszóval búcsúztak.

Konfirmációi ünnepi és hálaadó istentisztelet a Budavárban

Október 1.

Budapest-Budavár – Tizenkilenc fiatal tett hitvallást a szép számú gyülekezet előtt, és kapott hitét megerősítő igei áldást, majd vett először úrvacsorát a hálaadásra is lehetőséget adó konfirmációi istentiszteleten. Bence Imre, a konfirmációs csoport felkészítő lelkésze 1Kor 12,12–13a alapján tartott igehirdetésében arról beszélt, hogy Jézus Krisztussal együtt, az egy egyháztestben, a hívők testvéri közösségében vagyunk a legerősebbek, hiszen a Szentháromság Isten igéjével és a szentségekkel mindenkor táplál és erősít bennünket. Az ifjak között többen is voltak, akik külföldön készültek fel a konfirmációra. Velük a lelkész többnyire az internet segítségével tartotta a kapcsolatot, és csoportos videóhíváson keresztül tanította őket a felkészítés során. Bence Imre lelkészt Kovács Kata hitoktató is segítette a fiatalok felkészítésében. Az ünnepi és hálaadó istentiszteleten a budavári Schütz kórus is szolgált.

Az Atyától induló szeretetet hirdetni

Beiktatták Réz-Nagy Zoltánt, a csillaghegyi gyülekezet új parókus lelkészét

Október 8.

Budapest-Csillaghegy – Ünnepi istentiszteletre gyűltek össze a hívek Budapest III. kerületében, a Mező utcai evangélikus templomban, ahol Keczkó Pál esperes beiktatta hivatalába Réz-Nagy Zoltánt, a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség újonnan megválasztott parókus lelkészét, aki egyben a Gaudiopolis Békásmegyeryi Evangélikus Szeretetház és a Sion Nevelőszülői Hálózat intézményi lelkésze

is lett. Keczkó Pál Fil 3,14 alapján tartott igehirdetésében a futás képét idézte. Ezután került sor a lelkészi meghívólevél átadására, az iktatásra, majd a lelkészi kar a *Confirma* éneklésével közösen kérte az Úr áldását Réz-Nagy Zoltán szolgálatára. Székfoglaló igehirdetésében az újonnan beiktatott lelkész az egyházunk által az aznapra kijelölt textus alapján kifejtette, hogy Jézus az általa megélt szeretet valóságába invitál másokat. A zenés istentisztelet utáni ünnepi közgyűlést Breuer Katalin gyülekezeti felügyelő vezette. Egyházi részről – számos levélbeli üdvözlésen túl – Keczkó Pál esperes, illetve Bartha István és Szabó B. András lelkészek köszöntötték az új csillaghegyi parókust.

Isten játszótère

Evangélikus találkozó Pesthidegkúton

Október 28.

Budapest-Pesthidegkút – Már harmadik alkalommal tartottak nyitott, ökumenikus szellemű találkozót az Ördögárok utcai evangélikus templomban. Fodor Viktor, a gyülekezet lelkésze nyitóáhi-

tatában a hit megerősítéséről szólt Ef 6,16 alapján. Erdélyi Kata és Faragó Tamás *Isten játszótère* elnevezéssel a közelgő ünnep kapcsán a reformációról és Luther Mártonról tartott Godly Play-foglalkozást, és Pongrácz Zsófia és Kis Péter is ötletes játékokkal készült. A reformáció ünnepét megelőző szombaton a bűnbocsánat témaköréhez, a híres lutheri tételhez kapcsolódott Furda Szabina teológus *Hit által kegyelemből* című előadása. Jászberényből érkezett Nagy István és Erika, a *2 = 1 Misszió* két munkatársa, akik a szülő-gyermek kapcsolatról beszéltek interaktív előadásukban. Emellett volt sütemény, sőt süteményverseny is. A programot igazi örömszene zárta: több szólamban hangzottak el spirituálék és az *Új ének* énekeskönyv énekei hangszeres kísérettel: Pröhle Gergely zongorázott, Pongrácz Máté dobolt, Kis Péter gitározott, Erdélyi Kata és Dobó Ildikó pedig énekelt, végül a közös énekléshez mindenki csatlakozott.

Felszentelték a Piliscsabai Evangélikus Egyházközség új templomát

Október 31.

Piliscsaba – A reformáció ünnepén úrvacsorai istentisztelet keretében szentelték fel a Piliscsabai Evangélikus Egyházközség új templomát, amely a Béthel Evangélikus Missziói Otthon területén épült fel. Az ünnepi istentiszteleten a liturgiában Kézdy Péter, az egyházközség lelkésze és Keczkó Pál esperes szolgált. A templomszentelés, majd az igehirdetés szolgálatát Fabiny Tamás püspök végezte; az új orgonát Finta Gergely orgonaművész szólaltatta meg, énekkel a gyülekezet énekkara szolgált. Az ünnepi istentisztelet után a gyülekezeti közgyűlésen Mocsáry Dezső, az egyházközség felügyelője ismertette az építkezés történetét. Soltesz Miklós egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkár a beszédében megköszönte, hogy a kormányzati támogatás mellett a bajor testvéregyház is támogatta a munkálatokat. Farkas

András, Piliscsaba polgármestere a település közössége és az egyházak közötti gyümölcsöző kapcsolatról beszélt, Krizsán András, a templom tervezője pedig személyes evangélikus építési hitvallását tárta a hallgatóság elé. A megélt ökumené jegyében szeretetteljes köszöntést mondtak a református és katolikus gyülekezetek lelkészei, végezetül pedig Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője szólt az egybegyűltekhöz.

Ifjúsági hétvége a Sóvárban

November 2–4.

Balatongyörök – Ifjúsági hétvégét szervezett a Sóvár üdülőben az őszi szünetre a budavári gyülekezet. Harminckét fő jött össze töltekezni, a belső csendet gyakorolni, Istennek és egymásnak örülni. A Balaton-parton igei üzenet és önvizsgálatra indító kérdések segítették az egyéni csendességet. Péntek este az önkéntesek közösségi játékokat vezettek, majd vidám éneklés után áhítatot tartottak. Szombat délelőtt az élet gyöngyei karkötő készítésével foglalkoztak, majd a délutáni túra folyamán a Bél Mátyás-kilátóhoz jutottak el, ahol vidám énekléssel töltötték az időt. Szombat este a kommunikációs szokásokról és az online jelenlét összefüggéseiről zajlott beszélgetés. A háromnapos találkozóba még egy meglepetésünnepség is belefért, hiszen az egyik ifjúsági tag éppen aznap ünnepelte tizennyolcadik születésnapját. Vasárnap úrvacsorás istentiszteleten adtak hálát a résztvevők Jézus békességét adó jelenléteért.

26

„Milyen jó felemelni a gyermekeket”

Letették a kelenföldi evangélikus óvoda alapkövét

November 6.

Budapest-Kelenföld – A gyülekezet tagjai, újbudai politikusok, lelkészek és egyházi dolgozók közössége ünnepelt együtt Budapest XI. kerületében az Albert utca 26. szám alatti telken, amikor letették

a Fügefá Kelenföldi Evangélikus Óvoda alapkövét. A régóta várt intézmény építési munkálatai októberben kezdődtek, és várhatóan az intézmény 2024 őszén nyithatja meg kapuit. Az alapkövetétel alkalmával tartott istentiszteleten Blázy Árpád, a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze és Gáncs Tamás, a gyülekezet parókus lelkésze szolgált a liturgiában; az ünnepi prédikációt Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke tartotta. Az igehirdetés után Gáncs Tamás olvasta fel az alapító okiratot, melyből a jelenlévők megtudhatták, hogy az épülő intézmény lesz az első budai evangélikus óvoda. Miután elhelyezték az alapkövet, Blázy Árpád imádkozott a szolgálatvégzőkért, az építők egészségéért és azért, hogy az építkezés balesetmentesen, a kitűzött határidőre fejeződhessen be. A köszöntések sorát Fürjes Zoltán egyházi és nemzeti kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár kezdte, majd Orosz Anna, a kerület országgyűlési képviselője és Zelenák Tímea, az intézmény jövőbeli vezetője szólt, végül Pröhle Gergely országos felügyelő köszöntötte a megjelenteket.

Évszázadok ölelésében

Budai énekünnep

November 26.

Budapest-Budahegyvidék – Örök élet vasárnapja különleges nap a Budai Evangélikus Egyházmegyében: idén immár harmadszor találkozhattak az egyházmegye kórusai és gyülekezetei, hogy az ige és a muzsika segítségével együtt készüljenek az új egyházi évre. Örök élet vasárnapja üzenetének kibontása mellett – „Én vagyok az Alfa és az Ómega, a kezdet és a vég.” (Jel 21,6) – a reformációval kapcsolatos ötszáz éves évfordulóra is emlékeztünk. 1523-ban keletkeztek a legkorábbi evangélikus gyülekezeti énekek, melyek közül kettőt a kórusok és a gyülekezet *alternatim*, versszakonként váltakozva szólaltatott meg. Keczkó Pál espe-

res betegsége miatt Dobó György egyházmegyei felügyelő köszöntötte a résztvevőket, és Nagy Szabolcs helyi lelkész vezette a liturgiát, majd felolvasta az egyházmegye esperesének igehirdetését a Jelenések könyve 21,1–7 alapján. A budavári gyülekezet Schütz kórusa Hacknauer Bettina vezetésével, a budahegyvidéki gyülekezet énekkara Hikisch Zoltán irányításával, a kelenföldi evangélikus egyházközség énekkara és kamaraegyüttese Bence Gábor vezényletével adta elő műsorát. Az énekkarak egyéni bemutatkozása után az egyesített kórus Gárdonyi Zoltán *Emlékezzél, Úr Isten, híveidről* című kompozícióját énekelte.

Máltai templomokban énekelt a Budavári gospelkórus

December 1–3.

Málta – Nemzetközi karácsonyi kórusfesztiválon képviselte hazánkat a Budavári gospelkórus. Az egész szigetet lázban tartó fesztiválra huszonnégy kórus érkezett a világ különböző pontjairól, és

három napon át Málta templomaiban léptek fel elsősorban karácsonyi témájú programjukkal, de minden kórus lehetőséget kapott saját repertoárjának bemutatására is. Magyarországról egyedül a budavári evangélikus gyülekezet gospelkórusa kapott lehetőséget a részvételre. Mellettük észtek, lengyelek, britek, spanyolok, olaszok, portugálok, litvánok, bolgárok és természetesen a vendéglátó máltaiak léptek színre. Az első napon San Ġwannban, az Our Lady of Lourdes Parish Church adott helyet az énekkarnak, akik itt nemzetközi karácsonyi repertoárral léptek fel. A műsorban szerepelt magyar nyelvű karácsonyi bölcsődal is, ami nagy sikert aratott. A következő két napon Burmarradban és Manikataban koncerteztek, más és más repertoárral. December 3-án, vasárnap a fesztivál óriási záróprogramját Mosta városában, a St. Mary Basilicában tartott szentmise keretében rendezték meg.

GYŐRI PÉTER BENKJÁMIN • ESPERES,LELKÉSZ
(SZOLNOKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG)

A népszámlálás adatait nézve eszünkbe juthat *János vitéz* egy részlete: „*Sose olvassa biz azt kel-med, gazduram! / Mi tagadás benne, igen nagy híja van.*” Márpedig fontos olvasni a sorok között. Éppen azért, mert a nyájnak nagy híja van, mindenképp kell a saját szolgálati területünkre nézve elemezni a helyzetet, és annak megfelelő cselekvési tervvel előállni.

Ami a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegyét illeti, föltűnik azoknak a magas aránya, akik nem kívántak válaszolni a vallási hovatartozást firtató kérdésre, valamint azoké, akik vallási közösséghez nem tartozónak vallották magukat. Továbbá – ezzel együtt –, az egyházkerület egyházmegyéivel összehasonlítva, a legalacsonyabb azoknak az aránya, akik vallási közösséghez tartozónak mondják magukat.

Ezen egyfelől nincs mit csodálkoznunk, hiszen egyházmegyénk lényegében a budapesti agglomeráció területén helyezkedik el. Azaz az itt lakók jelentős része az utóbbi évtizedekben települt erre a vidékre, elszakadva az előző generációk gyökereitől. Az ő körükben jellemző leginkább az új utak keresése, a nyitottság.

Ugyanakkor, ha emellé tesszük azt a tényt, hogy egyházmegyénk gyülekezetei javarészt nagy, tekintélyes múlttal bíró „hagyományos” gyülekezetek, akkor azt az egyszerű igazságot ismerhetjük föl, hogy a mai, késő modern kori kultúrában a sok évszázados, régi formák elégtelenek. Fontosak, szépek, megőrzendők, ám szükség van egyrészt arra a képességre, hogy a keresztyén hit relevanciáját a mai kor kihívásaira nézve szakértelemmel és hűséggel tudjuk megmutatni és megélni, másrészt az erőteljes missziói elkötelezettségre, kezdeményezőkézségre. Jól látható, hogy az újabb, városi közegben szocializált gyülekezeteink nagyobb sikerrel küzdenek meg ezzel a kihívással. Egyrészt azért, mert eleve egy sokszínű környezet veszi körül őket, másrészt azért, mert kicsinységünkönél fogva folyamatosan létkérdés a számukra a kívülállók hathatós megszólítása.

A változást mi sem kerülhetjük el – végbe fog menni magától, jóváhagyásunk nélkül is. Hogy a változás elkerül-e bennünket – azaz: képesek leszünk-e megtanulni, hogy az evangélium tartal-

mának korrumpálása nélkül megfelelő, releváns válaszokat adjunk a kor kihívásaira, és a tétlenségből misszióra lendüljünk – nos, erre adjon sokkal pozitívabb választ a következő népszámlálás, mint ez, a mostani!

Hűséggel szolgálva egy életen át

Megemlékezés Sárkány Sámuel püspökről

Február 12.

Pilis – Az idén kétszáz éve született Sárkány Sámuelre, a Bányai Egyházkerület egykori püspökére emlékeztek, aki a teljes lelkészi szolgálatát a Pest vármegyei település evangélikus gyülekezetében töltötte. Az istentiszteleten Fabiny Tamás püspök a Zsid 13,7–8 alapján tartott prédikációjában arról beszélt, milyen fontos az ősök életének megismerése. A liturgiai szolgálatot Kárnyá-

czki Eszter helyi lelkész végezte. Az ünnepségen jelen voltak Sárkány Sámuel leszármazottjai, illetve Keveházi László nyugalmazott esperes, aki egyháztörténészként kutatta a néhai egyházvezető életét, továbbá Hajnal Csilla polgármester és Mala Ferenc alpolgármester is. Fabiny Tamás püspök előadást is tartott Sárkány Sámuel életéről. Az egyházkerület nevében Benczúr László tiszteletbeli felügyelő köszöntötte a gyülekezetet. Az ünnepség keretében Sárkány Tiborné Horváth Erzsébet nyugalmazott lelkész a pilisi gyülekezetnek ajándékozta a férje hagyatékából Sárkány Sámuelnek és második feleségének, Stúr Karolinának a portréjait. A néhai püspök emléktáblájának megkoszorúzása után a gyülekezeti házban szeretetvendégségre várták az egybegyűlteket. A jó hangulatú beszélgetés után az érdeklődők megtekinthették a templom alatti kriptát.

Kórustalálkozó Cantate vasárnapján

Május 14.

Maglód – Egyházmegyei kórustalálkozót tartottak május első vasárnapján. Az alkalmat az egyházmegye képviselőjében Győri Péter Benjámint esperes nyitotta meg. Az igeszolgálatot P. Nagy Krisztina fanciesali lelkész végezte. A jelenlévőket Kérges László egyházközségi felügyelő köszöntötte. Ezután a maglódi Magdala ökumenikus kórus, az alberti evangélikus iskola Campanella gyermekkórusa, a gyóni, az irsai és a szolnoki gyülekezetek ének- és zenekarai többféle stílusban, de az egy Lélektől áthatottan énekeltek. Hálat adtak a kántorok, karvezetők, kórustagok szolgálatáért, és köszönetet mondtak Hepp Évának a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye egyházzenei felelősének az énekkari találkozó szervezéséért.

„Egy akarattal együtt vagyunk híven”

Élő pünkösdi hagyomány

Május 28.

Maglód – A tavaszköszöntő, pünkösdi templomdíszítő szokást öt esztendővel ezelőtt vették fel A szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékére. A pünkösöd előtti szombaton a férfiak nyárfaágakat hoztak a templomba, melyet színes kendőkkel, szalagokkal díszítettek fel az asszonyok. Pünkösöd vasárnapján Gulácsiné Fabulya Hilda, az Országos Szlovák Lelkeszi Szolgálat vezetője szlovák és magyar nyelven hirdette Isten ígését. „Sokszor nem értjük egymást, annak ellenére sem, hogy egy nyelvet beszélünk. A Lélek azért adatik, hogy törekedjünk az egységre!” – hangsúlyozta a lelkész a prédikációjában.

„Nem vagy messze az Isten országától” (Mk 12,34)

Konfirmandusok bemutatkozása

Október 22.

Maglód – Tizenegy fiatal vállalta, hogy az iskolai hitoktatás mellett kedd délutánonként konfirmációs oktatásban vesz részt az evangélikus parókián. Több évre visszatekintő gyülekezeti hagyomány.

mány, hogy bemutatják a gyülekezeti tagoknak a konfirmandusokat. Ezen az alkalmon Bibliát kapnak ajándékba, azzal a reménységgel, hogy Isten igéje lesz tanulmányaik, hitük és életük alapja. Ebben az évben Liza, Fruzsina, Regina, Barnabás, Bátor, Tamás, Richárd, Dominik és Szabolcs vették át a gyülekezet felügyelőjétől a Szentírást.

Isten szava a zene által is gyógyít

Hálaadó istentiszteleten szólalt meg újra az orgona

Október 29.

Péteri – Ünnepi istentiszteleten adott hálát a gyülekezet a megújult orgonáért, amelynek alkalmával az igehirdetés szolgálatát Cserhátiné Szabó Izabella, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspökhelyettese végezte. A hangszer Gyöngyösy-Szabó Viktor Gábor orgonaművész és Odránné Kalina Krisztina kántor szólaltatta meg. 2019 elején dr. Kormos Gyula orgonaszakértő állapította meg, hogy a hangszer teljes restaurálásra szorul. Kiderült a vizsgálat során az is, hogy az orgona idősebb, mint a templom, ugyanis a régebbi imaházból került az akkor új templomba, és ekkor építették át az Ország testvérek a karzaton a mai állapotára. Több sikertelen pályázat után a gyülekezet az országos egyháztól 2,8 millió forintot kapott, majd 2021-ben egy állami pályázaton 3,5 millió forintot nyert, a hívek pedig 1,5 millió forint önrészt vállaltak. 2022-ben a templomszentelési ünnepség egyik résztvevője ajánlotta a lelkész figyelmébe Vági Tamás és Vági Gyula mestereket, akik 17 millió forintos ajánlatot adtak, melyben benne volt az orgonaház felújításának költsége is. Ekkor új restaurálási tervet készítettek, megkapták hozzá a műemlékvédelem engedélyét is. Végül az Egyházzenei Bizottság Kendeh Gusztáv elnök javaslatára jóváhagyta a hiányzó összeget a támogatási keretből, így megújulhatott a hangszer.

Hazaérkezett

Beiktatták Szilák-Túri Krisztinát

November 12.

Dunaharaszti – Ünnepi istentisztelet keretében iktatta hivatalába november 12-én Szilák-Túri Krisztinát Győri Péter Benjámín esperes. A *Confirma* alatt tizennégy lelkész emelte áldásra a kezét, köztük a dunaharaszti református és katolikus egyházközségek lelképásztorai is. Hozzájárult az alkalom meghittségéhez az Alberti Evangélikus Egyházközség kórusának szolgálata. Szívből szóló köszöntést mondott Kőszegi János, a Dunaharaszti Evangélikus Egyházközség felügyelője, Riskóné Fazekas Márta, a Lepramisszió – Magyarország igazgatója, valamint az Irsai Evangélikus Egyházközség nyugalmazott lelkésze, Bárdossy Tibor is.

Háromszáz éves a kisharang

November 12.

Maglód – Tagadhatatlanul a település jelképe a patakparton álló evangélikus harangláb. Az egyházközség pecsétnyomója is ezt ábrázolja, és a város címerében is megtalálható. Legkisebb harangja 1723-ban készült, amely így éppen háromszáz éves. Ebből az alkalomból tartottak hálaadó istentiszteletet az evangélikus templomban. Ezt követően a Maglódi Evangélikus Egyházközség és a Maglódi Polgári Kör által együtt meghirdetett „*Harangoznak a toronyba...*” című képzőművészeti és fotókiállítás megnyitójára került sor. Kérges László egyházközségi felügyelő, Maglód város alpolgármestere és Petrovics János, a Maglódi Polgári Kör elnöke 15 első, második, harmadik és több különdíjat adott át a szemet, szívet, lelket gyönyörködtető pályaművek elismeréseként.

Az észak-pesti egyházmegyei gyülekezetek népszámlálási adatait a 2023. decemberi közgyűlésen vettük első alkalommal szervezett formában napirendre. Ezen az alkalmon megbízott egyházmegyei felügyelőként tettem kísérletet a puszta számok alapján összefüggésekre rámutatni.

Egyházmegyénk településeinek lakossága az országos csökkenéssel szemben jól láthatóan növekszik. A magukat vallásosnak vallók száma azonban itt is abszolút értékben is és arányaiban is csökkent. Ettől függetlenül van okunk reménykedni!

Az egyházmegyénkhez tartozó települések között többségben vannak a növekvő lakosságú városok és falvak, és csak néhány olyat találunk, amely lakossága csökkent az elmúlt tíz évben. Örülhetünk, hogy a magukat evangélikusnak valló testvérek létszámának csökkenése elmarad az egyházmegye többi felekezetéhez, az egyházkerületi és az országos adatokhoz képest. Külön említésre méltó Veresegyház, ahol az elmúlt 10 évben 50%-al nőtt a magukat evangélikusnak valló lakosok száma. Itt és mindazokon a településeken, ahol lakosságszám-növekedés figyelhető meg, jó lehetőség, de felelősség is egyben, az újonnan odaköltözők megtalálása, a gyülekezetbe való elhívása és megtartása.

Az egyházmegyében a gyülekezeti tagok száma tíz év alatt 87%-ra esett vissza, az egyházadót fizetők aránya 82%-ra zsugorodott. Míg egyházmegyei szinten az országos átlag körül vagyunk, a gyülekezeti tagok és a választói névjegyzékben szereplők arányát tekintve a szórás a gyülekezetek között nagyon nagy. Harmadukra jellemző, hogy a névjegyzékben szereplő tagok kevesebb mint 30%-a szerepel a választói névjegyzékben – néhol mindez csupán 20% (!) körüli.

Van olyan gyülekezet, ahol több száz adófizető mellett mindössze 6 fő eltérés mutatkozik az egyházadót és 1%-ot fizetők között. Máshol ez az eltérés sokszoros, akár ötször annyian fizetnek 1%-ot az adóhatóságon keresztül, mint amennyien a gyülekezeti névjegyzékben választóként nyilván vannak tartva. Ez is komoly lehetőség a gyülekezeteink számára.

Fontos és örömteli, hogy igazodva az országos

adatokhoz, nálunk sem csökken a keresztelesek száma. Egyházmegyénkben a gyermek- és felnőttkeresztelesek száma pedig meghaladja a temetéseket! A konfirmandusok csökkenő száma jól jelzi, hol veszítünk egyháztagokat a jövőre nézve. Az 2024-es gyülekezeti és egyházkormányzati választások tétje az is, mit tudunk tenni, és hogyan élünk a minden településen és gyülekezetben megtalálható lehetőségekkel.

Hiszem, hogy nem pusztán a számokban van a megoldás, de segíthetnek a gyülekezetek építésében, a lehetőségek megtalálásában. Ezt a gondolkodást és építkezést pedig Istenre figyelve, őt meghallgatva, eszünket és szívünket használva kell végeznünk.

Hálaadás múltért, jelenért

Megújult a százötven éves fóti evangélikus templom

Szeptember 3.

Fót – Örömnepre és hálaadásra gyülekeztek össze vasárnap délután a fóti evangélikus templomban. A házigazda fóti és mogyoródi evangélikusok mellett egyházi és világi meghívottak és a templomhoz, a gyülekezethez valamilyen szálal kötődő, érdeklődő vendégek emlékeztek arra, hogy Isten kegyelméből százötven évvel ezelőtt, 1873. szeptember első vasárnapján tartották az első istentiszteletet az akkori hívek áldozatkészsége – nem csekély anyagi és tevőleges hozzájárulása – segítségével felépült templomban. Az

igehirdetés szolgálatát Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke végezte. Az istentisztelet felemelő pillanatai közé tartozott az újrászentelés, a Confirma közös éneklése, az énekkar szolgálata. Az ünnepi közgyűlésen meleg hangú köszöntések sora hangzott el. Simon Eszter gyülekezeti felügyelő összefoglalta a templom megszüpülésének folyamatát a kezdeti álmódzástól a tervezgetésen, az anyagi lehetőségek felmérésén, az adománygyűjtésen, a pályázatok írásán keresztül a szakemberek és lelkes gyülekezeti tagok munkája által szűk három hónap alatt lezajlott kivitelezésig.

Istentisztelet a Teremtés hetében

Szeptember 24.

Csővár – A már hagyományosan a szabadban tartott teremtés heti alkalomra idén a Barina-tó mellett gyűltek össze több mint ötvenen. Az időjárás változékonysága miatt a tó melletti üveges pajtában tartották meg az istentiszteletet. Czöndör István lelkész Ám 5, 24 alapján prédikált. A tó mellett, az egykori hőforrás közelében még inkább életre keltek az ámószi szavak, és a természet közelségében a résztvevők teljesebben átélhették felelőségüket a teremtett világért. Az istentisztelet úrvacsorai közösséggel zárult, majd a lelkész megáldotta azokat, akik októberben ünnepelték a születésnapjukat. Az Ararát munkacsoport támogatásával közös agapéval folytatódott a vasárnap, amelynek alkalmával arra törekedtek, hogy ne használjanak műanyag evőeszközöket és táányérokat. Az ebéd végén Zemenné dr. Kollár Tímea halbiológus tartott rövid előadást az édesvízi tavak élővilágának sokszínűségéről.

Megalakulásának száz éves évfordulójára emlékezett a gyülekezet

Október 15.

Göd – Az Alsógödi Evangélikus Fiókegyház 100 esztendővel ezelőtt, 1923. május 20-án tartotta alakuló ülését (templomának felszentelésére 1929. június 16-án került sor). Erre a jeles alkalomra emlékezett a gödi gyülekezet az ősz folyamán több programmal is. A hálaadó istentiszteleten Petriné Chikán Katalin lelkész a 100. zsoltár 1–5. verse alapján hirdette Isten ígését: „Mert jó az Úr, örökké tart szeretete és hűsége nemzedékről nemzedékre.” Az istentisztelet utáni ünnepi közgyűlésen, amelyen részt vett és köszöntőt mondott Kammerer Zoltán polgármester is, a gyülekezet tagjai Tóthné Barcs Ágnes hitoktató vezetésével felolvasták az alapító közgyűlés jegyzőkönyvének részleteit, a lelkésznő és Ittész Máté felügyelő pedig emléklapot adott át a családoknak megköszönve a közösségért végzett kitaró és hűséges szolgálatukat. Az ünnepi programok folytatásaként október 20-án kamarazenei koncertre, november 10-én pedig az erdélyi szász evangélikusokat bemutató vetített képes előadásra került sor.

Nyugdíjasok szeretetvendégsége a dunakeszi gyülekezetben

December 7.

Dunakeszi – A gyülekezet ádventben ismét megrendezte immár hagyományos szeretetvendégségét a nyugdíjas testvérek számára. Az alkalmon örvendetes módon évről-évre egyre többen vesznek részt: ebben az évben több mint negyven főt várt Dunakesziről és Gödről a terített asztal a gyülekezeti teremben. Az ünnepi menüt a Sztehló Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat dunakeszi diakóniai központja biztosította, a terítésben és a felszolgálásban a gyülekezet fiatalabb tagjai segítettek. A Petriné Chikán Katalin lelkésznő által tartott áhítatot rövid bemutatkozás, majd ebéd követte, közben és utána pedig alkalom nyílt arra,

hogy a testvérek személyes beszélgetés során gondoljanak vissza a gyülekezet múltjára, felelevenítsék személyes emlékeiket, és saját verseiket, imádságaikat is megosszák egymással. A gyülekezet presbitériuma fontosnak tartja, hogy minden évben ezzel az ünnepi együttléttel köszönje meg az idősebb testvéreknek a gyülekezetért hosszú éveken, évtizedeken keresztül végzett áldozatos szolgálatukat.

Parókus lelkészként tért vissza az egykori hatodéves

Rosenberger Tamás iktatása Acsán

December 9.

Acsa – Csoda szép, havas táj fogadta Rosenberger Tamás iktatására érkező vendégeket. A közösség huszonhetedik lelkészének iktatási szolgálatát Babka László megbízott esperes végezte. Rosenberger Tamás annak idején az ő gyülekezetében, Ikladon kapott elhívást a lelkézi szolgálatra, és jelentkezett a teológiára. Személyes hangú, Lk 2,30–31 alapján tartott prédikációjában emlékeztette a lelkészt és a gyülekezetet arra, hogy közös feladatuk Jézus világosságához hívni az embereket. Az egykori acsai hatodéves már mint beiktatott parókus lelkész 1Kor 9,26 alapján tartott igehirdetés-

ében arról szólt, hogy a mennyei cél felé tartva Isten sok feladatot bíz ránk, hogy őbenne élő közösséggé épülhessünk. Az ünnepi közgyűlésen Cziczka János egyházközségi felügyelő, Fábri György egyházkerületi felügyelő, Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes, Mórítz Péter megbízott egyházmegyei felügyelő, Hugyeczné Zemen Szilvia, Acsa község polgármestere, valamint Mekis Ádám, az egyházmegye korábbi esperese, egyben a gyülekezet nyugalmazott lelkésze és Babka László is köszöntette a lelkészt és a gyülekezetet.

Orgona többes számban

Sokan érezték magukénak a hangszer ügyét

December 10.

Gödöllő – Példátlan összefogás formálta közösségi ünneppé a gyülekezet orgonájának felszentelését, amelynek megvalósulását Papp Zoltán felügyelő fáradhatatlan munkája és szakértő menedzselése, valamint helyi önkormányzati és országos egyházi támogatás együttesen tett lehetővé. Az 1889-ben Angster József által a kaposvári zsinagóga számára készített hangszer 1950-es években való eltűnése után 1981-ben bukkant fel újra, amikor egy gyűjtő eladta a ferencvárosi evangélikusoknak. Egészen 2002-ig, amikor a gyülekezet elveszítette saját kápolnáját, használta a közösség. A darabokban lévő, szívésségből tárolt hangszert 2019-ben vette meg a gödöllői gyülekezet. A kicsi, nyolcregiszteres, de redőnyben lévő hangszert a Faragó Attila vezette AerisOrgona Kft. rekonstruálta az elmúlt évben. A Fabiny Tamás püspök által felszentelt hangszert Gálos Miklós, a munkát segítő orgonaszakértő, a fasori gyülekezet kántora szólaltatta meg először, majd Kovács Péter és Kertész Botond kísérte a gyülekezet énekét, a postludiumot pedig Bencze Bulcsú orgonaművész, a gyülekezet tagja játszotta. Az egyházmegye jelenlegi elnökségének, korábbi elnökségének és a város polgármesterének, Gémesi Györgynek a jelenléte is azt erősítette, hogy a tágabb közösség számára sem mindennapi alkalom egy orgona felszentelése.

Asztali beszélgetések

December 14.

Csővár – Az evangélikus egyházközség és a helyi önkormányzat közös szervezésében megvalósuló asztali beszélgetések rendezvény vendége volt Viszkok Fruzsina onlinetartalom-készítő, akinek nagyszülei csővári származásúak. A beszélgetés során előkerültek az influenzaszerű életének kihívásai, és a résztvevők bepillantást kaphattak a különféle internetes médiafelületek kulisszái mögé is.

„Menjetek be kapuin hálaénekekkel”

Gyülekezetiház- és parókiaszentelés

December 17.

Galgagyörk – Advent harmadik vasárnapján hálaadásra gyűlhetek össze a közösség tagjai a felújított gyülekezeti ház és parókia szentelési ünnepén. A hálaadás távlatára mutatott rá Fabiny Ta-

más püspök a 100. zsoltár alapján az igehirdetésében. A liturgiában Babka László, az Észak-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye megbízott esperese és a gyülekezet beosztott lelkésze, Rosenbergné Babka Anna végzett szolgálatot, az imádságban és az úrvacsoraosztásban a gyülekezet korábbi lelkészei, Pintér János és Rosenberger Tamás, valamint Mekis Ádám, az egyházmegye korábbi esperese is részt vett. Az istentiszteleten énekekkel szolgált a gyülekezet kórusa és a hittanos gyermekek. Az ünnepi közgyűlést Kerti Pálné felügyelő vezette, amelynek alkalmával Rosenbergné Babka Anna ismertette a felújítás menetét. Mekis Ádám nyugalmazott esperes, Mórítz Péter megbízott egyházmegyei felügyelő, valamint Lami Mónika, Galgagyörk község polgármestere mondott köszöntést. Az ünneplés a művelődési házban rendezett szeretetvendégséggel folytatódott.

★ ★ ★

Az elmúlt évben mindannyian a népszámlálás eredményének lázában égtünk. Izgatottan vártuk az adatokat, s abban bízunk, hogy nem olyan mértékben fog csökkenni az evangélikus egyházunkhoz tartozók száma, mint az előző, 2011-es népszámláláskor.

Az összeírás eredményei magukért beszélnek. Társadalmunkban az egyháztól való eltávolodás folyamatosnak és visszafordíthatatlannak tűnik. Az népszámlálás eredményei arra is bátoríthatnak bennünket, hogy a népegyházi keretből kilépve formálódjunk hitvalló és missziói egyházzá, az Isten Igéjét vegyük komoly(abb)an, és életünkkel mutassunk hiteles, krisztusi példát. A népszámlálás adatai számomra a kép csak egy szűk, bár fontos szegmensét mutatják. Jobban elgondolkodtat az, hogy bár a rendszerváltás óta soha nem látott számban működtetünk oktatási és diakóniai intézményeket, ezzel elérve közvetlenül több tízezer embert, közvetetten több száz ezer családtagot, mégis a rendszerváltás óta soha nem látott mértékben csökkent az evangélikus egyházhoz tartozók száma. Ez a fordított arányosság is oda szorít az egyház Urához, mert bár szeretnénk jól végezni a ránk bízottakat, de valamit még sem teszünk jól, mert az olló folyamatosan nyílik szét.

Az összeírás, a népszámlálás megtörtént, le kell vonnunk a tanulságokat. A világi összeírásokon megmértettünk evangélikusokként, és folyamatosan híjával találtattunk (*Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye: 17 330 fő [2001], 12 116 fő [2011], 9 467 fő [2022]*). Elgondolkodtató az egyházmegye gyülekezeteiben található választói névjegyzékek statisztikája is. Számomra a népszámlálásnál azonban még fontosabb a hitszámlálás. „De amikor eljön az Emberfia, vajon talál-e hitet a földön?” (Lk 18,8). A számok mögé tekintve az összeírás, a népszámlálás mindig emlékeztessen, hogy egyszer majd az egyház Ura előtt kell megállnunk, és a hitszámlálásnál nehogy azt halljuk: „megmérttél a mérlegen és híjával találtattál.” (Dán 5,27).

Két bátor osztály

Május 1–2.

Kölcse – A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium két osztálya kirándulást szervezett Pethő Károly testnevelő tanár vezetésével Kölcse-re, ahol egy hibrid túrát ajánlott fel számukra a helyi evangélikus gyülekezet által működtetett Pap Túrja Túraközpont. A bátrabbak vízitúrával kezdték, közel négyórás evezés várt rájuk. Velük párhuzamosan a másik osztály kerékpárra pattant és két keréken ismerkedtek a szatmári táj szépségével és épített örökségével. Másnap a két osztály cserélt: akik eddig kenuban eveztek, most biciklire ültek, és fordítva. A kedvezőtlen időjárás megpróbálta mindkét csapat erejét és kitartását, de a fiatalok jó kedve és lelkesedése megmaradt a rossz idő ellenére is. Az evangélikus gimnázium tanulói úti áldással tértek haza Nyíregyházára.

Meghívás az örömré

Gyülekezeti csendes hétvége

Május 12–14.

Mályi – A hétvége témája az Úrral való közösségekben megtalálható öröm volt. Ezt tapasztalhatta meg a nyolcvannyolc – nyírteleki, kisvárdai, görögországi gyülekezetrészből érkezett – testvér az igehirdetések hallgatása közben, a teremtésről szóló előadásban, a bizonyágtételekben, beszélgetésekben, a közös éneklésekben és játékokban. Volt, aki megfáradva érkezett, volt, aki lelkesen,

de kicsinyek és nagyok egyaránt felüdülhettek lelkileg és testileg, és örömmel töltökezve térhettek haza. A gyülekezet lelkészei: Malik Péter Károly és Hulej Enikő, valamint két laikus szolgálattevője: Szabó László Tamás és Bán Jánosné voltak a gyülekezeti hétvége igei szolgálói.

Tüzet fogtak

Pünkösdi csendes nap

Május 27.

Kisvárdán – Első alkalommal, de hagyományteremtő szándékkal tartott pünkösdi csendes napot a Filadelfia Evangélikus Egyházközség az egymástól távol – Nyírteleken, Kisvárdán, Görögszálláson – élő, de egy gyülekezethez tartozó testvérek számára. Több mint hetvenen vettek részt az alkalmon, melyen a gyülekezet jelenlegi lelkészei – Malik Péter Károly és Hulej Enikő – mellett az egyházközség korábbi, alapító lelkésze, Györfi Mihály is szolgált. Az egész nap a Szentlélekről szolt az Apostolok cselekedetei válogatott fejezetei alapján. A nyitó istentiszteleten az igehirdetés interaktív volt, majd az előadás a felnőtteket, a külön foglalkozás a gyermekeket szólította meg. A bográcso ebéd elfogyasztása és a szabadtéri bibliaismereti játék összehozta a csapatokba rendeződő gyermekeket, fiatalokat és felnőtteket. Lehetőség volt bizonyágtételek megosztására is. A nap igei útravalóval zárult.

Pünkösdi Lélek

Pünkösdhétfői csendes nap

Május 29.

Nyíregyháza – Százhusz fős gyülekezet gyűlt össze Nyíregyháza környékéről pünkösdhétfőn. A csendes nap témáját az ünnep egyik igéje adta: „Istenünk, ha kiárasztod Lelkedet, élet támad!” (Zsolt 104,30) Az alkalmat a vargabokori körzet lelkésze, Horváth-Hegyi Áron vezette. A délelőtti igei szolgálatot Lupták György nyugalmazott kiskőrösi esperes-lelkész végezte. Majd két bizonyágtétel hangzott el, amelyekben arról esett szó, hogy mit is jelent a személyes Krisztus-hit a hétköznapi életben, hivatásban, a családi életben. A helyben főtt egytálélt a sátrak árnyékában fogyasztották el a jelenlévők, majd csoportokban folytatódott a beszélgetés az elhangzott prédikáció alapján. A délutánt igei gondolatok és közös úrvacsoravétel zárta. Bozorády Ildikó, a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium lelkésze és a fiatalokból álló ének- és zenekarának együttes szolgálata is segített elmélyedni a pünkösdi üzenetében.

Két keréken Szatmárban

Június 23. – augusztus 3.

Kölcse – Közel hatszáz gyermek élvezhette a gyülekezet vendégszeretetét a Pap Túrja Túraközpontban. A huszonhárom különböző, egyházi és állami iskolából érkezett fiatalok a túravezetők segítségével ismerhették meg a gyülekezet és a templom történetét, a napzáró esti áhítatok alkalmai elcsendesedésre is lehetőséget adtak. A kenutúra alkalmával az öreg Túr érintetlen szépségét ismerték meg a résztvevők. A Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetséggel együttműködésben szervezett sátor táborban a hatnapos túra résztvevői egy felejthetetlen estét tölthettek bográcsozással, közös játékkal és beszélgetésekkel.

Istennek minden lehetséges

Napközis tábor

Június 26–28.

Görögszállítás – A Filadelfia Evangélikus Egyházközség napközis táborának témája Pál apostol élete volt. A gyerekek nyomon követhették, hogyan lett a keresztyénüldöző Saulból Pál, Krisztus apostola. Nemcsak óvodások és iskolások vettek részt a táborban, hanem egészen picik, a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait igénybevevő családok is eljöttek. A végén kicsinyek és nagyok – mintegy ötvenen – hallgatták együtt Isten igéjét, énekeltek, játszottak a kézműves-foglalkozásokkal is tarkított alkalmakon. A következő vasárnapon az istentiszteleten a gyerekek szolgáltak, és együtt áttekintették a héten tanultakat. Újra rácsodálkoztak arra, hogy Isten mi mindent vitt végbe Pál életén keresztül, és hogy az az ember, aki korábban keresztyéneket üldözött, most ott lehet a mennyek országában, mert hittet elfogadta, hogy Jézus érte is meghalt a kereszten. Istennek tehát minden lehetséges, vésték szívükbe a hét során a gyerekek az ének által is: „Az én Uram nagy, oly erős hatalmas, előtte nincs lehetetlen.”

Lehetséges küldetés

Gyermekhét

Július 10–14.

Bodrogkeresztúr – A részt vevő gyerekek, az ifjúsági és a gyerekmunkás segítők – összesen több mint ötvenen – keresték Isten igéje körül együtt a választ a Filadelfia gyülekezet nyári gyerekhetén arra a kérdésre, hogy Isten milyen küldetést szán nekünk ebben a világban. Délelőttönként Pál apostol megtérése és missziója volt a téma, délutánonként pedig egy missziós történet a múlt századból, mely arról szólt, hogyan vezetett Isten amerikai fiatalokat arra, hogy életüket kockáztatva, sőt adott esetben fel is áldozva megnyerjék az auka indiánokat Jézusnak. Tartalmas lelki üzenetet kaphattak a gyermekek a hét során a sok izgalmas kaland – kirándulás, játék, sport – mellett, és az énekek is bizonyára elkísérik őket a mindennapjaikban.

Rendezett múlttal a biztos jövő felé

Gyülekezeti csendes nap

Augusztus 20.

Nyírtelek – A gyülekezeti csendes napon Győri Gábor Dávid pezsztentlőrinci iskolalelkész hirdette az ígét Fil 3,7–14 alapján a mintegy százötven fős gyülekezetnek. Szó volt arról, hogy mi sokszor arra törekszünk, hogy legyünk valakik, de a mi nagy teljesítményünk, melyet fel tudunk mutatni az életben, finoman szólva is szemét önmagában. Jézus Krisztus által viszont rendezettséget, fókuszot kap az életünk, és távlati célok nyílnak meg előttünk. A nap során több építő biznyságtétel hangzott el gyülekezeti tagoktól arról, hogy Isten hogyan emelte ki őket a bűn mélységéből, hogyan tartotta meg nehéz helyzetekben, gyászban. S jó volt beszélgetni a gyülekezet és az ország különböző területeiről jövő testvérekkel egy-egy kávé vagy éppen nyárson sült disznóhús és finom nyír-

teleki kézműves fagyalt mellett. A nap végén úrvacsorai közösségben lehetünk együtt hálát adva a sok áldásért, amiben részesedtünk.

Bizalom az Úrban

Gyülekezetek találkozója

Augusztus 26.

Kisvárdai – A Filadelfia Evangélikus Egyházközség két kisvárdai és két nyírtelki tagja korábban gyülekezeti missziói napon szolgált a Nyugat-Békési Evangélikus Egyházmegyében található Pitvaroson. Az Ambrózfalva-Csanádalbertyi-Pitvarosi Evangélikus Egyházközség nyolc tagja viszonzta ezt most a látogatással. A nap célja a találkozás és a nehéz helyzetben lévő gyülekezet lelki erősítése volt. Áhítattal a házigazda lelkész, Hulej Enikő és a vendégek lelkésze, Csonka Zsuzsanna is szolgált. Fontos része volt a napnak a bizonyágtételek megosztása, illetve a bibliaismereti játék.

38 Tanoda olimpia

Augusztus 31.

Ibrány – Mintegy négyszáz általános iskolás korú, hátrányos helyzetű gyermek részvételével rendezte meg az ötödik tanoda olimpiát az Iránytű Tanoda augusztusban. A nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium a kezdetektől résztvevője volt a programnak, a roma egyetemisták a gyerekek fogadásában, a regisztrációban, bíróként a ver-

senyszámok lebonyolításában, illetve a rendezvénynek helyet biztosító Városliget takarításában is részt vettek. A versenyre tizenhat tanoda nevezett be, akik tizenegy versenyszámban mérték össze ügyességüket. A versenyzőket Radomszki Lászlóné, a Belügyminisztérium társadalmi felzárkóztatásért felelős helyettes államtitkára, Vinnai Győző, a térség parlamenti képviselője, Daróczi János, a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság főigazgatója és Trencsényi Imre, Ibrány polgármestere is köszöntötte a látványos megnyitó ceremónián. Az egész napos sportrendezvény lebonyolításában huszonkét szakkollégista működött közre önkéntesként.

Rám talált az Úr

Presbiteri csendes nap

Szeptember 30.

Kisvárdai – A Filadelfia gyülekezet temploma adott otthont az egyházmegyei presbiteri csendes napnak, melynek témáját az 1Móz 16,7 ihlette: rám talált az Úr. A tartalmas lelki alkalmon Hulej Enikő egyházmegyei missziói lelkész igehirdetése után Lóczy Tibor gömöri lelkész, majd a házigazda Filadelfia gyülekezetből Bánszky István, Flaskár Anett és Farkas Sándorné presbiterek tettek bizonyágot arról, Isten hogyan vezette őket először magához, aztán lépésről lépésre előre a döntésekben, az odaszánt életben. Ebéd után közös játék következett, melyben jobban megismerhet-

tük a bibliai elhívástörténeteket és az egyházmegye gyülekezeteit. Ezután a norvég testvér-egyházkerület képviselői mutatták be szolgálatukat, gyülekezetüket. A nap Bozorády András esperes-helyettes szolgálatával zárult. Az alkalmon az egyházmegye minden gyülekezete képviseltette magát.

Csapatépítő kirándulás

Október 6.

Boldogkővár-alja-Vizsoly – Isten szavával, a biblia-olvasó Útmutató napi igéjéről szóló áhítattal indult a Filadelfia gyülekezet presbiteri-munkatársi kirándulása: „Hallgassatok a szavamra, akkor én Istenetek leszek, ti pedig az én népem lesztek.” (Jer 7,23b) Ezek a szavak, melyeket Jeremiás idejében elutasított a nép, élő reménységet jelenthetnek most nekünk – hangzott az áhítatban. Csodás napot kaptak a kirándulók Istentől. Jó volt látni az Ő kezének munkáját a szép őszi tájban az utazás során, majd Boldogkő várának ormairól. A középkori hangulatot idéző ebéd után Vizsolyban tekinthettek bele a csoport tagjai az első magyar nyelvű Biblia keletkezésének körülményeibe. Mindeközben jó beszélgetések alakulhattak ki erősítve a közösséget, a testvéri kapcsolatokat.

Családi nap a templomszentelési ünnepen

Október 21.

Nyíregyháza – A nagytemplom felszentelésének 237. évfordulójára szervezett gyülekezeti napot az egyházközség *Család és hit* címmel. Az igei szolgálattal egybekötött előadások a családfakutatás rejtelmeibe vezették be az érdeklődőket, s egyúttal egy igen értékes családtörténeti kiállítás is megnyílt a templomban, melyből megismerhető, hogyan lakták be évszázadok alatt a Nyírséget az evangélikus vallású tirpákok. A legfontosabb for-

rásoknak az anyakönyveket és a különböző összeírásokat tekinthetjük, amelyek feldolgozásával készült el a kiállítás, amelyet természetesen további kutatásokkal még lehet bővíteni, az egyes részleteket érthetőbbé, jobban megismerhetővé tenni. Másnap, vasárnap Gáncs Péter nyugalmazott püspök hirdette az ígét.

Lakóhely itt és Isten országában

Beiktatták parókus lelkészi tisztébe
Lukács Máté Andrást

Október 28.

Nagycserkesz – Asszonyok sürgése-forgása és különösen szép őszi idő fogadta azt a tizenhat lelkészt, valamint az ünneplőket, akik Lukács Máté András lelkésziktatására érkeztek a nagycserkeszi evangélikus templomba. A fiatal, csupán huszonhat éves újonnan megválasztott lelkész az egyházmegye legfiatalabb pásztoraként kezdheti meg szolgálatát. Az iktatási istentisztelet komoly, mégis családi örömnép volt. Igehirdetésében Zsarnai Krisztián, a Hajdú–Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye esperese arra figyelmeztetett, hogy csak akkor van növekedés egy gyülekezetben, ha Jézus beszél. Az újonnan beiktatott lelkész az Ap-Csel 2,42 alapján hirdette Isten igéjét.

Lehet másképp

Száguldás, dermedtség, agresszív üzemmód

Október 29.

Szabadegyetemi előadások az egyház és állam viszonyáról

Nyíregyháza-Kertváros – *Van-e helye az egyháznak a mai fejlett demokratikus társadalomban?* ezzel a címmel hívogatták a testvéreket október negyedik vasárnapján a Bolyai téri gyülekezeti központba. Az alkalom nem egyedülálló, hiszen a nyári szabadegyetemi előadás-sorozat sikerén felbuzdulva havonta egy vasárnap délután lehetőséget teremtett hasonlóan érdekes kérdések átgondolására, megvitatására. A szeptemberi alkalmon az állam és egyház viszonyát elemezte Laborczi Géza igazgató lelkész, címzetes főiskolai docens Luther Márton két birodalomról szóló tanítására támaszkodva. Október 29-én pedig Krámer György lelkész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója *Száguldás és dermedtség* címmel Hartmut Rosa *Demokratie braucht Religion* (A demokráciának szüksége van a vallásra) című, 2022-ben kiadott művét ismertette.

Fáklyás felvonulás a reformáció ünnepén

Október 31.

Nyíregyháza – A reformáció napja alkalmából ismét fáklyás felvonulást rendeztek a reformátusok és evangélikusok. A menet résztvevői rendőri biztosítás mellett, fűvös hangszerrel kísért éneklés közepette sétáltak el a református templomtól (Kálvin tér) az evangélikus templomig (Luther tér). Az esős idő ellenére szép számú gyülekezet jött össze, hogy méltóképpen emlékezhessenek, adjanak hálát az elődökért és Isten megújító hatalmáért. A templomba ünnepélyes orgonaszóra vonult be a tömeg. Az igét Gaál Sándor református esperes hirdette Róm 5,1–2 és Ef 2,8–9 alapján. Mindközben a gyermekeknek (első ízben megszervezett) külön foglalkozás volt a gyülekezeti házban.

Év végi búcsú

December 31.

Nyíregyháza – A gyülekezet presbitériumának döntése alapján a hónap ötödik vasárnapjain öszgyülekezeti istentiszteleteket tartanak, amikor a körzetek és szórványok hívei is a nagytemplomban gyűlnek össze. Az év utolsó napja, ami idén vasárnapra esett, is ilyen alkalom volt, amely különleges volt abból a szempontból is, hogy a gyülekezet négy lelkipásztora hivatalosan ekkor szolgált utoljára együtt, mivel január elsejétől Sztankó Gyöngyi lelkész nő negyvenhárom évi szolgálat után nyugdíjba vonult. Körzetében, a IV. körzetben azonban továbbra is vállal majd helyettesítő szolgálatokat.

„Sok földet bejártam, de mégiscsak Nógrád tetszik a legjobban: hegyeivel, völgyeivel, egyenesre nőtt fáival; itt úgy látom a füvek zöldebbek, a virágok illata édesebb, mint bárhol másutt a világon. Még a felhő is mintha rózsaszínbe öltözne, amikor átsuhan fölöttünk. Ez az én igaz hazám.” Mikszáth Kálmánnak igaza volt. De hiába írta Mikszáth Kálmán a fenti sorokat, hiába festett ilyen idilli képet megyénkről, nem növekedett Nógrád megye népessége, hanem inkább megfogyatkozott a népszámlálások között.

Fogytak az evangélikus hívek is. A közzétett adatok szerint 6150-en vallották magukat evangélikusnak megyénkben a 2022. évi népszámláláskor, az egyházi nyilvántartások pedig 6233 egyházközségi tagot számlálnak. Mondhatnánk azt, hogy nem szignifikáns az eltérés a két szám között. Nyugodtan hátradőlhetünk? – tesszük fel a kérdést. A válasz egyértelműen nem. Ugyanis drámai mértékben megnövekedett azoknak a száma, akik nem válaszoltak az immár nem kötelező vallási hovatartozást firtató kérdésére. Minden egyházunkért aggódó testvérünknek, de különösen a lelkészeknek, felügyelőknak, választott tisztségviselőknek adott a feladat, hogy kiderítse, mi vezetett ehhez az eredményhez. A válaszadás önkéntessége? Az online térben végrehajtott kérdőívkitöltés? A felgyorsult életmód? A mai nemzedéket ért negatív hatások? Az egyre inkább individualista világszemlélet káros hatásai? Az online térből ránk zúduló ellenőrizetlen és már lassan ellenőrizhetetlen információáradat? Vagy mindezek együttléve? Nem tudjuk. De az biztos, hogy ennek kiderítését nem úszhatjuk meg.

Tevékenyen Isten munkájában

Beiktatták parókus lelkészi tisztébe Horváth-Hegyí Ádámot

Április 2.

Salgótarján – Családi hangulatban zajlott Horváth-Hegyí Ádám lelkésziktatása, amely éppen virágvasárnapra esett. Sokan gyűltek össze az alkalomra: az ország számos pontjáról és külföld-

ről is érkeztek vendégek. Az istentisztelet liturgiájában Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke mellett Szabó András, a Nógrádi Evangélikus Egyházmege esperese és Horváth-Hegyí Olivér, a Szentendrei Evangélikus Egyházközség lelkésze, egyben Ádám bátyja vett részt. Prédikációjában Fabiny Tamás Fil 2,5–11 alapján arról beszélt, hogy a lelki és a fizikai ház építése egyaránt nagyon fontos a salgótarjáni gyülekezetben. A gyülekezet énekkari szolgálata, majd az iktatás mozzanatai után Horváth-Hegyí Ádám székfoglaló prédikációja hangzott el Fil 4,13 alapján. Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen Patakfalvi Zoltán felügyelő kezdte a köszöntések sorát, majd Szabó András nógrádi esperes és Zsarnai Krisztián, a Hajdú–Szabolcsi Evangélikus Egyházmege esperese mondott köszöntőt. Ezt követően Matti Hyry, a finnországi vantaai testvérgyülekezet lelkésze adta át köszöntését, aki harmadmagával érkezett erre a jeles alkalomra. A közgyűlésen felszólalt Fekete Zsolt, Salgótarján megyei jogú város polgármestere és Skuczai Nándor, a Nógrád Vármegye Önkormányzatának Közgyűlésének elnöke is. A köszöntéseket a beiktatott lelkész édesapjának, Horváth-Hegyí Csabának a szavai és a család énekszolgálata zárta.

Megújult az evangélikus templom és a közösségi tér

Április 30.

Nógrád – Ünnepi istentisztelet keretében áldotta meg a felújított templomot és közösségi teret Fabiny Tamás püspök. A fejlesztést 45 millió forint kormányzati támogatásból és egyéb adományokból tudta megvalósítani a helyi közösség. Az istentiszteleten Szabó András esperes, Fűke Szabolcs helyi lelkész és más meghívott lelkészek szolgáltak.

Dicsőítő hangok ünnepe

Megújult a sámsönházi templom orgonája

Május 7.

Sámsönháza – A gyülekezet felújított orgonájának felszentelése Cantate vasárnapját valóban az Istent dicsőítő hangok ünnepévé változtatta. Az ünnepi istentiszteletre száznál is több hívő gyülekezett össze, hogy hálat adjon a megtapasztalt kegyelemért, és szimfóniává válhasson, azaz az evangélium örömeiben együttzengő krisztusi gyülekezetként ünnepelhesen. Az istentiszteleten közösen szolgált Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke, L'udovít Hroboň, a losonci testvérgyülekezet lelkésze, Sztyéhlik Csaba helyi beosztott lelkész és Szpisák Bence, a gyülekezet kántora. Az orgona megáldása után az igehirdetés

szolgálatát Fabiny Tamás püspök végezte. Az úrvacsorai istentiszteletet rövid ünnepi közgyűlés követte, melyen először Hímesné Bacsa Ilona sámsönházi presbiter mondott köszönetet a támogatóknak és adományozóknak. A munkálatokat végző cég nevében Faragó Attila ügyvezető számolt be az egybegyűlteknek. Szabó András, a Nógrádi Evangélikus Egyházmege esperese köszöntését Pálik Pál, a gyülekezet felügyelője olvasta fel, majd Becsó Zsolt országgyűlési képviselő szolt a gyülekezet közösségéhez. A losonci és fűkei testvérek üdvözlétét L'udovít Hroboň tolmácsolta, majd a sámsönházi gyülekezet korábbi lelkésze, Sztojanovics András méltatta hálával visszagondolva és áldó szavakkal előretekintve az orgonát megszólaltató kántorokat és a kántori szolgálatot.

A kegyelem egységében

Ökumenikus evangelizáció

Június 25.

Sámsönháza – Az ökumenikus imahét alkalmával fogalmazódott meg egy ökumenikus evangelizáció szervezésének ötlete. Az alkalom a környékbeli felekezetek, így a pásztói és a mátraszőlősi katolikusok, a Pásztón és a környékén élő reformátusok, a mátraszőlősi, a lucfalvai, a csömöri és a cinkotai baptisták, illetve a pásztói evangélikusok részvételével valósult meg. Az evangelizációs napon több mint százötvenen hallgathatták együtt Isten igéjét, a jelenlevők között szép számmal voltak megszólított érdeklődők is. A szabadtéri ünnep kezdetén Sztyéhlik Csaba házigazda lelkész köszöntötte az egybegyűltek, majd a gyülekezetek rövid bemutatkozása következett. Ezután kezdődött az istentisztelet, melyen a mátraszőlősi baptista dicsőítő zenekar vállalta a zenei szolgálatot, a liturgiai szolgálatot Eszes Zoltán és Szemancsik Jarosláv baptista és Sztyéhlik Csaba evangélikus lelkész végezte. A Magyarországi Evangélikus Egyház Evangelizációs és Missziói Bizottsága pedig nemcsak pályázati támogatással segítette a rendezvényt, hanem Szeverényi János országos missziói lelkész az igehirdetési szolgálatot is vállalta. Az

adományként összegyűlt bő száznegyvenezer forintból a keresztyény felekezetek a Nógrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat pásztói intézményét támogatják a gyermekek szakszerű fejlesztését segítő tárgyakkal.

„...a végén is csak nálad vagyok”

Egyházmegyei evangelizációs nap Nógrádban

Augusztus 6.

Szirák – A templom a hűvös, szeles délután ellenére is majdnem megtelt a Nógrádi Evangélikus Egyházmegye evangelizációs alkalmán. Köszöntőt mondott Kómár Jánosné polgármester, Szabó András esperes, Bartos Zoltán, a házigazda gyülekezet lelkésze, valamint Horváth-Hegyi Ádám salgótarjáni lelkész, majd Szász Levente végzett teológus, lelkészjelölt mutatkozott be, aki augusztus végén kezdi meg szolgálatát Ósagárdon, illetve Legénden. Az egyházmegyei nap különleges színfoltja volt a Keresztválás zenekar, amely dicsőítő zenét játszott könnyűzenei stílusban, többek között saját szerzeményeket is. A modern dallamok között felcsendült egy „ókori szám” is, hiszen a nap mottóját a 139. zsoltár szavai adták: „...a végén is csak nálad vagyok.” Az igehirdetés szolgálatát Korányi András lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem megbízott rektora végezte, aki bensőségesen, meditatív módon szólaltatta meg a zsoltár hangjait. Mindeközben a gyermekeknek külön foglalkozást tartottak a kastélyban, ahol utolsó programként minden résztvevőt szeretetvendégség fogadott..

Megújult a karancslapujtói templom

Szeptember 24.

Karancslapujtó – Hálaadó istentiszteletet tartottak a kétszázhárom éves, a Salgótarjáni Evangélikus Egyházközséghez tartozó templom megszerzéséért. A munkálatokat a Modern városok program keretében, Magyarország Kormányának segítségével végezték el. A felújítás 52 894 000 forint állami támogatásból valósult meg, amelyet kiegészített a közösség által erre a célra gyűjtött másfél millió forint. A projekt lebonyolításában, menedzselésében az egyházközségnek a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája és az Evangélikus Fejlesztési Iroda nyújtott jelentős segítséget. A tervező a Sisák Art Kft., a kivitelező pedig a Nógrád „Kas” Épületfelújító és Szigetelő Kft. volt. A hálaadó istentisztelet miatt felekezettől függetlenül aktívan megmozdult a falu lakossága, teljesen megtelt a templom, sőt többen már csak az udvaron találtak helyet. Isten ígését dr. Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes hirdette a Zsolt 42,2 alapján. A liturgiában mellette Szabó András, a Nógrádi Evangélikus Egyházmegye esperese és a gyülekezet lelkésze, Horváth-Hegyi Ádám szolgált. Az ünnepi közgyűlésen Patakfalvi Zoltán, az egyházközség felügyelője, Szabó András esperes, Koncz István egyházmegyei felügyelő, Baksa Sándor, Karancslapujtó polgármestere és Hegedűs Melinda, a karancslapujtói gyülekezet gondnoka mondott köszöntőt; néhányan levélben üdvözölték a gyülekezetet, ezek a levelek is elhangzottak a közgyűlésen.

Zenés evangelizációs sorozat

Október 6–8.

Galgaguta – Az egyházközség őszi zenés evangelizációs sorozatát *Kulcsszavak a bűnbeesés történetében* címmel tartotta. Pénteken Tüzes Marcell orgonaművész végezte a zenei, Torzsa Tamás szügyi lelkész pedig az igehirdetési szolgálatot a *Csakugyan...?* kulcsszóról 1Móz 3,1 alapján. Szombaton az egyházmegyei zenei tárbor tagjai zenéltek. Mekis Ádám nyugalmazott esperes prédikált a *Dehogy...!* kulcsszóról az 1Móz 3,2–6 szakasz kapcsán. Vasárnap a gyülekezeti kórus énekelt, az igehirdető Szakács Tamás helyettes lelkész volt, ő a *Hol vagy?* kérdéshez kapcsolódott az 1Móz 3,7–19 textussal.

Orgonaszentelés a templomszentelési emlékűnnepen

Október 22.

Szügy – A gyülekezet szívében megsokszorozódott az öröm és a hála, mikor kétszeresen nagy ünnepre gyűltek össze a templomban. Az orgonafelújítás vágyának megvalósulását a gyülekezet már több éve hordozta, amit a közös gyűjtés, és az elmúlt két évben megtartott adventi zenés áhítatok adományai is segítettek. Az ünnepi alkalmon Szabó András esperes 1Krón 29,13 alapján hirdette Isten igéjét. A 2022 tavaszán a Magyarországi Evangélikus Egyház Zenei Bizottsága által kiírt orgonafelújítási pályázaton a felújítás költségeinek közel 65%-át nyerte meg a gyülekezet. A hangszer Ringhoffer Gergely orgonaépítő restaurálta. Az ünnepi istentiszteleten, ami egyben templomszentelési emlékűnnep is volt, az orgonát a felújításában is

részt vállaló Finta Gergely orgonaművész szólaltatta meg, majd az alkalmat követő ünnepi közgyűlésen is több orgonaművel szolgált. Torzsa Tamás lelkész a közgyűlésen röviden összefoglalta az orgonafelújítás eseményeit. Majd Szabó András esperes, Koncz István egyházmegyei felügyelő és Frenyó Gábor, Szügy község polgármestere mondott köszöntőt.

Szent idő és szent tér

Felújításokért adtak hálát az ósagárdi gyülekezetben

November 12.

Ósagárd – Nagy ünnepre gyűltek össze az ósagárdi evangélikus templomban a helyiek, a legéndiek és a környékbeli: az elkészült felújítások után a templom, a parókia és a gyülekezeti terek szentelését tartották. Az alkalmon Fabiny Tamás püspök hirdette Isten igéjét. A prédikációt követően Tóth András gyülekezeti tag elszavalta id. Harmati Béla egykori ósagárdi lelkész *Az agárdiak temploma* című versét. Az úrvacsorás istentisztelet liturgiai szolgálatában Szabó András nógrádi esperes, Szász Levente helyi beosztott lelkész és Nagy Ádám, a gyülekezetből származó lelkész vett részt. Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen Nagy Tiborné Szabó Zsuzsanna, az ósagárdi gyülekezet felügyelője kezdte a köszöntéseket. A felújítások részletezése mellett a forrásokra is kitért. A Magyar falu program, a Bethlen Gábor Alapítvány pályázata és a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatása mellett helyi gyűjtések is szükségesek voltak, hogy minden elkészüljön. A köszöntők sorát Agárdi András polgármester, egyben a gyülekezet kántora folytatta. Koncz István egyházmegyei felügyelő köszöntőjében azt kívánta a gyülekezetnek, hogy legyenek tele a templom padjai. A köszöntők sorát végül Szabó András esperes zárta, aki a népszámlálási adatokkal kapcsolatban arról beszélt, hogy az utolsó ítéletkor nem a számokkal kell majd felelnünk, hanem saját magunkkal, hogy milyen gyümölcs termett az életünkben.

3. Így szolgálunk mi: Intézményi hírek

Diakónia

Projektzáró rendezvényt tartottak az Élimben

Érdek nélküli gondoskodás a szeretetotthonban

Nyíregyháza – Az elmúlt kilenc hónapban három új támogatott lakhatást biztosító, illetve egy fogyatékkal élők nappali ellátására kialakított ingatlanlával bővült az Élim Szeretotthon. A beruházás költsége mintegy 756 millió forint volt. A nagyszabású fejlesztés érintette a szeretetotthon már meglévő szolgáltatásait és épületeit is. Fülöp Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár a nyíregyházi Élim Evangélikus Szeretotthon projektzáró rendezvényén elmondta, hogy a misszió, amit mindenféle jogszabályi kötelezettség nélkül

teljesít az egyház évszázadok óta, ami a természetének a veleje: nem haszonszerzésből gondoskodik mindazokról, akiknek szükségük van a törődésre. Az új nappali ellátás létrehozása mellett az eddigi tevékenységnek helyet adó épületet is korszerűsítették, vásároltak két kisbuszt, felállítottak két e-bike csatlakozással is rendelkező töltőállomást, a támogató szolgáltatásban dolgozóknak pedig beszerezték négy elektromos kerékpárt. A Luther téri gyülekezeti teremben tartott tájékoztató után a vendégek és a szeretetotthon dolgozói az ünnepélyes szalagátvágást követően megismerkedtek a Selyem utcai új nappali ellátóval, majd Sipos Ilona intézményvezető bemutatta a projektet. A rendezvény Gregersen-Labossa György úti áldásával ért véget.

Új esélyt adnak a kilátástalanságba süllyedőknek

Pszichiátriai betegeknek nyitott nappali ellátót az Oltalom Szeretetszolgálat

Nyíregyháza – Harmincan vehetik igénybe az Oltalom Szeretetszolgálat új szolgáltatását a nyíregyházi Rákóczi utcában, a pszichiátriai betegek nap-

pali ellátásával az intézménynek egy régi vágya válik valóra: az ellátottjaik közül nagyon sokan küzdenek mentális problémákkal, ám eddig nem tudtak nekik személyre szabott, az állapotuknak és az igényeiknek megfelelő ellátást biztosítani. Laborczi Géza, az intézmény vezetője úgy fogalmazott: „Mi, akik egy diakóniai intézményben dolgozunk, azt felelhetjük, az ember segítségre szoruló. Jézus azt mondta, akik másokon segítenek, rajta segítenek; ez a mi dolgunk is. Bárki és bárhonnán érkezik hozzánk, annak segítő kezett kell nyújtanunk.” Az intézményvezető helyettese, Nagy Judit elmondta: az ellátottak hétfőtől péntekig vehetik igénybe a szolgáltatásokat: moshatnak, fürödhetnek, segítenek nekik a munkahelykeresésben vagy abban is, hogy tarthassák a kapcsolatot a gondnokukkal. Akik alkalmasak rá, azokat bevonják a fejlesztő foglalkozásokba, sőt védett környezetben dolgozhatnak is.

Krisztusi emberekre van szükség

Hálaadó istentisztelettel kezdődött a Sztehlo Gábor-émlékév

Május 26.

46

Budapest-Hűvösvölgy – A Sztehlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat Sarepta Otthonának templomában vette kezdetét a Sztehlo Gábor halálának ötvenéves évfordulója alkalmából meghirdetett emlékév. A hálaadó istentiszteleten az igehirdetés szolgálatát Kondor Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniáért felelős püspöke végezte. A liturgiában Gregersen-Labossa György, a szeretetszolgálat vezető diakóniai lelkésze mellett Keveházi László nyugalmazott evangélikus lel-

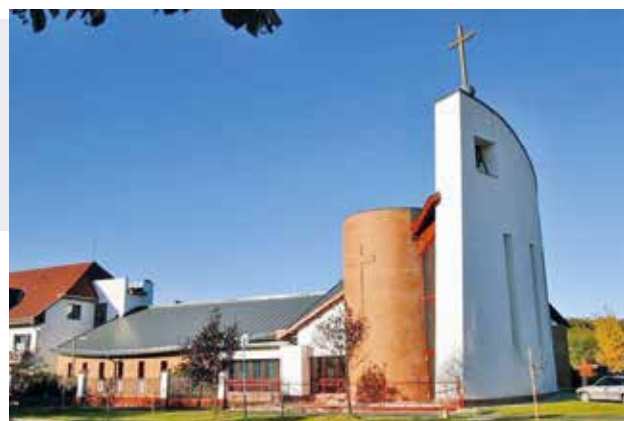
kész is részt vett. Kondor Péter püspök 1Tim 3,16 alapján tartott igehirdetésében a kegyesség kifejezés jelentésének félreérthetőségéről szólva arról beszélt, hogy a kifejezés nem az áhítatos képű, vallásoskodó, szenteskedő, kegyeskedő embert jelenti, hanem egy egészen új embertípust: a krisztusi embert. Az istentisztelet végén Kondor Péter köszöntötte a kilencvenötödik születésnapját ünneplő Keveházi László nyugalmazott evangélikus lelkészt, egykori Sztehlo-gyereket, Gaudiopolis lakóját, a gyermekköztársaság első miniszterelnökét. Az istentisztelet után a Farkasréti temetőben rövid ünnepi alkalom keretében Kondor Péter felszentelte a Sztehlo család felújított sírboltját.

Kezek evangéliuma – Ki az Isten embere?

Ünnepi hétvége az Emmaus Evangélikus Szeretotthonban

Szeptember 1–17.

Nyíregyháza – Az Emmaus Szeretotthon fennállásának harmincadik évfordulóját ünnepelve az alapítóról és az alapítás szándékairól is megemlékezett a gyülekezet. A templomban rendezett szombati programsorozat bevezetőjében Bozorády András lelkész először édesapja, Bozorády Zoltán esperes emlékét idézte, majd felolvasta Fabiny Tamás püspök üzenetét, és köszöntötte a meghívott vendégeket. Áhítatában Hafenscher Károly, a zsinat lelkészi elnöke arról szólt, hogy a keresztény ember már átélte a találkozást, mert Isten közöttünk van, de tudja és várja, hogy az még majd kiteljesedik. Ezt követően *Kezek evangéliuma* címmel tartott előadásában arról beszélt, hogy az emberi világban a kezek szolgálatában jelenik meg Isten gondoskodó szeretete. Igéjével Isten tágas térre vezet bennünket, ez az Isten által adott mozgástér az egyház szeretetszolgálat, a diakónia, ahol az emberi összefogásban megtapasztalható Isten tá-

mogató szeretete. A délelőttöt a szeretetotthon lakóinak énekes szolgálata zárta, majd a résztvevőket bőségesen megterített asztal várta. Délután Hafenscher Károly megnyitotta Szák-Kocsis Pál okleveles építészmérnöknek az intézmény folyosóján megtekinthető *Reformátorok szoborcsarnoka* című kiállítását. A szombati rendezvénysorozat Lóczy Tibor sajtógömöri (Felvidék, Szlovákia) evangélikus lelkész zenés-énekes dicsőítő szolgálatával ért véget. A vasárnapi ünnepi istentisztelet keretében Gregersen-Labossa Györgynek, a Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Bizottsága elnökének az igehirdetését hallgatta a gyülekezet, amelyben arra a legfontosabb kérdésre kereste a választ: Ki az Isten embere? Isten embere az, aki tudatában van annak, hogy teremtmény, és annak, hogy Isten tulajdona, akinek feladata van, amely-lyel el kell majd számolnia – fogalmazott.

Luther-rózsás torta egy gyertyával

Születésnapot ünnepelt a Dévai Fogadó

November 22.

Budapest – Egy éve nyitotta meg kapuit a Budapest-Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség által fenntartott Dévai Fogadó Menekülteket Segítő Közösségi Központ Budapesten, az angyalföldi Dévai utcában. A komplex szolgálat számos szervezet – köztük az UNICEF (az ENSZ Nemzetközi Gyermeksegélyezési Alapja), Budapest Főváros Önkormányzata, az Ökumenikus Segélyszervezet – anyagi és

személyi támogatásával végzi munkáját. Az egy-éves évforduló alkalmából rendezett ünnepségen a családi hangulat mellett a szakmai munka hétköznapi menetébe is betekintést nyertek a jelenlévők. A fogadó a háború elől menekültek és más krízishelyzetben élő családok támogatását tűzte ki céljául, s az elmúlt egy év alatt máris jelentős eredményekről adhattak számot az intézmény vezetői. A születésnap ünnepség Bolba Márta józsefvárosi evangélikus lelkésznek, a szolgálat létrehívójának és vezetőjének köszöntőjével kezdődött. Az áhítatot Fabiny Tamás püspök Lk 1,30 alapján tartotta. Ezután Bolba Márta meggyújtotta a hit gyertyáját az adventi koszorún, majd összegezte az elmúlt egy év történéseit. A jelenlévők ezután a béke jelével köszöntötték egymást, majd az „*Olyan békét, mint a folyó...*” kezdetű spirituálét énekelték el, miközben megérkezett a Luther-rózsás torta, rajta egy gyertyával.

Minősítés helyett bemutatkozás

Evangélikus diákkórusok országos találkozója

Március 31. – április 1.

Miskolc – Nyolc evangélikus iskola kilenc kórusának részvételével rendezték meg az evangélikus diákkórusok országos találkozóját Miskolcon. Az esemény házigazdája a Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium volt. A találkozó hangversenyének a belvárosi evangélikus templom adott helyet, az alkalmat élő közvetítésben is követhették a részt vevő kórusok iskolai közösségei, az éneklő gyermekek családtagjai és a karéneklés iránt érdeklődők. Az alkalom Buday Barnabásnak, a Borsod–Hevesi Evangélikus Egyházmegye esperesének Lk 17,20–21 alapján tartott áhítatával kezdődött. A kórustalálkozó résztvevőit Majorosné Lasányi Ágnes, az Evangélikus Pedagógiai Intézet (EPSZTI) igazgatója és Víg Roland, a vendéglátó miskolci iskola intézményvezetője köszöntötte. A koncerten fellépett a miskolci Kossuth-gimnázium vegyes kara, a nyíregyházi Túróczy Zoltán-általános iskola gyermekkara, a dombóvári evangélikus általános iskola nagykórusa, a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola kórusa, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium ifjúsági kórusa, valamint ének- és zenekara, a békéscsabai Szeberényi Gusztáv Adolf-gimnázium kórusa, illetve a bonyhádi Petőfi-gimnázium kórusa.

Az Úr érkezése

Ökumenikus szavalóverseny huszonkilencedszer

Április 14.

Nyíregyháza – A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium 29. alkalommal rendezte meg *Az Úr érkezése* elnevezésű országos ökumenikus szavalóversenyt. A versenyre az ország evangélikus iskoláiból és a vármegye középiskoláiból érkeztek diákok, akik két verset adtak elő. Kötelező versként Lackfi János kortárs költő egy választott versét, majd egy szabadon választott magyar istenes verset szavaltak el a résztvevők. Az ünnepélyes eredményhirdetés előtt a zsűri egyik tagjának, Schäffer Erzsébet írónak, *Utazások lélektől lélekig* című előadását hallgathatta meg a közönség. A zsűri összesen hat versenyzőt díjazott, az első három helyezés mellett különdíjakat is adott ki. Az esemény részeként ünnepséget tartottak: az iskolamúzeum felvette a verseny életre hívójának, dr. Bánszki Istvánnak a nevét.

Régi fényében a díszterem

A nyíregyházi Túróczy-iskola külső homlokzata is megújult

Június 2.

Nyíregyháza – Közel négyévnyi munka eredményéért adhattak hálát a Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában. Visszakapta régi fényét a különlegesen gazdagon díszített díszterem, és megújult az épület külső homlokzata is. Az újjávarázsoltsolt termet június 2-án Fabiny Tamás, az Északi

Evangélikus Egyházkerület püspöke szentelte fel. A díszterem jelentős történelmi hagyományának felkutatásával Ilyés Gábor helytörténészt bízták meg, akinek kutatásai során feltárult a terem színes története: használták városi intézmények, különböző testületek, az egyházközség, működött itt püspökség is, ugyanakkor a megrendelők annak idején elsősorban a tanulóifjúságnak és a pedagóguskarnak építették. A terem díszítő festésnek végleges formájáról a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztályának munkatársaival, tervezőkkel és Anducska Tibor műemléki díszítőfestővel közösen döntöttek. Az eredetihez színvilágában, motívumaiban nagyon hasonló festést egyetlen archív fotó alapján rekonstruálták. Az ünnepség alkalmával Fabiny Tamás elnök-püspök a Magyarországi Evangélikus Egyház nevében megköszönte Kocsisné Sárosy Emőke igazgató hűségesei szolgálatát, aki huszonhárom évnyi intézményvezetői – hat év igazgatóhelyettesi, majd tizenhét év igazgatói – munka után megy nyugdíjba.

Közös múlt, közös jövő

Együttműködési megállapodást kötött a miskolci és az eperjesi evangélikus oktatási intézmény

Június 12.

Miskolc – Történelmi pillanatnak lehetnek részesei a Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium

diákjai, pedagógusai és mindazok, akik részt vettek az intézmény csendes napján. A belvárosi evangélikus templomban ez alkalommal írták alá a Kossuth-iskola és az Eperjesi Közös Igazgatású Evangélikus Iskola együttműködési megállapodását, megpecsételve a két intézmény baráti kapcsolatát. A történelmi előzményekről elmondható: 1873-ban kezdte meg a munkáját az evangélikus tanítóképző intézet Eperjesen az evangélikus kollégium részeként. Az első világháború végén már csehszlovák megszállás alatt fejezték be az intézmény utolsó tanévét Eperjesen, majd a trianoni döntés következtében a határokon kívül került városból Miskolcra költözött a tanítóképző, illetve az addig szintén Eperjesen működő jogászképzés. A két iskolának azt a szándékát, hogy őszinte lelki és szakmai kapcsolatot építsenek ki, ezzel is erősítve keresztény hagyományaink ápolását Fabiny Tamás, az egyházkerület püspöke és Peter Mihoč, a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház Keleti Egyházkerületének püspöke is megerősítette aláírásával.

Közös döntés, közös felelősség, a mi ügyeink

Evangélikus tanévnyitó konferenciával kezdődött az új tanév

Augusztus 29.

Aszód – Az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet (EPSZTI) és a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Nevelési és Oktatási Osztálya (NOO) az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégiumban rendezte meg hagyományos évnyitóját. A konferencia résztvevőit Veizer Valéria, a házigazda gimnázium intézményvezetője és Majorosné Lasányi Ágnes, az EPSZTI igazgatója köszöntötte. A konferencia témájának – Közös döntés, közös felelősség, a mi ügyeink – átgondolása-

hoz, elmélyítéséhez négy plenáris előadás kapcsolódott: Pröhle Gergely országos felügyelő, Setényi János oktatáskutató, Korányi András, az EHE megbízott rektora és Merényi Zsuzsa, a Sztehlo Gábor Gyermek- és Ifjúságsegítő Alapítvány elnöke osztotta meg gondolatait. A szakmai műhelyek mellett Varga Mártának, a NOO vezetőjének, valamint Gadóné Kézdy Editnek, egyházunk nevelési és oktatási bizottsági elnökének vezetésével az intézményvezetők is tanácskoztak. A konferencia úrvacsorás istentisztelettel zárult, amelyen Krámer György, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója prédikált.

Harminc éve indult újra az evangélikus iskola Albertiben

Október 7.

Alberti – Az alberti evangélikus általános iskola, mely Roszík Mihály lelkész nevét vette fel, újraindításának harmincadik évfordulóját ünnepelte. Az intézmény nagy múltra tekint vissza, hiszen 1711-ben a betelepülő szlovákok hozták magukkal a tanítót, Benedicty Izraelt is, aki megkezdte a gyermekek oktatását. 1948-ban államosították az iskolát, ami 1993-ban Roszík Mihály lelkész szolgálata idején indulhatott újra. A jubileumi ünnepség hálaadó istentisztelettel kezdődött, melyen Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke hirdette Isten ígését, majd felszentelte az iskola új auláját. Az évforduló lehetőséget adott a visszatekintésre is. Az aulában fényképek mutatták be az iskola fejlődését, történetének jelentősebb állomásait, az elmúlt évek programjait. Az iskola tanítóinak névsorát is összegyűjtötték 1711-től egészen napjainkig. Az ebédet követően a kisebbek a Tintanyúl duó (Farkasházi Réka és Csiszár Ferenc) műsorát nézhették meg, a nagyobbak Raffai Balázs *Mózes, az Úr vegyésze* című különleges bibliai kémiaóráján vehettek részt. A felnőtteknek, szülőknél Novák Ferenc tartott előadást a gyereknevelésről. Az egész napos programot a Brass Time zenekar hangulatos koncertje zárta.

A tehetség isteni áldás

Országos koráléneklési verseny

Október 13–14.

Albertirsa – A már hagyományosnak mondható országos koráléneklési versenyen a zenei tehetség bőséggel mutatkozott meg az egyéni és csoportos előadásokban. Pénteken a Roszík Mihály Evangélikus Általános Iskolában tartották meg a zenei megmérettetést, amelyet Mányi Sándorné igazgató nyitott meg. A zsűri elnöke Ecsedi Zsuzsanna egyházzenesz, zenetanár, a fóti kántorképző tudományos munkatársa volt, munkáját az iskola korábbi tanítványa, Rubi Gergely, a Gerje-party fúvósegyet és a Városi daloskör zenésze-énekesze segítette. A megnyitó után Dikasz-Ivanics Melinda, az iskola hittantanára adott lelki útvalót, majd kezdetét vette a verseny. Idén ötvennyolc diák érkezett, valamennyien kaptak oklevelet és a zsűri értékelése alapján bronz, ezüst vagy arany minősítést.

Műfajok kavalkádja a Kossuth-gálán

Sokszíniú előadások a Kossuthban

November 9.

Miskolc – Több mint kétszázötven diák bizonyította tehetségét a Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium éves gáláján. A harminc színvonalas produkciót felvonultató ünnepi eseménynek már hagyományosnak számító módon a Művészetek Háza Miskolc adott otthont. A közönség számos műfajban kapott ízelítőt a diákok tehetségéből.

Megszólalt a színpadon hegedű, harangjáték, gitár, zongora és fuvola. Hallhattunk előben dalokat magyarul, angolul és franciául is. Gyönyörűen csengtek a szólóénekesek dallamai, de az iskola diákjaiból és pedagógusaiból álló kórusa is felejthetetlen élményt nyújtott. Lángra lobbant a hangulat a tűztáncotól, izzott a levegő a latin táncoktól, bámulatos magasságokba emelték az estet a ma-

zsorettek, a népi hagyományokat jelenítették meg a mezőföldi táncok. Napjaink slágerei sem maradhattak ki különböző koreográfiákkal, például a pomponlányok és a kosaras fiúk újszerű előadásában. Versek és novellák is színesítették a programot, a több mint kétórás műsort pedig a *Valahol Európában* című musical népszerű dalának közös éneklésével zárták a szereplők.

Országos Gyűjtemény

Élete fény és árnyék volt

Radvánszky Albert egyetemes és iskolai felügyelő emlékkiállítás a Podmaniczky-Degenfeld Könyvtárban

2023. október 13. – 2024. március 31.

Budapest – Az egyetemes felügyelőről szóló szakmai konferencia záróakkordjaként nyílt meg az „Élete fény és árnyék volt” – *Báró Radvánszky Albert egyetemes felügyelő* című kiállítás a Podmaniczky-Degenfeld Könyvtárban. A tárlókban elhelyezett személyes tárgyakon, fényképeken és dokumentumokon túl azonban a bemutató szélesebben is értelmezhető, hiszen az Evangélikus Országos Könyvtár gyűjteményének több mint harmincezer kötete is a Radvánszky család hagyatékát képezi – mutatott rá nyitóbeszédében Korányi András. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora emlékeztetett: „Trianon után újra kellett definiálni magunkat. Ezért vissza kellett nyúlni az örökséghez.” Az egyháztörténész kifejtette, hogy míg a római katolikusok eucharisztikus világkongresszust szerveztek, addig a reformátusok ugyanebből a megfontolásból felfedezik a kálvini örökséget. Az evangélikus egyház pedig többek között Radvánszky Albertnek köszönhetően az Előre Lutherrel! felszólítással a lutheri örökséghez nyúlt vissza. A rektor a könyvek, egy kereszt és egy kiskanál bemutatásán keresztül ismertette a tárlatot. Szólt Radvánszky egyházszeretetről, közéleti te-

vékenységéről, valamint a kiskanál példáján keresztül érzékeltette a politikai hatalom által kiemmizett, de eredményeiben gazdag életút utolsó éveit is.

„Szentek hárfája” – Válogatás az Evangélikus Országos Könyvtár Tranoscius-gyűjteményéből

Időszaki kiállítás az Evangélikus Országos Könyvtárban

2022. október – 2023. ápr. 30.

A Csehországból menekült Jiří Třanovský (1592–1637), „a szláv Luther” Lőcsén, a Breuer-nyomdában 1636-ban adta ki biblikus cseh nyelvű énekeskönyvét, a *Cithara Sanctorumot* (Szentek hárfája), amely 402 éneket tartalmazott. Az énekek nyelve a cseh protestánsok králicei bibliájának a nyelve volt. Ez az ócseh nyelv szlovakizmusokkal fokozatosan gazdagodva vált a szlovák evangélikusok hosszú ideig használt egyházi, „szent” nyelvévé. A könyv a Kárpát-medence szlovák evangélikusainak hitéletére esetenként még a Bibliánál is na-

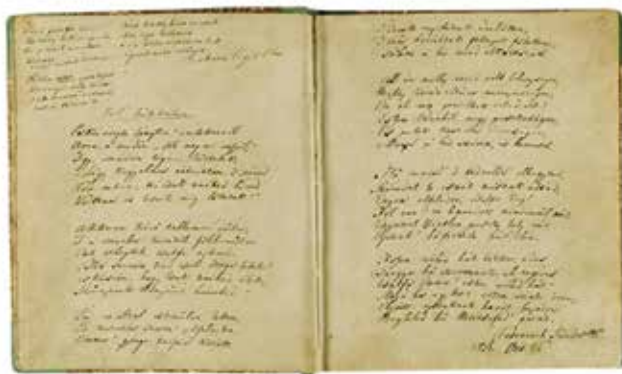

gyobb hatással volt. Ma összesen 212 – részben átdolgozott és bővített – kiadását ismerjük, utoljára 1971-ben jelent meg. Magyar fordítása (Vietórisz József) pedig 1935-ben készült. A Podmaniczky-Degenfeld Könyvtár terében több tucatnyi kötet – gyakran egyedi kötéstáblával, verettel – egyszerűen volt látható.

A mi Sándorunk – Petőfi az evangélikus oktatás útvesztőiben

Időszaki kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban

2022. november 20. – 2023. május 31.

Petőfi kapcsolata az evangélikus egyházzal leginkább családján és iskoláin keresztül ragadható meg. Ennek nyomán az Evangélikus Országos Gyűjtemény számos, alig ismert Petőfi-relikviát őriz. Közülük is kiemelkedik első fennmaradt verskézirata, *A hűtelenhez*, amelyet a selmeci líceum irodalmi önképzőkörének érdemkönyvébe jegyzett le. A kiállítás az ifjú Petőfit állítja középpontba – azt a gyermeket és fiatalembert, aki néhol viszontagságos tanulmányokon, magánéleti megpróbáltatásokon keresztül jutott el odáig, hogy születése után kétszáz évvel is egyik legmeghatározóbb költője legyen a magyar irodalomnak. A kiállítás hitelességét erősíti, hogy a múzeum éppen abban az épületben található, amely Petőfi idején a pesti evangélikus gimnáziumnak adott otthont. Nagy szerepe volt a kiállításon az interaktivitásnak: a digitális eszközök mellett taktilis játékok segítségével adtak helyet az élménypedagógián alapuló ismeretterjesztésnek. A kiállításon – amelyen tárgyak és digitális alkalmazások meséltek el történeteket – a látogatók megtehették azt az utat, amelyet a diák Petőfi megtett, vagy – a szabadulósobában – lelécelhettek a líceumból. További lehetőségként történelmi sétán vehettek részt az V. kerületben. Az időszaki kiállítás *A mi Sándorunk* c. kiállítási katalógusát Vaderna Gábor irodalomtörténész mutatta be június 12-én.

Százéves az evangélikus teológiai képzés – A soproni teológiai fakultás öröksége

Előadássorozat az Evangélikus Országos Múzeumban

100 évvel ezelőtt alapították a – Trianon után Pozsonyból ide menekült – Pécsi Magyar Kir. Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Karát Sopronban, amelynek épületét Sándy Gyula tervezte (1929). Június 16-án kiállítás nyílt levéltári és személyes dokumentumokból az Evangélikus Országos Könyvtár Podmaniczky-Degenfeld Könyvtárában. A Reformáció öröksége 2023 sorozat keretében a Magyarországi Luther Szövetség, az Evangélikus Hittudományi Egyetem és az Evangélikus Országos Gyűjtemény szervezésében pedig tíz csütörtök estén hallhatott a közönség nagy tanáregyenységekről és soproni teológusok életéről a múzeumban.

Kihívás és lehetőség – Menekültek a két világháború közötti evangélikus egyházban

Időszaki kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban

Június 24. – december 17.

Trianonról minden magyar embernek a veszteség jut eszébe – teljes joggal. Az elveszített országrészek, külhonban rekedt magyarok millióit egyházi listákkal is kiegészíthetjük: ősi evangélikus gyülekezetek, patinás iskolák, kiváló lelkészek és tanárok maradtak a határokon túl. Trianon közös, elmeséletlen története a menekültek ügye. Már a kortársak számára sem volt egyértelmű a kérdés: szerencsétlenül járt nemzettársaink vagy a szűkebb pátriájukat eláruló, a revízió lehetőségét gyengítő, az összeomlott gazdaság számára új teherként jelentő családok érkeztek-e a határon túlról. Trianon és a hozzá kötődő menekülthullám kihívás volt – a kiállítás azt mutatta be, hogy az egyház számára mindez lehetőséggé vált. A két

világháború közötti egyházi újjáéledés kiváló képviselői érkeztek a határokon túlról. Hat olyan személyt mutatott be a tárlat – lelkészt, tanárt, diakonisszát, újságírót – akiknek sikerült új helyzetükbe úgy integrálódniuk, hogy az anyagilag, szervezeten, lelkileg összeomlott evangélikus egyház évtizedekre meghatározó megújulásának kiemelkedő munkásai lettek. A kiállítás a hat ország tíz evangélikus múzeumát összefogó Evangelische Migrationsgeschichte (Protestáns migrációtörténetek) részeként jött létre.

★ ★ ★

4. Konferenciák és lelkigyakorlatok

Közösség a sokféleségben

*Konferenciát tartottak a Leuenbergi konkordia ötven-
éves évfordulója alkalmából*

Március 9–11.

Debrecen – *Együtt egyházzá lenni* címmel tartott konferenciát az Európai Protestáns Egyházak Közössége (GEKE). Mintegy nyolcvan – különböző nemzetiségű, társadalmi háttérű és életkorú – résztvevő gyűlt össze, hogy a tapasztalataik alapján együtt gondolkodjanak arról, mit jelent ma egy keresztyén, protestáns közösséghez tartozni Európában – és azt is, hogyan tudják ezt a közösséget olyan baráti párbeszéddel formálni, amely nem fedi el a különbözőségeket, hanem képes hidakat építeni közöttük. A konferencia számos tanulságot fogalmazott meg a Leuenbergi konkordia elmúlt

ötven évéről. A protestáns egyházak európai jelentősége, jövője és jelenléte, valamint a közös tanítás fontossága állt az alkalom középpontjában. A konferencia első munkanapján elsősorban a Leuenbergi konkordia teológiai vonatkozásai, távlatai és lehetőségei voltak hangsúlyosak. A konferencia második napján további gyakorlati kérdések mentén hallhattak előadásokat a résztvevők. A plenáris előadások melletti huszonkét műhelymunka és diszkusszió további lehetőséget teremtett az elmélyült teológiai reflexióra, valamint a gyakorlatorientált előadásokra és párbeszédre. A Leuenbergi konkordia fontosságáról és jövőjéről szóló két napig tartó teológiai eszmecsere után a konferencia plenáris üléssel és többnyelvű protestáns istentisztelettel zárult, ahol a résztvevők az úrvacsora vételekor is megtapasztalhatták a közösséget a sokféleségben.

Isten igéjének szolgái

Munkaévkezdő lelkészkonferencia

Augusztus 23–25.

Balatonszárszó – Az Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban gyűltek össze az Északi Evangélikus Egyházkerület lelkészei a szokásos munkaévkezdő konferenciára. Fabiny Tamás köszöntője után Johann Gyula, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Diakóniai Képzési Központjának vezetője szólt a konferencia bevezetéseképpen. Az esti áhítaton Veczán Zoltán,

az Alberti Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze szolgált. A tanácskozás első napját egyházvezetői fórumbeszélgetés zárta. A következő nap Heinemann Ildikó vecsési lelkész áhítatával vette kezdetét. A délelőtti folyamán a homiletikai műhely keretében Gáncs Tamás, a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség parókus lelkésze, az EHE Vallás- és Társadalomtudományi Tanszékének adjunktusa tartott exegetikai előadást. A délután további részében két homiletikai előadás hangzott el, amelyeket Szabó B. András, a Pestújhelyi Evangélikus Egyházközség lelkésze, az EHE Gyakorlati Teológiai Tanszékének adjunktusa és Mesterházy Balázs, a Kőszegi Evangélikus Gimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium intézményvezetője tartott. A konferencia második napján Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes, a fóti egyházközség lelkésze szolgált áhítattal. A konferencia másnap úrvacsorai istentisztelettel zárult, amelynek alkalmával Fabiny Tamás püspök hirdette Isten igéjét.

A szöveghű bibliafordítás és a parafrázis érvénye

Nemzetközi Biblikus Konferencia

Augusztus 28–30.

Szeged – *A fordítástól a parafrázisig* címmel rendezték meg a 34. szegedi nemzetközi biblikus konferenciát a Szegedi Dóm Látogatóközpontban. A nagy múltú szegedi szentírástudományi fórum elsődleges célja idén az 1980 és 2022 között keletkezett magyar és idegen nyelvű bibliafordítások szövegének áttekintése, illetve olyan magyar vagy más nyelvű bibliai parafrázisok vizsgálata volt, amelyek segítették a Szentírás köznyelvi megértését, az Isten üzenetével való találkozást. A tudományos konferencián ezekről a témákról előadások, vitafórumok keretében osztotta meg egymással gondolatait a harminckét meghívott magyar és külföldi kutató, akik Japánból, Németországból, Horvátországból, Szlovákiából és más országokból érkeztek hazánkba. Idén az erdélyi biblikusokat Oláh Zoltán professzor (Gyulafehérvár) képviselte. A konferencia második napján többek között

Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke beszélt a parafrázis lényegéről a tékozló fiú példázata kapcsán André Gide, Franz Kafka, Pilinszky János, Rainer Maria Rilke és Görgey Gábor írásait idézve. Az eseményen átadták a neves német szentírástudósról, Joachim Gnilkáról elnevezett díjat, amelyet idén Kocsis Imre biblikus professzornak ítéltek oda. A díjátadón a megjelenteket, köztük Kiss-Rigó László szeged–csanádi megyéspüspököt Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök köszöntötte.

Tanévkezdés közösségben

Elvonulás az egyházkerület teológushallgatóinak

Augusztus 31. – szeptember 1.

Piliscsaba – a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban gyűltek össze az Északi Evangélikus Egyházkerület teológushallgatói (összesen huszonketten), hogy a nyári élmények, szolgálatok és pihenések után közösen indítsák az új tanévet. Rövid köszöntés és igei gondolatok után beszélgetés és egy bemutatkozójáték következett. Az első estén az áhítatot Cserhátiné Szabó Izabella fóti lelkész, az egyházkerület püspökhelyettese tartotta, majd életét és pályáját bemutatva bátorította a teológusokat. A napot a tábortűz körüli szabad program

és kötetlen beszélgetés zárta. A második nap Nagy Ádám püspöki titkár áhítatával kezdődött, majd a csoport közösen átment az új piliscsabai templomba, amelyet Krizsán András, a templom tervezője mutatott be. Délután Fábri György egyházkerületi felügyelő előadását hallgatták meg, aki egyházunk és a lelkészek társadalmi szerepvállalásáról és helyzetéről szólt. Sok-sok kérdés felvetődött, hiszen legközvetlenebbül ezek a témák érintik a teológusok mindennapjait. A nap további részében Bellovics Gábor jezsuita szerzetes és mentálhigiénés szakember adott elő Loyolai Szent Ignác, a jezsuita rend alapítójának lelkigyakorlatos könyvéről. A nap közös istentisztelettel zárult, amelyen Fabiny Tamás prédikált. Az estét, miként az előző napon, újra kötetlen beszélgetés zárta.

Lehetséges a hit békéje a konfliktusokkal teli világban?

Ökumenikus konferencia

Szeptember 22.

Pannonhalma – A *Keresd a békét, és járj utána!* mottóval nemzetközi ökumenikus konferenciát, amelynek délutáni szekcióját Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanára vezette. Az első előadó, Samuel Lauras, a csehországi Nový Dvůr-i trappista monostor apátja a béke megtapasztalásáról beszélt. A második előadásban Peter John McGregor teológus (Catholic Institute of Sydney, Ausztrália) elsősorban a teológia mibenlétére kérdezett rá. Molnár Antal DSc, a Pápai Történettudományi Bizottság tagja, az Eötvös Loránd Kutatói Hálózat Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének igazgatója a vallásháború, a vallásbéke és felekezeti konfliktusok kora újkori európai történelmi helyzetéről beszélt. Este a nemzetközi ökumenikus konferencia résztvevői ökumenikus vesperáson vehettek részt, az igehirdetés szolgálatát Bartholomaiosz konstantinápolyi egyetemes pátriárka végezte a pannonhalmi Szent Márton-bazilikában.

Sokrétű, egyházához hű életút

Konferencia és kiállítás Radvánszky Albert örökségéről

Október 13.

Budapest – A Magyarországi Evangélikus Egyház és az Evangélikus Országos Gyűjtemény konferenciát és kamarakiállítást rendezett Radvánszky Albert egyetemes felügyelő emlékére, megválasztásának századik, a kommunista diktatúra általi eltávolításának hetvenötödik és halálának hatvanadik évfordulója alkalmából. Lackner Pál, az Evangélikus Országos Gyűjtemény (EOGY) igazgatója köszöntőjét követően Fabiny Tamás püspök tartott áhítatot. A találkozó délelőtti szekciója Kertész Botond, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársa elnökletével zajlott. H. Hubert Gabriella előadásában nagyívű és átfogó képet adott a radványi és sajkóközi Radvánszky családról. Hatos Pál történész a két világháború közötti egyházpolitikai életet mutatta be. Bárány Radvánszky Albert egyházi szolgálatáról Czenthe Miklós adott beható áttekintést. Lackner Pál elnökletével a délutáni előadások a történelmi jelentőségű egyházi felügyelőnek a háború és a diktatúra árnyékában végzett tevékenységét ismertették. Érdekesítő korszakfeltáró előadásában Földváryné Kiss Réka az evangélikus–református kapcsolatokról beszélt. A tudományos konferencia záróelőadását Isó Gergely tartotta Radvánszky és az Ordass-per kapcsolatáról.

Megszámláltattunk – megmérettettünk

A felügyelők országos konferenciája

November 3–5.

Révfülöp – A *népszámlálás tanulságai – világi és egyházi választások küszöbén* címmel hirdették meg idén a felügyelők országos konferenciáját, amelynek alkalmával a különböző egyházkermányszinteken vezető tisztséget betöltő testvérek az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Köz-

pontban találkoztak. Az első este meghívott vendége Hölvényi György, az Európai Parlament képviselője volt, aki a keresztény politizálásról tartott előadást. Másnap Fábri György, az Északi Evangélikus Egyházkerület felügyelője a tavalyi népszámlálás adatait ismertette, majd Korányi András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem megbízott rektora teológiai szempontokat hozott a számokkal és a jövőképeséggel kapcsolatban. A közösségmegtartás, közösségépítés volt a témája a szombat délutáni beszélgetésnek Széles Sándor, Győr-Moson-Sopron vármegye főispánja és Gabnai Sándor, a Balatonfüred–Dörgicsei Társult Evangélikus Egyházközség lelkésze között, amit Mészáros Tamás, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület felügyelője moderált. Este Zászkaliczky Zsuzsanna, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatóhelyettese, a Budapest-Kőbányai Evangélikus Egyházközség felügyelője tartott előadást. Az áhítatok és az istentiszteletek a lelki feltöltődést, gazdagodást segítették. Áhítatot tartott Fabiny Tamás elnök-püspök, Korányi András, a Déli, illetve Bencze András, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspökhelyettese. A vasárnapi istentiszteleten ezúttal is a révfülöpi oktatási központ igazgatója, a házigazda Hafenschner Károly lelkész hirdette Isten ígését.

Szabadságból és elköteleződésből születő teológia

Tudományos konferencia az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

November 8.

Budapest – A konfirmáció és az elköteleződés tematikus évéhez kapcsolódva tartottak teológiai konferenciát az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. A magyar tudomány ünnepe alkalmából rendezett tanácskozás tematikája az egyetem oktatóinak augusztusban megjelent *Teológia és hűség* című tanulmánykötete köré szerveződött. A plenáris előadások biblikus, egyháztörténeti és gyakorlati teológiai szempontok szerint járták körül

a konferenciátémát, míg a műhelybeszélgetések a reflexióra és a felvetett kérdések továbbvitelére adtak lehetőséget. Ezen az alkalmon került sor Szabó Lajos rector emeritus köszöntésére is. Korányi András megbízott rektor köszöntőszavai után Pángyánszky Ágnes egyetemi docens, az egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének vezetője, László Virgil adjunktus, az Újszövetségi Teológiai Tanszék vezetője, valamint Csepregi Zoltán professzor, az Egyháztörténeti Tanszék vezetője tartott előadást. A konferencia rövid szünet után a tanulmánykötet szerkesztésének megfelelően műhelybeszélgetésekkel folytatódott, amelyeket az egyetem doktoranduszhallgatói vezettek. A *Közösség* című, gyakorlati teológiai fókuszú csoportot Kovács Viktor, az intézmény egyetemi lelkésze, a *Szövetség* című biblikus témájú szekciót Jasper-Makay Emese doktorandusz, az *Örökség* című rendszeres teológiai és egyháztörténeti műhelyt Nagy Szabolcs, a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze vezette.

Elejét venni az abúzusnak

Személyiségvédelem az evangélikus diakóniában

November 10.

Budapest – Az evangélikus diakónia személyiségvédelmi prevenció programjának háttéréről, céljairól és eddig elért eredményeiről rendezett konferenciát a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Diakóniai Bizottsága és a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Diakóniai Osztálya az egyház budapesti székházában. Krámer György lelkésznek, az országos iroda igazgatójának bevezetője után Fabiny Tamás püspök felelevenítette, hogy az evangélikus egyház milyen lépések mentén jutott el odáig, hogy 2021 júniusában az országos presbitérium egy személyiségvédelmi kódex összeállításáról hozott határozatot. Az általános irányelvnek a szeretetszolgálat területén való megjelenéséhez adott támpontokat Gregersen-Labossa György, az MEE Diakóniai Bizottságának elnöke. Kelemen Anna Gyöngy, a diakóniai osztály vezetője előadásában felelevenítette azt a folyamatot, amely

nek során az MEE elkötelezetté vált a személyiségvédelem iránt. Buda Annamária, a Sztehlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat intézményvezetője a pilotprogram során megélt tapasztalataikat osztotta meg a konferencia résztvevőivel. Johann Gyula, az Evangélikus Hittudományi Egyetem égisze alatt működő Diakóniai Képzési Központ vezetője a konferencia zárszavában arról szólt, hogy emberi világunkban, kapcsolatainkban a harmónia mellett mindig jelen van a diszharmónia is, az, amit célként tudunk kitűzni: hogy ne az legyen a hangosabb.

★ ★ ★

5. Szemelvények a Budavári Evangélikus Szabadegyetem előadásából

„Aki szemből látta az Istent”

Kamp Salamon Johann Sebastian Bach zenéjének teológiai mélységeiről

Január 9.

Kamp Salamon Kossuth-díjas karmester, a Luthéria ének- és zenekar karnagya, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professzora volt a budavári evangélikus szabadegyetem vendége január

9-én. Előadásában a lutheránus Johann Sebastian Bach – aki épp háromszáz évvel ezelőtt, 1723 tavaszán kezdte meg egyházzenei szolgálatát a lipcsei Tamás-templomban – zenéjének teológiai háttéréről szólva egyúttal a barokk mester személyes hitéletébe is betekintést nyújtott. Kamp Salamon előadásában Bach h-moll miséje, a Karácsonyi oratórium, valamint a Máté- és a János-passió zenei anyaga, valamint a korálirodalom adta a mélyreható zenei és teológiai elemzés alapját, amelynek révén nemcsak megérhetővé, hanem megtapasztalhatóvá is vált, hogy Bach zenéjében Luther és a lutheri ortodoxia felfogása Isten dicséretében és a szív felüdítésében találkozik. Bach mélyen hívó, lutheránus testvérünk volt, aki egészen közelről, „szemből láthatta Istent”, így lehet a zenéje „a teremtés tökéletességének hangzó képmása” – állapította meg Kamp Salamon.

59

A tapasztalat szavakat keres

Nényei Pál Petőfi verseinek nyelvfilozófiai kérdéseiről

Február 13.

Nényei Pál író, középiskolai tanár, *Az irodalom visszavág* című rendhagyó irodalomtörténeti könyvsorozat szerzője a Petőfi-emlékéhez kap-

csolódó előadásában a költő verseinek nyelvfilozófiai kérdéseit taglalta, közben pedig a jól ismert, az iskolai tananyagban szereplő versek új értelmezési lehetőségeivel is találkozhatott a hallgatóság. Néneyei Pál kifejtette, hogy a *Füstbement terv* egyszerűsége mögött alig érzékelhető az az abszurditás, hogy a költő, aki a szavak embere, édesanyja megszólításán gondolkodik. Ám valójában emögött a legbonyolultabb nyelvfilozófiai kérdés, a kimondás nehézsége húzódik meg. A közbeékeléssel nehézkessé tett mondat – „*Midőn, mely bölcsőm ringatá, / A kart terjeszti ki*” – a szavakkal való küzdelem megnyilvánulása. A szótlantul édesanyja ajkán gyümölcsként csüngő költő olyan helyzetben van, amikor már nem lehet szólni – magyarázta az előadó. A költőnek a *Mi a dicsőség?* című kétsorosáról szólva arra is figyelmeztetett, hogy a nagy művész nem indirekt módon, hanem következetesen gondolkodva jut el az evangéliumhoz. „A kereszténység az olvasás vallása, hiszen a Bibliával dolgozni kell. A szavakkal való küzdelemmel kezdődik a költészet. Ez a harc Jákob harca, hiszen a szó, a logosz az Isten” – zárta előadását Néneyei Pál.

Ház, színház és egyház

Gryllus Dorka hitről és művészetéről

Március 13.

Gryllus Dorka evangélikus művész az est házigazdájával, Fabiny Tamás elnök-püspökkel beszélgetett egyházzal, művészetéről, a művészek társadalmi szerepvállalásának fontosságáról és közéleti kérdésekről. Egyházi kötődéséről szólva kiemelte, hogy életében meghatározó szerepet játszott Takácsné Kovácsné Zelma – Zelma néni –, a Deák téri gyülekezet lelkésze, aki hosszú évtizedeken át vezette a közösség ifjúsági csoportját, amelynek szellemi igényessége és nyitottsága maradandó élményekkel gazdagította a közösség aktív tagjaként őt is. A művésznő, aki a színházi világban is nyíltan és örömmel vállalja evangélikus elkötele-

ződését, megfogalmazta, hogy számára ez leginkább a hitelesség felől közelíthető meg. A beszélgetés során Gryllus Dorka számos színházi és filmes munkájáról szó esett, némelyikből részletet is megtekinthettek a jelenlévők. Így került elő Anat Gov *Jaj, Istenem* című darabja is, amelyben a pszichológus szereplő „minden este dumál Istennel”, és amikor Isten egy terápiás ülésre érkezik hozzá, mindent visszahall ezekből a beszélgetésekből. A darab igazi erejét Gryllus Dorka is éppen ebben tapasztalta meg, hiszen az imádság bensőségessége számára is ezt jelenti: abban olyasmiről beszél az ember, amit sosem akar visszahallani. A számos személyes, családi, művészeti, társadalmi és egyházi témát érintő beszélgetést kérdések követték: Miért nem tudunk Istentől hitelesen beszélni? Miért riasztjuk el az embereket Istentől? Hogyan lehet úgy beszélni, hogy mindenki értse?

Követek nagypéntek küszöbén

Orosz István Holbein Követek című festményéről

Április 3.

Orosz István, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas grafikusművész előadásában a nagyheti időre tekintettel Hans Holbein (1497–1543) *Követek* című, 1533-ban született festményé-

nek rejtélyes üzeneteibe vezette be a jelenlévőket. A grafikusművész kiemelte, hogy a mű legfurcsább, anamorfózis technikával ábrázolt motívumát – a koponyát – csak megfelelő látószögéből vagy valamilyen optikai segédeszközzel láthatja pontos formájában a szemlélő. A polisyi kastély szalonjában, ahová a kép készült, a fogadásokon világos borokkal töltött poharakon át nézegethették a jólakott vendégek, és talán az optikai segédeszközt összekocintva ismételték a házigazda, Jean de Dinteville jelmondatát: *Memento mori!* – Emlékezz a halálra! Ezen a kompozíción meglepő jelenség áll elő: a felső polc éggömbje, a középső polc földgömbje és a szőnyegen lévő koponya egy tengelyre került, így az égi, a földi és az alvilági szféra olyan hármas láncolattá fűződik, hogy óhatatlanul eszünkbe ötlük a *Divina Commedia* hármassága: a paradicsom, a purgatórium és a pokol. Dante enciklopédikus műve és Holbein képe között egyébként több párhuzam is mutatkozik: az *Isteni színjáték* története 1300. nagypéntek napjának reggelén kezdődik, Holbein – illetve csillagász barátja, Nicolaus Kratzer – pedig a *Követeken* éppen 1533. április 11-ét, vagyis szintén nagypéntek napjának reggelét állította be a felső polc naptárán és időjelző eszközein. Minthogy Krisztus harminchárom évesen feszítettet meg, 1533-ban keresztthalála után éppen ezeröttszáz évvel készült a kép. Az összművészeti és intellektuális élményt jelentő kiváló színvonalú előadást a közönség kérdései és rövid beszélgetés követte.

Képzőművészet – építészet – szakralitás

Benczúr Emese és Benczúr László

Benczúr Emese képzőművész és Benczúr László építész, az Északi Evangélikus Egyházkerület tiszteletbeli felügyelője a művészet szakrális jellegéről tartottak előadást. Benczúr László rámutatott, hogy a középületek sorából hosszú időn keresztül kiemelkedett a templomépítészet, hiszen a temp-

lomok voltak a technikai fejlődésnek a kulcsai. Benczúr Emese pedig arról vallott, hogy a bibliai szövegek számára kézzelfogható, konkrét üzenetet hordoznak, és a kezdetektől központi szerepet kapnak a munkáiban. „Az, hogy egy-egy kimondott szó mennyire fedí az igazságot, már más kérdés. Ha valami le van írva, akkor sokkal inkább hihehető.” – fogalmazott.

Júdásról – őszintén

Fabiny Tamás könyvének bemutatója

November 13.

Júdás, az elveszett tanítvány című frissen megjelent könyvéről beszélgetett Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspökkel Jasper-Makay Emese, az Evangélikus Hittudományi Egyetem újszövetséges doktoranduszhallgatója. A beszélgetésben a püspök rámutatott, hogy ha Jézus nem tudta megmenteni a tanítványát életében, talán az örök életre meg tudta menteni, hiszen Jézus – ahogyan a hitvallásban is valljuk – alászállt a poklokra is. Az újszövetségi szövegek különbözőképpen ábrázolják Júdás halálát: Máté evangéliumában Júdás előbb hal meg, mint Jézus (Mt 27,3–10), míg az Apostolok cselekedetei szerint (ApCsel 1,16–19) akár hetekkel Jézus halála után. Az Újszövetségnek ez a színgazdagsága arra mutat rá, hogy Máté evangéliuma alapján lehet reménység arra, hogy Jézus szeretete utánanyúlt Júdásnak, míg az utóbbi – meglehetősen naturalisztikus képeivel – számos középkori elrettentő ábrázolásnak is alapot adott. A püspök utalt azonban egy 13. századi oszlopfő üzenetére is, amely azt ábrázolja, hogy Jézus, a jó Pásztor nyakába veszi Júdást, aki elárulta őt. Ennél magasabb erkölcsiség, istenség nem képzelhető el, hogy valaki a vállára veszi az árulóját: a jó Pásztor, Jézus az elveszett báránnyt, és vissza akarja vezetni a közösségbe az egyet a tizenkettő közül – zárta gondolatait Fabiny Tamás püspök.

„A hatalom szeretete nem a szeretet hatalma”

Bródy János és Fabiny Tamás az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatáról

December 11.

Bródy János Kossuth-díjas művésszel Fabiny Tamás elnök-püspök beszélgetett az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatához kapcsolódóan, melyet éppen 75 éve, 1948. december 10-én fogadott el az Egyesült Nemzetek Szervezete. Az alkalmon részletek hangzottak el az Illés-együttes 1971-ben megjelent *Human Rights* című lemezéről, amelyen a zenekar a deklaráció szövegét dolgozta fel beatoratórium formájában. Bródy János többek között kifejtette, hogy a művészet az értékek és a gondolatok kódolásáról is szól, amelyeket a befogadó bensőleg dekódol, így valójában őbenne jön létre az alkotás. A művész elképzeli egy helyzetet, amely sűríti a lelkiállapotát, és egy képet alkot belőle, amelyről azt reméli, hogy a hallgatóban is olyan érzéseket vált ki, mint benne.

★ ★ ★

6. Kapcsolatban vagyunk: Külügyi hírek

Önkéntesség az egyházi szolgálatban – finn és magyar tapasztalatok

Február 27.

Budapest – Az önkéntességnek a finn és a magyar egyházban betöltött szerepéről rendezett közös szemináriumot a FinnAgora és a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Országos Irodájának Ökumenikus és Külügyi Osztálya a budapesti Finn Nagykövetségen. A rendezvényen részt vett Pertti Anttinen finn nagykövet és Fabiny Tamás elnök-püspök is. Az esemény bevezető részében a nagykövet és Anneli Temmes, a FinnAgora ügyvivő igazgatója, valamint Fabiny Tamás püspök köszöntötte a vendégeket. Az önkéntesség témájában a

finn egyház szempontjait Anna-Maija Viljanen-Pihkala helsinki lelkész, a magyar tapasztalatokat Szidoly Roland, az MEE Országos Irodája Gyülekezeti és Missziói Osztályának gyermek- és ifjúsági munkaágvezetőjének előadása foglalta össze. A rendezvény második részében a jó gyakorlatokról szóló panelbeszélgetésre került sor, amelyet Cselovszkyné Tarr Klára, az MEE Országos Irodája Ökumenikus és Külügyi Osztályának vezetője moderált. Záró összefoglalójában Anneli Temmes igazgató elmondta: „Reménységünk, hogy ezen a téren is tanulhatunk egymástól, és beépíthetjük a közös önkéntes tevékenységeket a testvérgyülekezetek közötti kapcsolattartásba.”

Német és magyar teológushallgatók egymás között

Március 17.

Budapest – Budapestre szervezett tanulmányi kirándulást német teológushallgatók számára a Gusztáv Adolf Segélyszervezet Enno Haaks főtitkár vezetésével. A Heidelbergből, Tübingenből, Göttingenből, Mainzából, Halléből és más egyetemi városokból érkezett fiatalok ellátogattak a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének Püspöki Hivatalába, és felkeresték az Evangélikus Hittudományi Egyetemet is. Az áhítat után Fabiny Tamás elnök-püspökkel és Cselovszkyné Tarr Klárával, az országos iroda ökumenikus

és külügyi osztályának vezetőjével beszélgethettek a vendégek. Egyházunk egyetemét Angyal-Cseke Csaba teológushallgató vezetésével keresték fel, a délutánt Domokos Ildikónak, az ökumenikus és külügyi osztály referensének kalauzolásával töltötték. A Jávori Fülöp negyedéves teológushallgató által előkészített és vezetett interaktív beszélgetésen a magyar evangélikusság mindennapjairól kérdezhettek a német vendégek. Rövid előadást tartott az egyetemről, az itt zajló teológiai képzésről, az intézmény történetéről Balogné Vincze Katalin, a Valláspedagógiai Tanszék tudományos segédmunkatársa, Hafenschner Károly professzor, a Gyakorlati Teológiai Tanszék vezetője és Korányi András, az Egyháztörténeti Tanszék professzora.

Megosztó kérdésekről is bátran, tisztelettel

Felkészültek Krakkóra az európai evangélikus egyházak

Március 21–24.

64

Oxford – A hivatalosan alig több mint ötszáz lelket számláló Nagy-britanniai Evangélikus Egyház meghívására közel száz delegált és összesen százötven résztvevő vett részt a világszövetség szeptemberi krakkói nagygyűlését előkészítő európai előgyűlésen. A Magyarországi Evangélikus Egyházat Fabiny Tamás elnök-püspök és Cselovszky-né Tarr Klára az ökumenikus és külügyi osztály vezetője képviselte. Az LVSZ tanácsának tanácsadójaként és az előgyűlést előkészítő munkacso-

port tagjaként hivatalból Balicza Klára külügyi referens is jelen volt. Az előgyűlésnek kettős feladata volt: egyrészt a delegáltakat felkészítésében a nagygyűlésre mind tematikus, mind ügyrendi szempontból, másrészt lehetőséget biztosított a régiók számára, hogy a nagygyűlés témáját saját helyzetük tükrében vizsgálják, és meghatározzák azokat a súlypontokat, amelyeket a nagygyűlés figyelmébe szeretnének ajánlani. A találkozó programjában helyet kapott az ukrajnai háború kérdése is. Az LVSZ bemutatta azokat a projekteket, amelyeket a tagegyházak segítségével a menekültek megsegítése érdekében hoztak létre. A személyesen jelen lévő Pavlo Shvarts ukrán püspök pedig az ottani helyzetről, a gyülekezetek életben maradásáról és a nemzetközi támogatás szükségességéről számolt be. A találkozó résztvevői záródokumentumban foglalták össze a legfőbb tanulságokat és a nagygyűlésnek szóló üzenetüket. A nyilatkozat és az elfogadását megelőző hozszaszadalmas vita tükrözi, milyen sokfélék a három európai régió egyházai, és mennyire széles skálán mozog azoknak a témáknak a sora, amelyeket az egyes tagegyházak, illetve csoportok fontosnak tartanak. Ugyanakkor az éghajlati válság, a koronavírus-járvány okozta elszigetelődés, a gazdasági visszaesés, a diszkriminációs folyamatok és az egyháztagok számának csökkenése mindenkit egyaránt érintenek.

Kétszer is ülésezett a Martin Luther Bund elnöksége

Március 30. – április 1. és November 16.–18.

Nürnberg – Az Erfurt melletti Neudietendorfban tartotta éves közgyűlését a Martin Luther Bund vezető testülete. Az európai és a dél-amerikai kisebbségi egyházakkal való általános kapcsolattartás mellett most elsősorban az ukrajnai és a többi posztszovjet államban működő kis evangélikus egyházak támogatása volt a téma. A cél az európai

kisebbségi evangélikus egyházak teológiai és anyagi támogatása. A szervezet munkájának különlegessége az egykori Szovjetunió területén élő evangélikus közösségek életének figyelemmel kísérése. Egyebek mellett arról is tájékoztatást kaptak a résztvevők, hogy a Hegyi-Karabahból menekülni kényszerült örmények között evangélikus testvéreink is voltak.

Sztehlo Gábor emléke Svájcban

Május 26–29.

Hasliberg – A svájci magyarok körében előbb konferenciát rendeztek Sztehlo Gáborról, majd a pünkösdi istentisztelet keretében emlékeztek az önfeláldozó szolgálatot vállaló evangélikus lelkészre. Fabiny Tamás püspök igehirdetésében a jó Pásztorról szólt, a liturgiát Kalinczák Balázs evangélikus és Vályi-Nagy Ágnes református lelkész végezték. A templom falán, amelyben Sztehlo 1963 és 1969 között szolgált, emléktáblát helyeztek el. Az alkalmon a család képviselőiben részt vett Sztehlo Gábor egyik unokája, Sascha Stehlo és felesége, valamint Czukor József nagykövet. Ezt követően Interlakenben emlékeztek meg Sztehlo Gáborról abból az alkalomból, hogy 49 éve tért meg Urához.

Egy test, egy lélek, egy reménység

Együttműködési megállapodást kötött a Magyarországi és a Nigériai Evangélikus Egyház

Június 5.

Budapest – Szorosabbra fűzi kapcsolatát a Magyarországi Evangélikus Egyház és Krisztus Nigériai Evangélikus Egyháza. A testvéregyházi szerződést Fabiny Tamás elnök-püspök, Pröhle Gergely országos felügyelő és Panti Filibus Musa nigériai érsek – aki együttal a Lutheránus Világszövetség

elnöke is – írta alá az északi egyházkerület püspöki hivatalában. Fabiny Tamás köszöntőjében 2Kor 13,13 alapján hangsúlyozta, hogy mai világunkban, ahol annyiszor hiányzik a kegyelem és a szeretet, fontos, hogy meg tudjuk hirdetni azt a kegyelmet, amely Isten kegyelme, és azt a szeretetet, amely Jézus Krisztus szeretete. A kegyelem és a szeretet mellett a harmadik elem, a közösség is nagyon lényeges, hiszen a Szentlélekkel való közösség az, ami az egyházat létrehozza. Musa Panti Filibus pedig azt emelte ki, hogy az együttműködés arra az alapra épül, hogy egy test, egy lélek vagyunk, és egy reménység tart bennünket össze, ez az együttműködés pedig egy nagyobb evangélikus hálózat részévé tesz bennünket. A szerződés aláírása utáni záróbeszédében Pröhle Gergely országos felügyelő elmondta: nagyon fontos ennek az együttműködésnek a hírét vinni, rávilágítva arra, hogy az nem csupán formalitás.

Itt az idő!

Harmincnyolcadik alkalommal szervezték meg a Kirchentagot

Június 7–11.

Nürnberg – Csordultig megtelt a belváros a világ minden tájáról érkezett evangélikusokkal. A 38. Kirchentag – a német evangélikus egyház két évenként megrendezett, de a világjárvány miatt leg-

utóbb 2019-ben megtartott – rendezvényének nyitó istentiszteletén Heinrich Bedford-Strohm bajor tartományi püspök prédikált. A nyitónap estjén a szervezők a nemzetközi résztvevőkre is gondoltak. A Német Nemzeti Múzeumban (*Germanisches Nationalmuseum*) zenés ismerkedési este invitálták a külföldről érkezőket. A magyar résztvevőket Cselovszkyné Tarr Klára, egyházunk külügyi és ökumenikus osztályának vezetője köszöntötte. A kétévente megszervezett német protestáns egyházi napok gazdag programkínálatához többféle módon járultak hozzá a magyarországi evangélikusok, még a találkozó lebonyolítását segítő önkéntesek csapatát is erősítette egy tízfős diákcsoport. A nemzetközi találkozó vasárnap délelőtt tartott záró istentiszteletén közel húszezren vettek részt. Az alkalmon Quinton Ceasar dél-afrikai származású fiatal lelkész prédikált az alsó-szászországi Wiesmoorból, aki beszédében az anyagi, rasszbeli és nemi identitásbeli kirekesztés ellen is felemelte szavát.

Látogatók Amerikából

Június 16.

Budapest – Az Északi Evangélikus Egyházkerület testvéri kapcsolatot ápol az amerikai északkelet-iowai evangélikusokkal (Northeastern Iowa Synod, ELCA). Ennek az együttműködésnek a keretében Mark L. Yackel-Juleen professzor, a Wartburg Seminary oktatója vezetésével kis csoport látogatott el a püspöki hivatalba.

„Láttam azokat, akik legyőzték a fenevadat”

Először járt magyar püspök ukrán háborús zónában

Június 17–20.

Odessza – Elsőként utazott magyar egyházi vezető Kárpátalján túlra, mióta tavaly februárban Oroszország megtámadta Ukrajnát. Fabiny Tamás püspök kisinyovi kitérővel látogatta meg a délukrán hittestvéreket. A látogatás célja azért a Fekete-tenger partja volt, mert a 19. század fordulóján

Nagy Katalin cárnő erre a területre hívott német – elsősorban szász – telepeseket, akik döntően lutheránusok voltak. Június harmadik vasárnapján Fabiny Tamás nemcsak magyar püspökként, hanem az Erlangen központú Martin Luther Bund elnökeként is hirdette Isten igéjét az odesszai Szent Pál evangélikus templomban. Igehirdetésében hangsúlyozta: „Erőt szeretnék meríteni a hitetekből és a helytállásotokból. Tudom, hogy nemcsak a jelenben, hanem a múltban is milyen sok küzdelmek voltak.” A magyar nyelven elmondott ároni áldás előtt megható volt az úrvacsora közös ünneplése: az odesszai evangélikusok az oltárt körülállva az ukrán és a magyar lelkésztől vették az ostyát és a bort, majd egymás kezét fogva közös imádság következett. Fohászokdtek honfitársaiért, akik pár órányi autóútra a Szent Pál-templomtól talán ugyanezt teszik, csak éppen a fronton.

Egy test, egy lélek, egy reménység

A Lutheránus Világszövetség tizenharmadik nagygyűlése

Szeptember 13–19.

Krakkó – Tizenharmadik alkalommal ülésezett a Lutheránus Világszövetség nagygyűlése, amely a szervezet elsődleges és legfőbb döntéshozó testülete, amely a legteljesebben képviseli a szervezetet.

hez tartozó egyházak közösségét szerte a világon. A Magyarországi Evangélikus Egyház delegáltjai Cselovszkyné dr. Tarr Klára, Mesterházy Balázs és Németh Kitti ifjúsági delegált voltak. Fabiny Tamás elnök-püspök a nagygyűlést előkészítő nemzetközi bizottság elnökeként, Balicza Klára a leköszönő tanács tanácsadójaként, Pap Kinga Margitta a nagygyűlés istentisztelet-előkészítő bizottságának elnökeként hivatalból vettek részt a nagygyűlésen. Ittész Klára stewardként, Nagy Panka pedig az LVSZ diakóniai fókuszú „conviviality” munkacsoportjának tagjaként volt jelen Krakkóban. Az előadások között figyelemre méltó volt Tomáš Halík cseh katolikus teológus felszólalása, aki a misszióról, mint az egyház egyetemes küldetésének betöltéséről, a kortárs kihívásokra való válaszadásról és a politikai hatalommal való összefonódás veszélyeiről is beszélt. Fontos esemény volt az is, hogy a nagygyűlés harmadik napján a küldöttek ellátogattak az egykori koncentrációs táborban található emlékműhöz és a múzeumba. A nagygyűlésen a diakóniai és ökumenikus elkötelezettségéről ismert Henrik Stubkjær dán püspököt választották a Lutheránus Világszövetség új elnökévé. Fabiny Tamás püspök pedig a szervezet közép-kelet-európai régiójának alelnöke és a negyvennyolc tagú Tanács tagja lett.

A reménység és a bátorítás jele

Norvég-magyar találkozó a konfirmáció és az elköteleződés jegyében

Szeptember 28.

Budapest – Kétoldalú, norvég-magyar gyakorlati teológiai konferenciát rendeztek az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Az esemény a Norvég Egyház Møre Egyházkerületének és a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Evangélikus Egyházkerületének mintegy két évtizedes testvérkapcsolati együttműködése révén valósult meg. Az Ingeborg Midttømme püspök és Tormod Remøy lelkész vezette norvég delegáció egy héten át élvezte az északi egyházkerület gyülekezeteinek

vendégszeretetét. A konfirmáció és az elköteleződés évéhez kapcsolódó konferencia első szekciójában a nemzetközi konfirmációs kutatás eredményeiről hallhattak a résztvevők, a konferencia második részében pedig a liturgikus és valláspedagógiai szempontok domináltak, majd az előadások után kerekasztal-beszélgetés következett. A norvég delegáció tagjaként a püspök asszonnyal hazánkba érkezett öt lelkész és három hittanár vasárnap a vendéglátó gyülekezetekben, többek között Kelenföldön, Tokajban, Dunakeszin és Szentendrén szolgált. Látogatásuk alkalmat adott arra is, hogy a kötetlen találkozások mellett egyházunk diakóniai és misszió munkáját is megismerjék. A püspök a Dévai Fogadóban is látogatást tett, majd személyesen is találkozott ukrán menekültekkel, vasárnap pedig a budakeszi evangélikus templomban szolgált igehirdetéssel.

Kilencvenkilenc év testvérek között

Finn-magyar egyházvezetői találkozó

Október 16.

Helsinki – Testvérkapcsolati szerződést kötött egymással a Finnországi és a Magyarországi Evangélikus Egyház. Az ünnepélyes eseményre istentisztelet keretében került sor a helsinki dómban. A ceremónia apropóján szervezett egyházvezetői látogatás során a magyar delegáció tagjai – Fabiny Tamás, Kondor Péter és Szemerei János püspökök, Pröhle Gergely országos felügyelő, Krámer György országos irodaigazgató és Cselovszkyné dr. Tarr Klára, az ökumenikus és külügyi osztály vezetője – egyúttal a finn evangélikusok mindennapjaiba is betekintést nyertek. Az egyházvezetői látogatás során nagy jelentősége volt annak, hogy a finnországi magyar nagykövet, Breuer Klára fogadást adott a két egyház szerződés-kötésének tiszteletére. Az egyházvezetői találkozó során a Finnországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának munkatársai – Tuula Vinko oktatási referens, a közösségi média szerkesztéséért felelős Tuula Putkinen, Ari Ojell külügyi referens, valamint a Kotimaa

evangélikus hetilap szerkesztője, Freija Özcan és a finnországi Ökumenikus Tanács kommunikációs koordinátora, Suvi-Tuulia Vaara – mutatták be tevékenységüket. Kiemelkedő szerepet kapott az intenzív megbeszélések között az egyház és a válás szerepe a kisgyermekkorban.

Őrsékváltás a bajor evangélikus egyház élén

Október 28–29.

Nürnberg – Egyedülálló esemény, hogy ugyanazon az istentiszteleten búcsúztatták el a nyugdíjba vonuló Heinrich Bedford-Strohm tartományi püspököt, és iktatták be utódját Christian Kopp személyében. A nürnbergi Lorenzkirchében tartott istentisztelet meghatározó jelenete volt, ahogy a távozó Heinrich Bedford-Strohm keresztjét az új püspök, Christian Kopp vette át. Az ünnepi alkalmon a társegyházak és az ökumené képviselőiben több tucat egyházi vezető vett részt, de jelen volt Markus Söder bajor miniszterelnök is. Egyházunk nevében az istentisztelet előestéjén tartott fogadás keretében Fabiny Tamás elnök-püspök köszöntöt-

te a két püspököt. Beszédét erre a kettős gondolatra fűzte fel: „Béke az érkezőnek, áldás a távozónak.” Az istentisztelet élő adásban közvetítette a BR 1 tévécsatorna.

Ülésezett a Lutheránus Világszövetség végrehajtó bizottsága

November 14–17.

Genf – Néhány napos munkaülést tartott a Lutheránus Világszövetség Végrehajtó Bizottsága, amelyen a hetvenöt millió evangélikust tömörítő szervezet alelnökeként vett részt Fabiny Tamás püspök. Az Ökumenikus Központban istentisztelettel kezdték meg a közös munkát, majd Henrik Stubkjaer elnök és Anne Burghardt főtitkár irányításával értékelték ki a szeptemberi krakkói nagygyűlést, valamint meghatározták a következő hét esztendő feladatait. A bizottság mandátuma a következő nagygyűlésig, 2030-ig tart. Ez egyházunk jubileumi éve is lesz, hiszen akkor emlékezünk majd meg az Ágostai hitvallás benyújtásának 500. évfordulójáról.

★ ★ ★

7. Pillanatfelvételek a püspöki szolgálatokból

Kétszáz éve keresztelték Petőfit

Újévi istentisztelet Kiskőrösön

Január 1.

Kiskőrös – Petőfi Sándor pontos születésnapja körül ma is folyik a szakmai vita, az azonban biztos – a keresztelési anyakönyv tanúsága szerint –, hogy keresztelésére 1823. január 1-jén került sor a kiskőrösi ágostai hitvallású gyülekezet templomában. Ezért a keresztelés kétszáz éves évfordulóján és helyszínén ünnepi istentisztelettel csatlakozott az evangélikus egyház a *Petőfi 200* elnevezésű országos rendezvénysorozathoz, valamint a kiskőrösi Petőfi-szilveszterhez. Igét hirdetett Fabiny Tamás püspök, a liturgiában Arató Lóránd, a Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség lelkésze szolgált. Az alkalmon bemutatták a Petőfi Sándor kereszteléséről szóló eredeti anyakönyvet is, amelyet kétszáz éve őriznek a helyi evangélikusok.

Teológia az egyház szolgálatában

*Beszélgetés Karner Károly professzor
leszármazottaival a soproni teológiáról*

Május 25.

Budapest – A egyetemi fokú lelkészképzés százéves évfordulója alkalmából rendezett programsorozat részeként Fabiny Tamás püspök vezetett pódiumbeszélgetést az Evangélikus Országos Múzeumban. A beszélgetés résztvevői a soproni teológiai fakultás egykori professzorának, Karner Károlynak leszármazottai – lánya, Karner Gyöngyi és unokája, Kis Péter – voltak. A személyes emlékek felidézése mellett a beszélgetésben arról is szó

esett, hogy a professzor meggyőződése volt, hogy a teológiai tudomány és kutatás eszközeit az egyház szolgálatába kell állítani.

Emléktáblát avattak Újbudán Sztehlo Gábor tiszteletére

Május 30.

Budapest – A gyermekmentő evangélikus lelkész szülőházánál emlékeztek meg Sztehlo Gáborról. Az ünnepségen elsőként László Imre polgármester köszöntötte a résztvevőket. Fabiny Tamás püspök beszédében hangsúlyozta, pünkösöd idején Svájcban szintén emléktáblát avattak Sztehlo Gábor emlékére, aki egész életében „jó pásztorként” védte az árva, rászoruló, fogyatékkal élő gyermekeket. Az ünnepség a Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnázium tanulójának zenés előadásával folytatódott. Az előadást Merényi Zsuzsanna, a Sztehlo Gábor Gyermek- és Ifjúságsegítő Alapítvány kuratóriumi elnökének köszöntése követte, és Előd Nóra, Sztehlo Gábor által a második világháború idején mentett Sztehlo-gyermek beszéde zárta.

Találkoztak a három legnagyobb hazai keresztény egyház püspökei

Szeptember 26.

Budapest – A szokásoknak megfelelően az idén is megtartották a három legnagyobb magyarországi keresztény egyház püspökeinek találkozóját, amelyre a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia székházában került sor. A megbeszélésen a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Állandó Tanácsának tagjai, a Magyarországi Református Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház vezetői véleményt cseréltek a három egyházat érintő aktuális kihívásokról, és megerősítették a testvéri párbeszéd fontosságát. Áttekintették a demográfiai helyzetet, ezzel összefüggésben tájékoztak a népszámlálás adataival kapcsolatban. A köznevelést övező vitákban szükségesnek tartják az erkölcsi nevelés súlyának növelését, a pedagógusok társadalmi megbecsülését, valamint bérük sürgős és érdemi rendezését. Fontosnak tartják, hogy a határon túli magyar közösségek gyermekeiket anyanyelvükön taníthassák. Ismét felhívták a figyelmet a béke fontosságára, hiszen a háború sosem lehet a béke és az igazságosság megteremtésének eszköze.

Két lelkész adott számot a parókusi alkalmassági vizsgán

Október 11.

Budapest – Megállta a parókusi vizsgálatot Nagy Szabolcs Roland, a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség és Sztyéhlik Csaba, a Sámsonházi Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze. Alkalmasságukról az Északi Evangélikus Egyházkerület székházában adtak számot. A bizottság az egyházkerület püspökéből és felügyelőjéből, az érintett egyházmegyék espereséből, az érintett egyházközségek felügyelőjéből, valamint a budavári egyházközség felügyelőjéből állt. A vizsgálat alkalmával a lelkészek először az előre beadott anyagokról számoltak be, illetve válaszoltak a felmerült kérdésekre. A második részben a vonatkozó egyházzajogi, liturgiai kérdések megválaszolásá-

val különböző, a gyülekezetben felmerülő szituációk megoldását mutatták be, ezzel bizonyították felkészültségüket. Sikeres parókusi vizsgálatuk után mostantól parókus lelkészé válhatnak.

Esti áhítat a Luther Otthonban

November 7.

Budapest – A Luther Otthonban tartott áhítatot Fabiny Tamás püspök az év igéje alapján – „Te vagy a látás Istene” (1Móz 16,13) – majd a közösségben szokásos „Hogy vagy?”-körben is részt vett. A találkozás öröme túl Gombkötő Beáta egyetemi lelkésszel és a hallgatókkal már a következő alkalom témáját is megtervezték.

Elsőéves teológusok a püspöki hivatalban

November 28.

Budapest – Régi hagyomány, hogy az Evangélikus Hittudományi Egyetem elsőéves lelkész és hittanár szakos hallgatói látogatást tesznek a püspöki hivatalban. Az új évfolyam Kovács Viktor egyetemi lelkész vezetésével érkezett. Az áhítat és a kölcsönös bemutatkozás után Fabiny Tamás püspök beszámolt az egyházkerület életéről, majd játékos vetélkedőre került sor. A pizzázást követően pedig az elnök-püspök minden hallgatónak átadta azt az alapvető szakkönyveket tartalmazó könyvcsomagot, amellyel az egyházkerületek a teológiai tanulmányok megkezdését igyekeznek segíteni.

Johannita lovagok a püspöki hivatalban

November 29.

Budapest – Ódor László tagozatvezető javaslatára a johannita lovagrend közösségét láthatta vendégül a püspöki hivatal. A bensőséges együttlét keretében a névadó Keresztelő Jánosról tartott áhítatot Fabiny Tamás püspök, majd az egyházkerület életéről is szólt. A lovagok kérésére bemutatta és dedikálta a Luther Kiadónál frissen megjelent *Júdás, az elveszett tanítvány* című kötetét. Az alkalmon Tomcsányi István kommandátor vezetésével igen sokan részt vettek.

Ökumenikus istentisztelet a Sziklatemplomban

December 4.

Budapest – Szent Borbála a katolikus egyházban egyebek mellett a bányászok, kohászok, tűzérek, építészek és harangöntők védőszentje. Régi hagyomány, hogy ezen az ünnepen ökumenikus istentiszteletet tartanak a különleges szépségű Gellért-hegyi Sziklatemplomban. Ezen az alkalmon Fabiny Tamás püspök Csóka János pálos tartományfőnökkel és Tanító Péter felvidéki református lelkésszel szolgált közösen. A püspök igehirdetésének alapigéjét a 130. zsoltár adta.

Keresztény Roma Szakkollégium püspöki tanácsának alakuló ülése

December 13.

Budapest – 2011 óta részt veszünk a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat munkájában. Kezdetétől fogva működik egy evangélikus intézmény

Nyíregyházán, az elmúlt években pedig Pécsen is alakult egy újabb közösség. A fenntartó egyházak képviselőiben alakult meg a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat püspöki tanácsa. A tanács első elnökének Balog Zoltán református püspököt választották.

8. Közgyűlések az egyházkerületben

Az új hajtásokra figyelve

Március 3.

A jövő építésének jegyében ülésezett az egyházkerület közgyűlése. Az alkalmat nyitó áhítatában Hulej Enikő, a Filadelfia Evangélikus Egyházközség Kisvárdán gyülekezetplántáló szolgálatot végző lelkésze keresztény küldetésünkre, az evangélium hirdetésének fontosságára hívta fel a figyelmet. A közgyűlést Fábri György egyházkerületi felügyelő nyitotta meg és vezette le. Első napirendi pontként az egyházkerület elnökségének 2022. évi jelentését hallgatták meg a jelenlévők. A második napirendi pont a gyülekezetplántáló lelkészek szolgálati beszámolója volt. Az érintett esperesekkel és az anyagyülekezetek lelkipásztoraival közösen részletezték az elmúlt időszakban elvégzett munkájukat. Győri János Sámuel a Budakalászon és Pomázon, Eszlényi Ákos a Kistar-

csán és Kerepesen, Hulej Enikő pedig a Kisvárdán folyó közösségépítésről adott hírt. Mindhárom beszámoló a koronavírus-járvány okozta nehézségek, a létszámcsökkenés melletti egyéb nehezítő tényezők ellenére arról szólt, hogy van öröme a szolgálatuknak, és vannak új emberek a meghirdetett alkalmakon. A kis gyülekezetek kezdenek éledni, új hajtásokat hozni. Az anyagyülekezetek részéről Horváth-Hegyí Olivér szentendrei, Kendeh K. Péter csömöri és Malik Péter Károly nyírteleki (Filadelfia gyülekezet) lelkészek azt mondták el, hogy milyen infrastruktúra áll a plántáló lelkészek rendelkezésére, hogyan tudnak együttműködni, és milyen a kapcsolata az induló gyülekezetnek az anyagyülekezettel. Az elhangzottakat a három érintett egyházmegye esperese – Keczkó Pál (Budai Evangélikus Egyházmegye), Mekis Ádám (Észak-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye) és Zsarnai Krisztián (Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye) – további részletekkel egészítették ki. A harmadik napirendi pontban a közelgő, 2024-ben esedékes általános tisztújító választásokra való felkészülésről esett szó. Fábri György arra biztatta az egyházmegyék vezetését, hogy foglalkozzanak a kérdéssel gyülekezeti és egyházmegyei szinten is. Következő napirendi pontként Fabiny Tamás püspök szolgálati idejének meghosszabbításáról döntött a testület. Az egyházkerület püspöke ugyanis 2024-ben betölti a hatvanötödik életévét; az egyházi törvények szerint ezután két évet szolgálhat még, ha a közgyűlés jóváhagyja a hosszabbítási szándékát. A

közgyűlés rövid beszélgetés után egyhangúlag a püspök szolgálatának meghosszabbítása mellett döntött. Az ötödik napirendi pontban a Borsod-Hevesi Evangélikus Egyházmegye életének, gyülekezeteinek nehézségeiről tárgyalt a közgyűlés. A településeket érintő elvándorlás hatványozottan érinti ezt a területet. A közgyűlés egy munkacsoport felállításáról döntött, amely helyi szinten vizsgálja a problémát, és az őszi közgyűlésen megoldási javaslatokat terjeszt elő. A Találkozó Veled egyházkerületi nap szervezéséről Nagy Ádám püspöki titkár számolt be, aki a jelenlévőket arra biztatta, hogy hirdessék az eseményt, hívogassák a gyülekezeti tagokat a május 13-án Csömörön megrendezendő találkozóra. Az egyéb napirendi pontok között Bak Péter beszámolója hangzott el a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat tevékenységéről, valamint az egyházkerületi üdülési támogatásokról. A kerületi közgyűlést Fabiny Tamás püspök imája zárta.

„Megvizsgálom őket...” (Jer 9,6b)

December 1.

A püspöki hivatalban tartotta közgyűlését december 1-jén az Északi Evangélikus Egyházkerület. A beszámolók, előterjesztések előtt történelmi visszatekintést is meghallgathattak a küldöttek. Nyitóáhitatában Babka László, az Észak-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye megbízott esperese az Útmutató aznapi ószövetségi ígéje alapján hirdette az ígét: „*Megolvasztom, megvizsgálom őket, mi mást tehetnék népemmel?*” (Jer 9,6b) A Fábri György egyházkerületi felügyelő vezette ülés első napirendi pontjaként az egyházmegyei elnökségek számoltak be a tavaszi egyházkerületi közgyűlés óta lezajlott eseményekről. Történelmi

visszatekintésében Fabiny Tamás püspök – a hetvenötödik évforduló kapcsán – 1948-nak az egyházat súlyosan érintő eseményeit idézte fel: többek között az egyházi iskolák államosításáról, Ordass Lajos püspök félreállításáról hallhattak a közgyűlés résztvevői. A Borsod-Hevesi Evangélikus Egyházmegye működését érintő kérdések továbbgondolására munkacsoport állt fel a tavaszi közgyűlés határozata alapján; a munkacsoport működéséről Buday Barnabás esperes számolt be. A lelkesi életpályamoddelle kapcsolatos kérdésekkel Nagy Ádám püspöki titkár előterjesztése alapján foglalkozott a közgyűlés, illetve beszámoló hangzott el az egyházkerületi ügyész megüresedett posztjának betöltéséről. A 2022. évi népszámlálásnak az egyházkerülettel, illetve az egyházmegyékkel kapcsolatos adatait Fábri György egyházkerületi felügyelő ismertette. Bak Péter beszámolt a Gusztáv Adolf Segélyszolgálatnak a kerületben végzett ez évi tevékenységéről, valamint az egyházkerületi üdülések támogatásáról. Zárásként Ittész-Venásch Eszter püspöki referens adott áttekintést az egyházkerület idén májusban Csömörön megrendezett Találkozó Veled egyházkerületi napjáról, illetve bemutatta a 2024-es egyházkerületi nap tervezetét.

★ ★ ★

9. Az egyházkerületi elnökség jelentései

Püspöki jelentés

Meggyökerezve, építkezve, megerősödve

DR. FABINY TAMÁS • PÜSPÖK
(ÉSZAKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET)

Feladatomban az elmúlt évről való számadás, de elkerülhetetlen, hogy érintsem a 2024-es év néhány történéseit is. Olyan időket élünk, amelyek az egyházunk jövője szempontjából meghatározók lehetnek. Fontos ezért, hogy Isten iránti alázattal, az ökumenikus szolidaritást sem feledve tanuljunk olyan jelenségekből, amelyek széles körben foglalkoztatják az egyházi és társadalmi közvéleményt.

De kezdjük a 2023-as évvel! Szolgálatomra nézve különlegesnek érzem annak legelejét és legvégét. Január elsején reggel a kiskörösi templomban prédikáltam, abban a templomban, ahol 200 évvel korábban megkeresztelték Petőfi Sándort. Felemelő volt ez az alkalom, hiszen a magyar történelem egy kimagasló, ráadásul evangélikus személyiségére emlékezhettünk. December 31-én pedig Kárpátalján szolgálhattam, egy olyan magyar közösségben, amely immár második éve szenved el egy brutális háború borzalmait. A múlt magasztossága és a jelen próbatételei ismeretében mi mégis a jövőre irányulva végezzük szolgálatunkat. Hi-

szem, hogy az Úristennek terve van velünk, és az ő munkatársai lehetünk, ezért egy olyan ígét választottam, amely kifejezi a múltban gyökerező, de mégis a jövőre irányuló törekvéseinket. *„Gyökerezetek meg és épüljete fel őbenne, erősödjete meg a hit által, amint tanultátok, és hálaadásotok legyen egyre bőségebb.”* (Kol 2,7)

Meggyökerezve

Néhány éve indítottuk el a gyülekezetplántáló-programokat. Örömmel tapasztalom, hogy Szentendre környékén (Budakalászon és Pomázon) milyen szép eredményeket hozott máris ez a program. Személyesen is végezhettem itt szolgálatot. Hasonlóképpen volt alkalmam személyesen tájékozódni a kistarcsai és kerekesi plántálásról is. A népszámlálás helyi adatai ismeretében mondhatjuk: teljesen indokolt ennek a munkának a folytatása. Mai közgyűlésünkön további plántálási lehetőségeket fogunk megvizsgálni, ezek nagyobb

része Budapest agglomerációjához kötődik. Tapasztalatunk, hogy a budai oldalhoz kötődő agglomeráció valamivel talán könnyebb terület, mint ha ott gyorsabban lehetne eredményeket elérni. Vizsgáljuk meg, miként fejleszthetnénk a budaörsi vagy budafoki gyülekezet jelenlegi szórványaihoz kapcsolódó plántálást, de ne feledkezzünk meg a gazdaságilag és szociológiailag hátrányosabbnak tűnő Pest megyei területekről sem. Gyál, Vecsés, Gyömrő mellett azokkal a közösségekkel is kell foglalkozni, amelyekben a népegyházi keretek visszaszorulásával a hagyományos evangélikusság nehezebben szólítható meg, ugyanakkor a beköltözők talán tartalékot jelentenek, példának okáért Péterire vagy Mendére gondolok. Öröm, hogy a plántálási gondolat megfogalmazódott Olcsva esetében is.

A meggyökerezés alcímhez sorolom a lelkészutánpótlás és általában a lelkipásztori hivatás gondozásának kérdését is. Zsinati szinten is elkezdünk foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy mit tehetnénk a gyakran jelentkező bajok orvoslásáért. Óvnék attól, hogy a felelősség tekintetében érintettek egymásra mutogassanak, inkább azt nézzük meg: hogy mit tehetnénk közös összefogással? Az EHE-n folyó munka és a lémmel által biztosított keretek csak a jéghegy csúcsát jelentik. A gyülekezetekben zajló elkötelezett hitoktatás, a konfirmáció komolyan vétele, és a rendszeres ifjúsági alkalmak mindenképpen előfeltételei annak, hogy egyáltalán jelentkezzenek érdeklődők a teológiára. A tavalyi és ideai tematikus évek ebben sokat segítettek. Az egyetemen tanulók hivatástudatban való elköteleződése sem csak az ott oktatók munkájával függ össze, hanem a küldő lelkipásztorok vagy iskolalelkészek felelőssége is. Ismételten szorgalmazom, hogy az egyes egyházmegyék folyamatosan tartsák számon a maguk teológushallgatóit, valamint változtatlanul törekszem arra, hogy az egyházkerület is az első pillanattól fogva magáénak tekintse a hallgatókat. Ezért korántsem csak hivatalos kapcsolatot kívánok ápolni velük, hanem a nekik szervezett, immár hagyományos augusztus végi lelki napokkal, folyamatos kísérésükkel, személyes kapcsolattartással, vagy például a gyakornoki programmal igyekszem szorosabbra fűzni a kapcsolatot. Ugyanígy törekszem az egyetemi oktatókkal való érdemi kapcsolattartásra is.

A meggyökerezés összefüggésében hozom a közgyűlés elé a lelkészi életpályamodell kérdését. A sokat emlegetett háromláb közül, a harmadik, a méltányoshoz immár közelítő anyagi elismertség megtartó erőnek látszik. Sok pozitívum említhető a másik két lábbal kapcsolatban is, így például a lelkészakadémiák, a továbbképzés össze-

függésében a lelkészek jelentős része örömmel él az egyéni vagy csoportos szupervízió lehetőségével. Talán az úgynevezett jelzőrendszer is kezd eredményesen működni, több alkalommal sikerült nehéz családi körülmények közepette vagy nehéz mentális helyzetben segíteni kollégáknak. Őszintén szólva azért van bennem aggodalom is. Sok személyi, hivatási, családi gondról nem értesülünk/lök időben, ezért személyesen az én szívemre is ránehezedik több egyéni tragédia, mert a késői jelzés vagy saját figyelmetlenségem miatt már nem mindig tudunk/tudok jól segíteni. A lémmel kapcsolatban két kérdést szerintem át kellene gondolni. A szimszámok gyakorlatát, valamint azt, jó lenne a cikluson belül is jelzőpontokat rögzíteni, ahol mind az érintettek (lelkészek és gyülekezetek) mind a vezetők értesülnének arról, ha valaki például aránytalanul keveset teljesít. Külön kérdés, hogy ezt miként tudjuk összekapcsolni a lehetséges és szükséges következményekkel. Örömteli, hogy most érik be a másoddiplomás képzés néhány első gyümölcse.

A meggyökerezés témakörében szólok a népszámlálásról is, bár ezt a témát elnöktársam részletesebben elmezi. Magam csak a sokat emlegetett 40%-ra utalok, vagyis arra, hogy a lakosság ilyen nagy arányban nem kívánt válaszolni a vallással kapcsolatos kérdésre. Számomra ez a gyökértelenség, az elnemköteleződés jele. Javaslom, hogy siránkozás helyett a hitvalló kereszténység megélésével törekedjünk arra, hogy a gyökértelenség száma csökkenjen, segítsük őket a közösségre találásban! Ebben kiinduló alapnak kell lennie annak, hogy minden egyes gyülekezet alaposan elemzi a népszámlálási adatok rá vonatkozó részét. A hitvalló evangélikusság eszméjét jól segítheti az Ágostai hitvallás közelgő 100. évfordulójára való tudatos felkészülés.

A meggyökerezés vagy éppen gyökértelenség témája kapcsán emlitem az ukrainai háborúhoz is kapcsolódó menekült kérdést. Minden elismerésem azoké a gyülekezeteké és intézményeké, valamint azon személyeké, amelyek és akik befogadtak menekülteket, anyagilag, szállásadással vagy egyéb módon igyekeztek enyhíteni sokak fájdalmát. Az országos tekintetben az evangélikus diakónia és a Dévai Fogadó munkáját sokan ismerik, egyházkerületi összefüggésben ki kell emelni a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye elkötelezett munkáját e téren, magam nagyra értékelem továbbá a vecsési gyülekezet kárpátaljai romákat hosszú időn keresztül befogadó szolgálatát, de számos egyéb gyülekezet és intézmény e téren végzett munkáját is. Itt emlitem meg, hogy az amúgy is sok áldást jelentő norvég testvér-egy-

házkerületi kapcsolat keretében tavaly nagyon komoly anyagi támogatást kaptunk a menekült munkára. Ugyanez érvényes az ELCA-re, MLB-re és számos egyéb külkapcsolatunkra.

A meggyökerezés fogalmkörébe tartozik végül az elődökre való emlékezés és emlékeztetés. Idén két fontos évforduló kapcsán is visszagondolhatunk múltunkra: 50 éve halt meg báró Radvánszky Albert egyetemes felügyelő, és 200 éve született Sárkány Sámuel püspök.

Építés

A szó fizikai és metaforikus értelmében is beszélünk kell építkezésről. Kezdem az előbbivel. A covid miatti visszaesés után számos nagyobb építkezés megvalósult vagy megvalósulóban van. Magyarország Kormányával 2020 tavaszán kötöttünk megállapodást: annak eredményeként, ha némi késéssel is, de több minden elkészült már. Az Országos óvodaprogram keretében immár sikeresen működik a ceglédi evangélikus óvoda, illetve tavaly letettük a kelenföldi óvoda alapkövét is. A Parókia felújítási program is szép eredményeket hozott. Az energiaválság kapcsán az országos iroda szakmai segítségét is igénybe véve számos egyházi épületünk energetikai felújítása megvalósult. A lágymányosi Luther Kollégium megnyitása ugyan 2022 őszén történt, de az épület igazi belakása, valamint közegyházi alkalmakra való igénybevétele már 2023-hoz kötődik. Nagy örömeinkre – a bajor testvéregyháznak is köszönhetően – felszentelhetjük a piliscsabai Béthel területén az új templomot. Határon túlra kitekintve nagyobb építkezésként említhetem meg a Tornalján megvalósuló missziói központot. Ez a munka ugyanúgy alapvetően állami támogatásból valósul meg, mint a nagy salgótarjáni beruházás, amelyre a Modern városok program keretében kaptunk támogatást. Sok gyülekezet jól élt az olyan pályázati lehetőségekkel, amelyre a Magyar falu program adott módot.

Kerületünkben a diakónia területén jelentősebb beruházás a nyíregyházi Élim szolgáltatásbővítése volt. Oktatási intézményeink közül a nyíregyházi Kossuth-gimnázium díszterme újulhatott meg.

Örömteli alkalmak voltak az orgonaszentelések (Gödöllő, Sámsonháza). Ehhez kapcsolódva említem meg az új énekeskönyv szerkesztését. A munka céldátuma 2030.

Az építkezés lelki aspektusához sorolom az ökumenikus kapcsolatok erősítését. Ezért örömmel vettem részt a Pannonhalmán megrendezés-

re került „Keresd a békét és járj utána!” című ökumenikus konferencián, a szegedi nemzetközi biblikus konferencián, valamint a Leuenbergi konkordia évfordulójára rendezett GEKE-konferencián Debrecenben. De az ökumenikus kapcsolatokat erősítik a Püspökkenyér adásai vagy a görögkatolikusokkal közösen tartott püspöki tanács is. Fontosnak tartom a világevangelikussággal való kapcsolatot is. Az LVSZ-nagygyűlés, melyre kerületünkől több küldött is eljutott szintén megerősítő alkalom volt.

Közéleti megszólalásaimra is elsősorban úgy tekintek, melyek lehetőséget adnak arra, hogy egyházunkra és szolgálatunkra irányíthassam nagyobb közönség figyelmét, mintegy meghívva őket az egyházi közösségbe. Ezen szolgálatok között is a különféle igei szolgálatok (a primer evangéliumhirdetés) állnak közelebb hozzám (Napi ima, Lélektől lélekig, közvetített istentiszteletek), de közvetett módon a közéleti kérdésekben (pl.: életvégi kérdések, áldozatvédelem stb.) való megszólalásaimat is egyházépítési alkalmaknak látom.

Erősödés

2023 a konfirmáció éve volt egyházunkban. Köszönet illeti meg mindazokat, kik a tematikus év programjainak megvalósulásában szerepet vállaltak. Arra a következő években fogunk választ kapni: mennyiben sikerült elérni, hogy a konfirmációi oktatás szellemi igényességgel és megfelelő segédanyagok felhasználásával történjék; 2023-ban konfirmáltak mennyiben maradnak az ifjúságban, és lesznek egyházunk tagjai? A norvég testvér-egyházkerülettel való együttműködés szép példája volt a konfirmáció témakörében szervezett norvég–magyar bilaterális konferenciánk. A két egyházkerület közötti kapcsolatot az imahíd is erősíti.

A megerősödés témaköréhez sorolom a lelkészszenteléseket is. Ezek a szolgálatok püspöki működésem legmegrendítőbb feladatai közé tartoznak. A liturgiának az a része, mikor elhangzik a „felhatalmazlak és kötelezlek az ige hirdetésre” mondat és a Confirma hiszem, nemcsak az új lelkésznek, hanem a jelen levő lelkészeknek és az egész közösségnek megerősítés. 2023-ban Wächter Baldót, aki a miskolci Kossuth-gimnáziumba került iskolalelkésznek, és Szász Leventét, aki Ósagárdon szolgál szentelhettem fel. Szervezési és adminisztratív okokból csúszott 2024 vízkeresztjére Sárík Eszter másoddiplomás lelkészünk szentelése, ő jelenleg a kelenföldi gyülekezetbe kapott beosztott lelkészi feladatot.

Hálaadás

A választott ige így fejeződik be: „és hálaadásotok legyen egyre bőségebb.” (Kol 2,7) Az elmúlt évre visszatekintve sok örömteljes eseményért adhatunk hálát. De zárszóként mégis azt emelném ki, hogy a nehéz, embert próbáló és sokszor megoldhatatlan helyzetek is hálaadásra indíthatnak bennünket, mert újra és újra tudatosítják bennünk: a megoldás nem a mi kezünkben van, hanem az Istenébe. Hálásak lehetünk, hogy van kihez menekülni, s kitől áldást és megoldást kérni közös ügyeinkre.

Így adok hálát mindenekelőtt a mi Urunknak, hogy az elmúlt évben – a térdműtétem és az azt követő rehabilitáció során is – megtartott. Hálával gondolok elnöktársamra, helyettesemre, munkatársaimra és az egyházkerület minden tagjára. Ha valamiben vétettem ellenük, bocsánatot kérek tőlük, és kérem, hogy együtt fáradozzunk egyházkerületünk és egész egyházunk javán, hogy az Úrban gyökerezzünk meg és épüljünk fel, valamint erősödjünk meg a hit által.

Erős vár a mi Istenünk!

Budapest, 2024. március 8.

Püspöki szolgálatok 2023. évi statisztikája

	ALKALMAK SZÁMA
Kazuálék	3
Igei szolgálatok	87
Külügy	42
Elnökség	68
Kerület	70
Közélet, kultúra	36
Személyes beszélgetések	86
Egyéb	25
Áhítat, imádságok a médiában	41
ÖSSZES	458

KÜLFÖLDI UTAK (IDŐRENDI SORREND)
Brüsszel (Belgium) • Roma szakkolégiumok konferenciája
Oxford (Anglia) • LVSZ előtalálkozó
Horvátország • Protestáns gyülekezetek látogatása
Nürnberg (Németország) • MLB elnökségi ülés
Hasliberg (Svájc) • Svájci Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek
Kolozsvár (Románia) • METT gyűlés
Nürnberg • Kirchentag
Kisinyov (Moldova) • Evangélikus gyülekezet meglátogatás
Odessza (Ukrajna) • Ukrajnai evangélikusok meglátogatása
Krakkó (Lengyelország) • LVSZ nagygyűlés
Strasbourg (Franciaország) • Európai Parlament
Helsinki (Finnország) • Finn – magyar egyházvezetők találkozó
Nürnberg • Christian Kopp beiktatás
Genf (Svájc) • LWF EXCOM
Erfurt (Németország) • MLB gyűlés
Nagydobrony (Ukrajna) • gyülekezet látogatás

MEGLÁTOGATOTT GYÜLEKEZETEK (24)

Alberti	Budavár	Hévízgyörk	Ósagárd
Budafok	Balatonszárszó	Kelenföld	Pilis
Budagyöngye	Csömör	Kiskőrös	Piliscsaba
Budakalász	Fót	Miskolc	Salgótarján
Budapest-Zugló	Galgagyörk	Nógrád	Sámsonháza
Budaörs	Gödöllő	Nyíregyháza	Tápiószentmárton

MEGLÁTOGATOTT INTÉZMÉNYEK (14)

Roszík Mihály Evangélikus Általános Iskola	Evangélikus Hittudományi Egyetem
Dévai Fogadó	Luther Otthon, Evangélikus Szakkolégium
Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium	Béthel Evangélikus Missziói Otthon
Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium	Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium
Evangélikus Középiskolai Kollégium	Evangélikus Országos Múzeum
SAREPTA, Budai Evangélikus Szeretotthon	Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ
Evangélikus Konferencia és Missziói Központ	Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

Fabiny Tamás 2023. évi publikációi

I. Saját írások

Evangelikus Élet Égtájéoló

FABINY Tamás: „Állj előttem sebeiddel...”. *Evangelikus Élet*, 2023/13–14. 15. o.

Evangelikus Élet egyéb

FABINY Tamás: Nem csak az oltárnál volt pap. Sárkány Sámuel püspök emlékezete. *Evangelikus Élet*, 2023/11–12. 34–35. o.

FABINY Tamás: Magyarul szólt az áldás a Fekete-tenger partján. Moldován át Odesszába – Fabiny Tamás úti beszámolója. *Evangelikus Élet*, 2023/27–28. 11–13. o.

Lelkipásztor

FABINY Tamás: „Ti adjátok nekik enni!” Igehirdetés Mk 6,31–44. *Lelkipásztor* 2023/1. 38–40. o.

FABINY Tamás: Erős vár a nyelv. *Lelkipásztor*. 2023/2. 60–62. o.

Könyvrészletek, tanulmányok, cikkek

FABINY Tamás: Mit köszönhetek Ferenc pápának? *Vigília*, 2023/3. 263. o.

FABINY Tamás: Ferenc testvér. *Országút*. 2023/8. 5. o.

FABINY Tamás: Köszöntő. In: Homoródi Antalné Török Marianna (szerk.): Nyíregyházi Evangelikus Kossuth Lajos Gimnázium. 30 éves jubileumi évkönyv 1992–2022. Nyíregyháza, 2023. 7–8. o.

FABINY Tamás: Miklós püspök asztalai. In: Réti József (szerk.): *Egybeszerettél minket – Beer Miklós 80.* Szerzői kiadás. Kismaros. 2023. 82–84.

FABINY Tamás: Szthelo Gábor, az emberi méltóság védelmezője. *Új Levél*, 2023/1. 22–24. o.

FABINY Tamás: Ajánlás Csorba István kötetéhez. In: Csorba István: *Hazám, Magyarország! Versvalomások hazaszeretetről, hitről és zenéről.* Studium Bt. Budapest. 2023. 4–5.

FABINY Tamás: Légy föld, amely gabonát terem. *Credo*. 2023/3. 28–32.

FABINY, Tamás: Zum Geleit. In: Michael Hübner – Rainer Stahl (Red.): *Lutherische Kirche in der Welt.* Martin-Luther-Verlag, Erlangen, 2023. 7–10. p.

FABINY, Tamás: *Meine Seele verlangt und aehnt sich*

nach den Vorhöfen des HERRN. Predigt zu Amos 8,11–12. In: Michael Hübner – Rainer Stahl (Red.): *Lutherische Kirche in der Welt.* Martin-Luther-Verlag, Erlangen, 2023. 65–70. p.

FABINY, Tamás: Sirenen und Glockenläuten. Zu Besuch in Chişinău und Odessa. *Lutherischer Diener*, 2023/3. 3–8. p.

GALAMBOS Ádám: Békesség. Lelki útravaló az év minden napjára. Luther Kiadó, Budapest, 2023. 134–135., 308–310., 489–490.

Könyv

FABINY Tamás: *Júdás, az elveszett tanítvány.* Budapest, Luther Kiadó, 2023.

II. Interjúk

FABINY Tamás – VITÁLIS Judit: Krisztus legyen a középpontban! Fabiny Tamás kényes kérdések esetén is a szellemi igényességet szorgalmazza. *Evangelikus Élet*, 2023/1–2. 8–9. o.

FABINY TAMÁS – CSÁNYI Tamás: Nem a pólyát kell féltetni. A Lépcső vendége dr. Fabiny Tamás evangelikus püspök. *Lépcső*. 2023/1. 6–9. o.

FABINY Tamás – BODACZ Péter: Emeljük fel szavunkat a zsarnokság ellen! *Magyar Hang*, 2023. április 7–13. 18–19. o.

FABINY Tamás – LABORCZI Dóra: Csak a szolidaritás teheti hitelessé az egyházakat. <https://szemlelek.net/fabiny-tamas-csak-a-szolidaritass-teheti-hitelesse-az-egyházakat/>

FABINY Tamás – VITÁLIS Judit: Közeledés az elzászi evangelikusokhoz. Strasbourgban jár Fabiny Tamás elnök-püspök. *evangelikus.hu* <https://www.evangelikus.hu/hireink/nagyvilag/kozeledes-az-elzaszi-evangelikusokhoz-strasbourgban-jart-fabiny-tamas>

FABINY Tamás – LÉOTARD, Corentin: *Pope visits Hungary, where the Church risks being coopted by the State* <https://international.la-croix.com/news/religion/pope-visits-hungary-where-the-church-risks-being-co-opted-by-the-state/17730> angolul: https://www.leuenberg50.org/tam%C3%A1s-fabiny?fbclid=IwAR1_hAI-Qx-GI106lcEsTDMQJ8Sr-OmZEO2X_BcphuhF-hQqk3re1eSgVNN3U

FABINY Tamás – PALLÓS Tamás: *Gyengülő testtel, óriási lelkiezővel – Fabiny Tamás evangelikus püs-*

pök Ferenc pápa látogatásáról
<https://www.magyarKurir.hu/hirek/gyengulotesttel-oriasi-lelkierovel-fabiny-tamas-evangelikus-puspok-ferenc-papa-latogatasarol>

FABINY Tamás: *Az ukránok joggal várják, hogy a megszállt területeket visszakapják*
<https://hang.hu/magyar-hang-plusz/van-jovoje-az-evangelikus-egyhaznak-ukrajnaban-155618>
(letöltve: 2023. 07. 05.)

FABINY Tamás – BALÁZS Barnabás: „Éjszakánként többször a sziréna vinnyogó hangjára ébredtünk” – Odesszában járt Fabiny Tamás evangélikus püspök. *Blikk*. 2023. 07. 15.
https://www.blikk.hu/politika/magyar-politika/ukrajna-fabiny-tamas-puspok-odessza/5nhthg1?fbclid=IwAR1RM-d4DAgbJvwUJmM6y_cpWyhhYHjc5hNroocaTJIB1bfFIHFbznB1wjl

Hungary: from parish pastor to LWF vice president. *Weekly Newsletter of LWF*. 06. 10. 2023.
<https://www.lutheranworld.org/news/hungary-parish-pastor-lwf-vice-president>

FABINY Tamás – VITÁLIS Judit: Közvetítő szerepben. Interjú Fabiny Tamással, a Lutheránus Világszövetség alelnökével. *Evangelikus Élet*, 2023/39–40. 38–39. o.

FABINY Tamás – BALAVÁNY György: Olykor mást értünk Istenen, hazán és családon <https://24.hu/belfold/2023/10/31/fabiny-tamas-reformaciopolitika-keresztenyseg-evangelikus-egyhazpuspok-interju/?fbclid=IwAR3KGBL7LLNmwpSFMMr22ub9VTRKfpQsdWRTTqTbOTewoMAIRdhJO46UnM0>

FABINY Tamás: A bűnös hallgatás és az állványimádás is megkísérti az egyházakat. In. Gégény István (szerk.): *Pásztorok könyve*. Szemlélek Alapítvány, [h. n.], 2023. 36–40. o.

FABINY Tamás – BÁNYAY Géza: „Az istentisztelet a templom falain kívül is zajlik. *Józsefváros*. 2023/21. 5–6. o. https://jozsefvarosujsg.hu/wp-content/uploads/2023/12/Jozsefvaros_21_szam_2023_12_020_web.pdf

FABINY Tamás: *Jézus születése Isten mosolya komor világunkban*. <https://www.evangelikus.hu/hireink/interju/fabiny-tamas-jezus-szuletese-isten-mosolya-komor-vilagunkban>

III. Egyéb

FABINY Tamás: *Húsvétkor a szeretet kiűzi a félelmet*. <https://777blog.hu/2023/04/08/husvetkor-a-szeretet-kiuzi-a-felelmet/>

FABINY Tamás – SZÁNTÓ Szabina: *Idén is találkozik a pápával Fabiny Tamás, a legendás közös szelfi készítője*. <https://www.blikk.hu/aktualis/belfold/iden-is-talalkozik-a-papaval-fabiny-tamas-a-legendas-kozos-szelfi-keszitoje/lm87k54>

Von Budapest bis Kraków. *Sola Gratia – der Newsletter der VELKD*

DEJCSICS Konrád OSB – GÖRFÖL Tibor (szerk.): Tevékeny részvétel a közösségben. Ökumenikus konferencia a szinodalitásról. Pannonhalmi Főapátság, 2022. október 21. In: *A szolidaritásról ökumenikus távlatban*. Pannonhalmi Főapátság, Bencés Kiadó, 2023. 117–125. o. Ua. Beszélgetés a szinodalitásról ökumenikus távlatban. *Vigilia*, 2023/7. 635–642. o.

Felügyelői jelentés

Meglelt testvérek

DR. FÁBRI GYÖRGY • EGYHÁZKERÜLETI FELÜGYELŐ
(ÉSZAKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET)

Eseményekben bővelkedő év telt el a 2022-ről szóló jelentésem óta, de ennél számunkra talán még fontosabb, hogy belátásokkal is gazdagodhattunk: a Jóisten kegyelme hozzásegített minket ahhoz, hogy megtapasztaljuk gondoskodását, és a saját gyengeségeinket is mind őszintébben lássuk. A körülöttünk zajló történések olyan helyzetek sorát hozták elénk akár jó, akár rossz, esetenként szörnyűséges hírekkel, amelyeket egyszerre kell imádságban hordoznunk és megértenünk.

A szomszédságunkban dúló háború okozta szenvedések nem enyhültek, s nem is látszik a megnyugvás a megtámadott Ukrajnában élő embertársaink számára. Ma már úgy tűnik, nem is elég a döntéshozók bölcsességéért, önmérsékletéért imádkoznunk, hanem valóban az Úrtól jövő beavatkozás segíthet csak végére érni az ott élők szenvedéseinek. A mi dolgunk ebben, hogy ne fásuljunk bele sem a segítségbe és szolidaritásba az ott nélkülöző vagy hozzánk menekülők iránt, sem az agresszió morális megítélésének egyértelműségébe.

Azonban a nagyvilágban tomboló gyűlölködés egyre csak terjed: a Szentföldön ősszel Izraelt érte brutális terrortámadás, aminek nyomán milliók szenvedését okozó erőszakspirál indult el, az egyik, drámai példája annak, hogy a világ bizonytalanságai és a megoldást sohasem hozó gyilkolás, agresszió kéz a kézben járnak.

Nekünk, mindezekhez képest nyugalomban és biztonságban élő keresztényeknek, persze nem a világpolitikai okoskodás, hanem először és sokadszor is az imádság a legfőbb dolgunk mindezzel. Ez segíthet értelmeznünk és értenünk Teremtőnk szándékait, hogy mire is küldött el minket a mai viszonyok között, helyén kezelni a magunk problémáit, és utat szabni közösségeinknek, gyülekezeteinknek, egyházunknak. Ahogyan egy éve fogalmaztam, és amit ma is mindannyiunk közös feladatának tartok: „a világ ilyenténképpen alakulásait megérteni és megélni evangélikus keresztényként úgy lehet esélyünk, ha mindenekelőtt és mindenekfelett teológiai, hitéleti megújulásunk áll a középpontban.”

Jelentésem szorosan illeszkedik elnöktársam, Tamás püspök beszámolójához – Miként munkánk is ugyanilyen folyamatos egyeztetéssel zajlott az év során. – Hallhattuk, ő a pásztorolási szolgálata mellett bemutatta a legfontosabb történéseket, én az egyházkerület és gyülekezetek működési és döntéshozatali folyamataira irányítom rá figyelmünket.

Hitmegélési – teológiai folyamatok

Bár első pillantásra szervezeti-anyagi ügyekről számolok be, ezeknek kifejezetten a teológiai-ekleziológiai tartalmát szeretném kiemelni:

a) Immáron túljutva a járványos időszak megtorpanásán, folytatódott a gyülekezetimunkatársképzés és a presbiterképzés is. Nagy öröm, hogy ezeken igen sokan vettek részt, előbbit például tavalyig másfél százan végezték el, köztük az Északi Evangélikus Egyházkerületből is számosan. Azért tartom fontosnak, hogy erről szó essék jelentésemben, mert az egyházkerületi vezetés folyamatosan szorgalmazza a lelkészek gyülekezetvezetési munkájának „profiltisztítását”, azaz, hogy a világi testvérek vállaljanak mind nagyobb részt a szervezési munkából. De ennél is lényegesebb az általános közös felelősségvállalásunk a misszióban, gyülekezeti hitéletben. Ez ugyanis az egyetemes papság lutheri tanításán nyugszik, ami mostanára már a római katolikus testvéreknél is egyre nagyobb teret nyer – furcsa volna, ha a „kanyarban előznenek” minket e tekintetben.

b) Fél évtizeddel ezelőtt hirdette meg zsinatunk a gyülekezetek hitéleti működésének gazdasági önfelelősségi programját. A zsinat februárban áttekintette az általam összeállított kimutatásokat, és megállapíthattuk, hogy bár egyenetlenül, de összességében folyamatosan emelkedett az egyéni áldozatvállalás mértéke. Mielőtt a számokat ismertetem, hangsúlyozom, hogy nem pusztán gazdasági kérdés, hanem az önfenntartásnak és

anyagi áldozatvállalásnak teológiai és ekleziológiai indokoltsága van. „Mert ahol a te kincsed van, ott van a szíved is.” (Máté 6,21)

A nemrégiben tárgyalásra került, a zsinat számára készült országos összesítésben azt látjuk, hogy egyháztagjaink komolyan vették az önfelelőség elvét, hiszen gyülekezeteink alapműködésének és hitéleti munkájának a finanszírozottsága a 2018-as 81%-ról közel 93%-ra emelkedett. Ezen belül a rendszeres egyéni áldozatvállalást jelentő egyházfenntartói járulék és perselypénz egy főre vetített mértéke cca. 11ezer Ft-ról cca. 15 ezer Ft-ra nőtt, tehát közel harmadával lett több, összességben pedig negyedével lett nagyobb ez az összeg.

Egyházkerületünkben hasonló folyamatok játszódtak le. A teljes finanszírozottság 94%-ról 100%-ra nőtt, de ezen belül rendkívül nagyok a különbségek. Az egy főre vetített személyes áldozatvállalás 12.708 Ft-ról 18.804 Ft-ra emelkedett, ami szintén másfélszeres növekedés.

c) Mindehhez szorosan kapcsolódnak népmozgalmi folyamataink, amelyekről a népszámlálási adatok további visszajelzéseket adtak. Ezekről az elmúlt hónapokban több fórumon is számot adtam, az egyházmegyékhez is eljuttattuk az adatokat, ezért itt csak emlékeztetőül idézem fel a legfontosabb, egyházkerületünkre vonatkozó tanulságokat. Egyházkerületünkben az országos átlagnál kisebb, 14,5%-os volt a magukat evangélikusnak vallók csökkenése. Összes veszteségünk 9700 fő.

„Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (Jn 13,35)

Mivel nem egy önkéntes egylet tagjaiként vagyunk együtt, hanem Krisztus tanítványaiként vagyunk keresztények, ennek a tanításnak a fényében tekintem át szervezeti működésünket.

Elnöktársam több fontos eseményt is jelzett, melyek erősítették közösségünket. Csömöri gyülekezeti tagként külön is hálás szívvel köszönöm meg mindenki közreműködését, részvételét a Találkozó Veled eseményén – beszámolhatok róla, hogy igazi gyülekezeterősítő lehetőség volt vendégül látni az egyházkerületi testvéreket. A konfirmándustalálkozó nekem is személyes élményt adott azzal, hogy megtapasztalhattuk a fiatalok önszerveződésének erejét – és ott jelenthettük be, hogy a Szélrózsa idén egyházkerületünkben, Nyíregyházán lesz. Köszönet a kiváló pályázatért Laborczy Géza testvérünknek és csapatának, és kérem, imádsággal és közvetlen közreműködéssel is támogassuk munkájukat. A révfülöpi országos

felügyelői találkozón újra örömmel találkozhatunk északi testvéreinkkel!

A szeretet és testvériesség megannyi áldását tapasztalhattuk azokban a fejlesztésekben, amelyekről Tamás püspök beszélt. Azt kérem mindannyiunktól, hogy az ünnepi örömök után is hordozzuk imádságunkban Piliscsabát, Salgótarját, Lágymányost és a többi fejlesztésben érintett gyülekezetet, hálát adva a lelkész és a világi testvérek munkájáért.

Nem ennyire látványos, de hálásan jelenthetem, hogy az egyházkerületünk fórumai rendben, feszültségektől mentesen, egymásra odafigyelve, támogatóan működtek. Az egyházmegyei elnökségek tanácskozásai, az őszi közgyűlésünk vagy a különféle közvetlen tanácskozások hangulata, hangneme és lelkiisége igazi keresztény közösségé tette együttműködéseinket. Köszönet érte mindenkinek. A döntéseket igyekeztünk végrehajtani, a leginkább érzékeny ügyben, a Borsod–Hevesi Evangélikus Egyházmegye jövőjéről való gondolkodásban is előbbre jutottunk, erről külön napi-rendi pontban lesz szó. Ide is kapcsolódik ez az aggodalmas jelzésem, hogy az egyházmegyék találkozóinkon való aktivitásában általában is egyetlenségeket tapasztaltunk.

Egyetlen döntésünket emelem ki az elmúlt egy évből: törvényeinknek megfelelően az egyházkerületi közgyűlés döntött arról, támogatja-e Fabiny Tamás püspök testvérünk szolgálatának két éves meghosszabbítását. Az egyhangú pozitív döntésünk megteremtette a lehetőséget erre, és Istennek hála, valamint köszönet a gondos kezelésnek és a testvérek imáinak, hiszen Tamás püspök a szükséges lábadozás után már derűs facebook-bejegyzésben utalhatott a februári 65-re, szolgálatát pedig mi is igénybe vehetjük még két éven át. A Gondviselés kísérje továbbra is!

Nincs mindig így, de most összességében hasonló jó lelkületű alapműködésről számolhatok be az országos testületeket illetően is. Jelentem, hogy a zsinati és országos presbitériumi munkában az elmúlt egy évben is igyekeztem egyszerre képviselni az egész egyházért viselt felelősséget és az egyházkerületi szempontokat. Legfontosabb zsinati előterjesztéseim a gazdasági önfelelőség programjának folytatását, illetve a népszámlálási tanulságok továbbvitelét érintették, utóbbi ügyben egy munkacsoport létrehozásával bízott meg a zsinat. Több korábbi előterjesztésem nyomán tárgyalta a zsinat a lelkészi utánpótlás, a gyülekezetierőforrás-térkép, illetve a plántálás kérdéseit, erről Tamás püspök már beszámolt. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem vezetési válságának megoldásában az egyéves megbízás és a mostani pályázati kiírás modelljét képviseltem. Támogat-

tam a pedagógusok egyszeri bérkiegészítését, azaz, hogy az országos gondot jelentő problémára rendszerszintű megoldást kell szorgalmaznunk, őszintén szembenézve azzal a ténnyel, hogy az intézményfenntartási státusunk merőben korlátozott, hiszen nem saját forrásokból finanszírozzuk iskoláinkat. A Tamás püspök által is említett lényegkérdésben többször is kifejtettem határozott álláspontomat arról, hogy a gyülekezeteknek és az egyházvezetésnek közösen kell valamilyen eszközrendszerrel rendelkeznie arra, hogy érdemben levonhassa a lelkeszi működés értékeléséből fakadó következtetéseket.

Hálával, de részint fájdalommal kell szólnom néhány gyülekezeti ügyünkről. Köszönet Keczkó Pál esperes testvérünknek, aki következetes és állhatatos munkával törvényeinknek megfelelően végigvitte a csillaghegyi gyülekezet lelkészválasztását. Szervezeti tanulságok és reménység szerint személyes belátásaink, bünvallásaink is fakadnak majd ebből, a gyakran feszültségekkel teli történetből. Ezzel szemben mély szomorúsággal és javarészt tehetetlenséggel vagyunk benne az egyre csak elmérgesedő indulatokkal terhelt miskolc-belvárosi gyülekezet békétlenségében. Jelentem kell a közgyűlésnek, hogy nem tudtunk előrelépni a megoldásban, hanem már országos testületeink szintjén is botránykővé vált ez az ügy. Feljelentések, szeretetellen vádaskodások sorjázna, miközben a gyülekezet leépül. Adminisztratív eszközeink igencsak csekélyek, imádságaink eddig kevésnek bizonyultak. Ami a formális lépéseket illeti, azt egyházunk jogszolgáltatása el fogja végezni, nekünk annyi eszközünk maradt, hogy megszólítsuk a gyülekezet még kitartó tagjait a közösség fenntarthatósága érdekében. Ezt meg fogjuk tenni, szeretettel és elfogulatlanul, de igen határozottan kiállva a testvériességet megbontó, az egyéni érdekeket és rosszakaratot a gyülekezeti-egyházi jó rend ellen fordító törekvésekkel szemben.

Választunk

Valójában minden nap ezt tesszük, de itt, az egyházban most ennek a cselekvésünknek kiemelt jelentősége van. Egy évvel ezelőtt is nagy hangsúllyal szoltam az általános tisztújítás fontosságáról és jeleztem, hogy igyekszünk segíteni a gyülekezetek munkáját ebben. A már említett felügyelői találkozón, a különféle szűkebb vagy tágabb fórumokon ezt meg is tettük, onnantól kezdve, hogy zsinatunk felhívást fogadott el tavaly májusban, odáig, hogy jogértelmezési támogatásban is közreműködtünk. Mostani tudásunk szerint a gyülekezeti választások rendben zajlanak, bízom ben-

ne, hogy a törvényi határidőig, azaz e hónap végéig minden rendben be is fejeződik.

Az egyházmegyei és országos testületi választások azonban még előttünk vannak, ezért, a zsinati állásfoglalásnak megfelelően, fontosnak tartom felhívni a figyelmünket néhány megfontolásra. Nem vagyok híve a kvótarendszernek, ezért a józan belátásunkat hívom segítségül. Jó látni, hogy a gyülekezeti presbitériumok egyre inkább leképezik az aktív gyülekezeti tagok összetételét a nemzeti arányok tekintetében. Csömöri gyerekként, ahol köztudomásúan először szolgált egyházunkban női felügyelő, örömmel jelenthetem, hogy aszszonytestvéreink kiválóan megállják helyüket a munkában és a döntéshozatalban is. Indokolt tehát, hogy a felsőbb egyházkormányzati szinteken is kellő mértékben legyenek jelen, kérem, hogy figyeljünk erre a jelölések és választások során. Azt a megszokott mantrát, miszerint mind több fiatalara lenne szükség, most nem hozom elő, hiszen eziránti elköteleződésünk közös, ahogyan látjuk ennek akadályait is. Igyekezzünk közösen legyőzni ezeket!

Év és évek

A tisztújítás egyben a ciklus lezárását is jelenti. S bár minden évben számot adtam munkámról, jogosnak érzem az elvárást, hogy legalább nagy vonalakban számot adhassak az elmúlt hat évnyi szolgálatomról, hiszen ez az utolsó közgyűlésünk ebben az összetételben, és számomra megtisztelő volt Önökkel, Veletek együtt szolgálni az egyház ügyét.

Egyházkerületi felügyelőként a második ciklusomra és ötvenes éveim közepére már letisztultabb lett, mi az, amivel igazán hasznára lehetek ennek a közösségnek, és miben kevésbé. Utóbbi illetően a protokolláris és networkölési készségeket emlitem első helyen, ezek fontossága és érdekessége alig érint meg. Az adminisztratív pontosság sem sajátom – külön köszönet a püspöki hivatal munkatársainak, hogy ez ügyben igazi keresztényi türelemmel viselték működésemet. És ha már a keresztényi türelem: bizonyos, hogy a konfliktusok során tanúsított fellépéseimben, elvi ridegségű elgondolásaimban és határozott kontúrú véleménykifejezéseimben lényegesen kevesebb a megértés, szeretetkifejezés, nyugalom, mint amennyi kívánatos, elvárható és helyénvaló lenne. Ezúton is kérem mindenki bocsánatát, akiket ezzel túlzott nyomás alá helyeztem volna.

Amivel hasznosabban szolgálhattam közösségünket, az a döntéshozatalban és koncepciók alkotásában végzett munkám. Azoknak az előter-

jesztéseknek – amelyeket akár a zsinaton, akár az országos presbitériumban tettem – száma és tartalma alapján elmondhatom, hogy a felügyelőjelölti programomban vállalat aktivitást jórészt sikerült teljesítenem. Különösen fontosnak tartottam az egyházi oktatás, a kommunikáció és a társadalmi státusunk témáihoz való kapcsolódást.

A civil foglalkozásomból adódó lehetőségekkel élve kezdeményeztem és valósítottam meg számos elemzési és kutatási munkát, hozzájárulva ezzel az adatalapú döntéshozatalhoz, és szándékaim szerint ösztönöztem egyházi önismeretünk erősödését. Középkiskoláink tanulóinak hitmegyeléséről, az evangélikus értékrendről, az evangélikus identitásról gyűjtött adatbázisaink mélyelemzéseivel voltak a lefontosabb ilyen munkák. Ezen kutatásokról, adatbázis-elemzésekről bőszéggel számoltam ezen a fórumon és a sok gyülekezeti meghívás során is, amiket külön köszönök. Azért is örülök, hogy ez a megközelítés egyre inkább teret nyert egyházunkban, mert önmagán túlmutatva az istenhit és a tudomány összetartozásának demonstrálása is lehetett egyben. Mindezt folytatva idétől valláspszichológiai irányokkal fejlesztjük tovább a kutatási munkát.

Mindennél sokkal fontosabb a számomra, amit kaptam ettől a második hat évtől, gyülekezeteinktől, vezetőtársaktól, lelkészeiktől, felügyelőktől, presbiterektől, gyülekezeti tagoktól, tőletek. Testvéri elfogadást, értő és türelmes együttműködéseket, óvó és intő szavakat, felrázó tanúságtételeket, megérintő igehirdetéseket – magyarul egyházi közösséget. Akár felügyelői szolgálatom hatékonyságát, akár személyes hitfejlődésemet, hitmegyelésemet tekintem, ettől kaptam a legtöbbet. Hála és köszönet érte.

Végezetül kiemelten szeretnék szólni ennek a hat évnek az egyházi szolgálatomat illetően számomra legnagyobb tanulságáról – s ennek már

jövőbe mutató érvénye is van. Az elmúlt három jelentésben egyre hangsúlyosabban beszéltem arról, hogy egyházi közösségünk számára a szervezeti-gazdasági ügyeknél, azokat is megalapozva, de sokkal fontosabbnak látom a lelkeségi-hitmegyelési, teológiai frissülést, szembenézést, előrelépést. Ezt a magam szolgálatára is vonatkoztatom. Áldás, hogy sokatokkal folytatott testvéri együttlét, közös imádság vagy akár vita során formálódott egyre inkább ez a meggyőződés. Külön is hálát érzek, hogy olyan teológusok, lelkészek tiszteltek meg gondolataikkal, reflexióikkal, mint sokak között Fabiny Tamás, Krámer György, Hafenschner Károly, Kendeh Péter testvéreim, de talán még fontosabbak az olyan személyes egymásra figyelések, mint például egy Isten előtt ismert istenkereső testvérünk ösztönző, inspiráló kérdései, felvetései, közös igeolvasásaink az elmúlt időkben.

Mindezek alapján úgy gondolom, hogy az egyház jövője első helyen nem a hierarchiákban, szervezeti gyűrűkzésekben formálódik. Természetesen tenni kell a dolgunkat itt is, becsülettel és mind hatékonyabban, de a fő kérdés számomra, hogy megtalálják-e egymást a fundamentumokról, Krisztus követéséről, személyes bűnösségünkről és megváltottságünkről, sötétségeünkről és a Krisztus világosságáról, társadalmi helyünkről hasonlóan gondolkodó, egymást és egyházunk egész népét, valamint a körülöttünk levőket saját nyelvünkön és nem a politika vagy a média nyelvét használva megszólítani akaró és képes evangélikusok, keresztények?

Erre a kérdésre igyekszem keresni a választ a továbbiakban, erre hívlak benneteket is!

Erős vár a mi Istenünk!

Csömör, 2024. március 7.

Személyi változások

Ordinációt követő kiküldések

Fabiny Tamás püspök lelkésszé szentelte:

- Szász Leventét és határozatlan időre beosztott lelkésznek küldte az Ósagárdi Evangélikus Egyházközségbe és a Legéndi Evangélikus Leányegyházközségbe.
- Wächter Baldót iskolalelkésznek küldte a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnáziumba.

További kiküldések

- Lukács Máté András: határozatlan időre lelkési szolgálatra a Nyírszölősi Evangélikus Leányegyházba.
- Réz-Nagy Zoltán: határozatlan időre intézményi lelkésznek a Sztéhló Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat piliscsabai intézményébe.
- Molnár Lilla: 2024. július 31-ig helyettes lelkési szolgálatra félállásban a Mendei Evangélikus Egyházközségbe.
- Szakács Tamás: határozatlan időre helyettes lelkési szolgálatra teljes állásban a Galgagutai Evangélikus Egyházközségbe.
- Rosenbergné Babka Anna: 2024. augusztus 31-ig gyülekezeti beosztott lelkési szolgálatra a Galgagyörki Evangélikus Egyházközségbe.
- Bajuszné Orodán Krisztina: kórházlelkési szolgálatra az Országos Onkológiai Intézetbe és a Budai Irgalmasrendi Kórházba.
- Balázs Tibor: 2024. augusztus 31-ig meghosszabbított helyettes lelkési megbízás a Sajókazai Evangélikus Egyházközségben.
- Kocsár-Kozma Anett: 2024. augusztus 31-ig iskolalelkési szolgálatra a nyíregyházi Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola intézményben.
- Sárík Eszter: augusztus 15-től félállású gyülekezeti munkatárs a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközségben, avatását követően ugyanitt beosztott lelkész lesz.

Lelkészválasztások

- Az Acsai Evangélikus Egyházközség Rosenberger Tamást;
- a Dunaharaszti Evangélikus Egyházközség Szilák-Túri Krisztinát;
- a Nagycserkeszi Evangélikus Egyházközség Lukács Máté Andrást parókus lelkésznek választotta.
- Az Alberti Evangélikus Egyházközség megválasztotta Endreffy Mátét a Káldy Zoltán Evangélikus Szeretettthon lelkészének.
- A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség Réz-Nagy Zoltánt megválasztotta parókus lelkészének.

Lemondás, felmentés

- Simon Viktória befejezte a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben végzett börtönlelkési szolgálatát.
- Pethő Judit befejezte iskolalelkési szolgálatát a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnáziumban.
- Kovács Erzsébet 2023. augusztus 15-én befejezte 2020. október 1-jétől élő gyülekezeti helyettes lelkési szolgálatát a Nagycserkeszi Evangélikus Egyházközségben.
- Nyugdíjba vonulás
- Mekis Ádám, az Acsai Evangélikus Egyházközség lelkésze, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye esperese 2023. augusztus 31-től nyugdíjba vonult.
- Pintér Mihály, a Mendei Evangélikus Egyházközség lelkésze 2023. június 20-tól nyugdíjba vonult.
- Varsányi Ferenc, a Dunaharaszti Evangélikus Egyházközség lelkésze 2023. augusztus 16-tól nyugdíjba vonult.
- Sztankó Gyöngyi, a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség lelkésze 2023. október 21-től nyugdíjba vonul.

Nomen est omen?

Wächter Baldó lelkészszen telése

Szeptember 2.

A budaörsi templomban szentelte lelkésszé Fabiny Tamás püspök Wächter Baldót. A püspök Lk 18,27 alapján tartott igehirdetésében kiemelte, hogy a lelkészszen telés pillanata egy hosszú időszak lezárása, és egy még hosszabb folyamat kezdete, ahogyan a gazdag ifjú életében is volt: kérdések, amelyek Jézushoz vitték, és a válasz, melyet az Úrtól kapott – nyilván ezek sokáig dolgoztak benne. Így formál bennünket Isten. Az igehirdetés kitért Wächter Baldó nevének elemzésére is: őrző, aki gyorsan cselekszik. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről Varga Gyöngyi vett részt a szertartásban, aki közös kőszegi gyökereikre és a kezdeti szolgálati helyre (Miskolc, iskolalelkész) rámutatva arról is beszélt, hogyan szelídíti meg az embert az Isten úgy, hogy a jó dolgok megmaradnak. Lindákné János Zsuzsa hévízgyörki lelkésznő folytatta a gondolatot, és mint mentorlelkész jelezte, hogy a szelídítési folyamat folytatódik, hisz így alakít minket Isten. Endreffy Géza, a felszentelt lelkész küldő lelkésze személyes hangvé-

tellet köszöntötte korábbi hittanosát. Fabiny Tamás püspök a köszöntésében a közeli fesztiválra utalt, zajainak és a templom belső csendjének kontrasztjára és arra, hogy az Úr csendje maradjon meg a belső szobában a világ zajainak ellenére is. Végül Baldó első szolgálati helye esperesének, Buday Barnabásnak a szavai biztosították az ifjú lelkészt arról, hogy szívesen fogadják őt Miskolcon iskolalelkészként. A köszöntések után az ünnep a gyülekezeti házban folytatódott, ahol a budaörsi és a hévízgyörki gyülekezet, valamint a kiterjedt család vendéglátását élvezhettük.

Wächter Baldó 1996-ban született Budapesten, kétgyermekes család kisebbik gyermekeként. Szülei után evangélikus templomban részesült a keresztség szentségében. Általános iskolai és gimnáziumi tanulmányait Budaörsön végezte. Emellett komoly hangsúlyt fektetett a zenei képzésére is. Voltak zenekarai is, illetve gimnáziuma zenés irodalmi estjének alapítója és lelkes tagja volt. Érettségi után egyből felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára. 2018-ban Lipcsében volt ösztöndíjas a lipcsei egyetem teológiai karán. Hazatérése után megalakult a Valami Más nevű, teológusokból álló zenekar, amelynek egyik alapító tagja. A 2021–2022-es tanév során ismét egy félévet külföldön töltött ösztöndíjjal, ezúttal Finnországban, Helsinkiben. Teológiai tanulmányaira nagy hatással volt a budaörsi gyülekezeti múltja és háttere, ahova vissza is járt különböző alkalmakra. Hatodévtől Hévízgyörkön töltötte Lindákné János Zsuzsanna mentorsága alatt, ordinációja után pedig Miskolcon kezdte meg szolgálatát a Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium iskolalelkészeként.

Jézus igája nem zár kalodába minket

Szász Levente ordinációja Budafokon

Augusztus 26.

A Budafoki Evangélikus Egyházközségből indult Szász Levente a teológiai képzésre, így tanulmányait lezárva a küldőgyülekezetének templomában szentelte lelkésszé augusztus 26-án, szombaton Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke. Az ünnepi istentiszteleten az

Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében Pángyánszky Ágnes, a küldőgyülekezet nevében pedig Hokker Zsolt lelkész volt jelen. Az istentiszteleten megtelt a templom többek között családtagokkal, barátokkal és a helyi gyülekezet tagjaival. A Budapest-Zuglói Evangélikus Egyházközségből is többen érkeztek – itt volt Szász Levente hatodéves –, továbbá az Ósagárdi Evangélikus Egyházközségből és a Legéndi Evangélikus Leányegyházközségből is jött egy csoport, ahol Levente a beosztott lelkészi szolgálatát kezdi. Fabiny Tamás püspök a lelkészjelölt által választott igeversek (Mt 11,29–30) alapján tartott igehirdetésében több bibliai példával alátámasztva hangsúlyozta, hogy az iga sokszor fájdalmas, terhes, nehéz cipelni, de ismerünk egy olyan igát is, amely nem terhes, nem fájdalmas, hanem jó, egyenesen üdvösséges. Jézus igáról beszél, amelyet a vállunkra tesz, de nem akar kalodába zárni minket. Magához hív, majd kiküld szolgálatra. Krisztus igáját jelképe-

zendő Fabiny Tamás a stólát is ráadta Szász Leventére. Az istentisztelet zárásaként sokan köszöntötték a frissen szentelt lelkészt. Pángyánszky Ágnes, akinél Levente a szakdolgozatát írta, elmondta róla, hogy jól felkészült, és alapos munkát végzett mind a diplomamunkája esetében, mind a vizsgaigehirdetéseiben. Tamásy Tamásné, a zuglói gyülekezet lelkésze arról beszélt, hogy neki is vannak ósagárdi kötődései, és örül, hogy a volt hatodévese oda kerül beosztott lelkészként. A Budai Evangélikus Egyházmegye részéről Keczkó Pál esperes, a Nógrádi Evangélikus Egyházmegye részéről Koncz István felügyelő, az Ósagárdi Evangélikus Egyházközség képviselőjében pedig Nagy Tiborné Szabó Zsuzsanna felügyelő mondott beszédet. A budafoki gyülekezet másodfelügyelője, Zelenák Levente örömét fejezte ki, hogy egy újabb lelkész kerül ki a gyülekezet közösségéből. Ehhez kapcsolódott Fabiny Tamás püspök is, és megköszönte a gyülekezet vezetőinek, tagjainak, hogy bátorítják, biztatják a fiatalokat a lelkészi szolgálatra.

Szász Levente 1996-ban született Budapesten, ötgyermekes család második gyermekeként. Édesapja felekezeti kötődése miatt evangélikus szertartás szerint keresztelték. Általános iskolai tanulmányait a Nádasdy Kálmán Általános Iskolában végezte, majd a Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű Technikumban tanult tovább, ahol az érettségi után vegyipari technikus képzést szerzett. 2017-ben nyert felvételt az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára. Középiskolás éve alatt kezdett el a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (MEVISZ) Bárka táboraiba járni, ahol később táborvezető lett, majd 2018 és 2022 között a MEVISZ elnöke volt. A Bárka táborban ismerte meg Kézdy Lucát, akivel 2022-ben kötöttek házasságot, 2023 tavaszán született meg kislányuk, Emília Zsófia. Hatodéves gyakorlatát a zuglói gyülekezetben töltötte Tamásy Tamásné lelkész mentorsága alatt. Ordinációja után az Ósagárdi Evangélikus Egyházközségben, illetve a Legéndi Evangélikus Leányegyházközségben kezdi meg szolgálatát beosztott lelkészként.

Van embered!

A Magyarországi Evangélikus Egyház
Északi Egyházkerületének kiadványa
Budapest, 2024.

Felelős kiadó: Dr. Fabiny Tamás
Szerkesztette: Angyal-Cseke Csaba,
Gregersen-Labossa Mátyás, Nagy Ádám
Olvasószerkesztő: Venásch Eszter

Nyomdai előkészítés: Török Andrea
Nyomdai kivitelezés: Vareg Hungary Kft.
Felelős vezető: Egyed Márton

Megjelent 700 példányban.

LUTHER

Elérhető az Északi Evangélikus Egyházkerület Youtube csatornáján!

